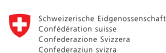

Антикорупційний та економічний потенціал е-послуг

Звіт за результатами дослідження

Міністерство
цифрової трансформації
України

За підтримки Швейцарії

Антикорупційний та економічний потенціал е-послуг

Антикорупційний та економічний потенціал е-послуг

Цей звіт – результат першої комплексної спроби розрахунків економічного та антикорупційного ефектів від запровадження електронних публічних послуг в Україні. Метою було показати, скільки часу та коштів зекономили користувачі завдяки можливості отримати послугу без відвідування державних органів та без залучення посередників, а також як онлайн-формат надання послуг вплинув на рівень корупції. Оцінку ефекту проведено щодо семи послуг, включно з підвидами.

Звіт був підготовлений Офісом ефективного регулювання (BRDO) на замовлення Державного агентства з питань електронного урядування України (правонаступник – Міністерство цифрової трансформації України) та Фонду Східна Європа в межах USAID/UK aid проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах» (TAPAS) та швейцарсько-української програми «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP).

Зміст цієї публікації є винятковою відповідальністю Офісу ефективного регулювання і не обов'язково відображає погляди Агентства USAID, Уряду США, Уряду Великої Британії, уряду Швейцарії, Фонду Євразія або Фонду Східна Європа.

Автори: Дмитро Горюнов, Сергій Середюк, Юлія Корнеєва

Керівник проєкту: Олексій Дорогань

Інформація та погляди, наведені в цьому звіті, належать авторам та не мають сприйматися як офіційна позиція Міністерства цифрової трансформації України. Міністерство не гарантує точності даних, що наведені в публікації. Ні Міністерство, ні будь-хто, хто діє від імені Міністерства, не може нести відповідальності за використання інформації, що міститься в цій публікації.

Вступ	006
Словник скорочень.....	007
1. Методологія	008
1.1. Економічний ефект	008
1.2. Антикорупційний ефект	009
1.3. Дані	010
2. Огляд літератури	012
2.1. Економічний ефект	012
2.2. Антикорупційний ефект	012
3. Реєстрація, внесення змін та припинення ФОП.....	016
3.1. Опис послуг	016
3.2. Користувачі послуг	016
3.3. Загальне порівняння способів отримання послуг	017
3.4. Стан впровадження електронних послуг	018
3.5. Оцінка ефекту від електронної послуги	019
3.6. Економічний ефект	021
3.7. Антикорупційний ефект	023
4. Призначення допомоги при народженні дитини	026
4.1. Опис послуги	026
4.2. Користувачі послуги	026
4.3. Загальне порівняння способів отримання послуг	028
4.4. Стан впровадження електронної послуги	028
4.5. Оцінка ефекту від електронної послуги	030
4.6. Економічний ефект	031
4.7. Антикорупційний ефект	033
5. Надання довідки про несудимість	036
5.1. Опис послуги	036
5.2. Користувачі послуги	036
5.3. Загальне порівняння способів отримання послуги	037
5.4. Стан впровадження електронної послуги	038
5.5. Оцінка ефекту від електронної послуги	039
5.6. Економічний ефект	040
5.7. Антикорупційний ефект	042
6. Декларація відповідності вимогам пожежної безпеки	044
6.1. Опис послуги	044
6.2. Користувачі послуги	044
6.3. Загальне порівняння способів отримання послуги	045

6.4. Стан впровадження електронної послуги	045
6.5. Оцінка ефекту від електронних послуг	046
6.6. Економічний ефект	047
6.7. Антикорупційний ефект	049
7. Ліцензування автомобільного транспорту.....	052
7.1. Опис послуги	052
7.2. Користувачі послуги	052
7.3. Загальне порівняння способів отримання послуги	053
7.4. Стан впровадження електронної послуги	054
7.5. Оцінка ефекту від електронних послуг	055
7.6. Економічний ефект	057
7.7. Антикорупційний ефект	059
8. Дозвіл на спеціальне водокористування	062
8.1. Опис послуги	062
8.2. Користувачі послуги	062
8.3. Загальне порівняння способів отримання послуги	063
8.4. Стан впровадження електронної послуги	063
8.5. Оцінка ефекту від електронної послуги	065
8.6. Економічний ефект	066
8.7. Антикорупційний ефект	068
9. Початок та завершення будівництва.....	070
9.1. Опис послуг	070
9.2. Користувачі послуг	071
9.3. Загальне порівняння способів отримання послуг	071
9.4. Стан впровадження електронних послуг	072
9.5. Оцінка ефекту від електронних послуг	074
9.6. Економічний ефект	076
9.7. Антикорупційний ефект	078
10. Результати.....	080
10.1. Економічний ефект	080
10.2. Антикорупційний ефект	082
11. Висновки та рекомендації.....	086
11.1. Висновки	086
11.2. Рекомендації	088
Додатки	090
Додаток 1. Список використаних джерел	090
Додаток 2. Модельна анкета користувача адміністративної послуги	095
Додаток 3. Детальний опис послуг	096

Отримання державних послуг доволі довго асоціювалось із корупцією чи щонайменше з десятками годин витраченого (іноді безрезультатно) часу. Кожна довідка чи реєстрація «добувалася» в кількадедних чергах, а деякі види інформації просто не були доступні громадянам. Чим успішно користувалися численні посередники, або беручи на себе клопіт зі збирання, заповнення і подання купи документів (як було, наприклад, з реєстрацією ФОП), або просто торгуючи інформацією (як у випадку перевірки історії авто за VIN-кодом).

Сучасні інформаційні технології в комплексі зі зміною законодавства дають змогу побудувати взаємодію користувачів та надавачів державних послуг на якісно новому рівні. Це потенційно збільшує доступність, відкритість та прозорість публічних послуг, а також суттєво зменшує рівень корупції під час їх надання.

Адже, по-перше, змінюється сутність надання державних послуг через зменшення потреби у взаємодії громадян із державними службовцями. По-друге, у разі електронного отримання державних послуг українські громадяни мають змогу взаємодіяти з державою за будь-якої потреби та з будь-якого місця, без фізичної присутності в державних службах для отримання послуг. Це значно пришвидшує можливість отримання послуг, а відповідно – економить час та гроші громадян на логістику й оплату посередникам.

Отже, стає можливим зменшення бюрократії, цілодобова доступність послуг зі швидкими та зручними транзакціями та підвищення якості послуг у контексті витраченого часу та доступності.

У контексті закріпленого в Конституції України стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства в Європейському Союзі, впровадження в Україні публічних електронних послуг потрібно безпосередньо порівнювати із сучасною практикою та перспективним баченням розвитку електронного урядування в ЄС.

Згідно з Планом Дій EU eGovernment Action Plan 2016–2020, «до 2020 року державні адміністрації та державні установи в Європейському Союзі повинні бути відкритими, ефективними та всеохопними, надаючи персональні, зручні для користувачів, безперервні цифрові послуги всім громадянам та підприємствам у ЄС, незважаючи на кордони. Інноваційні підходи використовуються для розроблення та надання кращих послуг відповідно до потреб громадян та підприємств. Державні адміністрації використовують можливості, які надає нове цифрове середовище, для полегшення їхньої взаємодії із зацікавленими сторонами та одне з одним»¹.

Наявність чи відсутність економічного, соціального, антикорупційного ефекту від наявних електронних публічних послуг дає можливість оцінити важливість інвестицій у розвиток електронного урядування в Україні. Протягом останніх років в Україні було запроваджено низку електронних адміністративних послуг, що надаються громадянам та бізнесу. Зараз кожен може через інтернет зареєструвати ФОП або ТОВ, подати податкову звітність та деякі види інших декларацій, отримати певні види дозволів та навіть ліцензій.

Зараз на порталі Кабінету Міністрів доступно понад 125 послуг, ще низка послуг доступна на сайтах міністерств та відомств, і цей перелік продовжує розширюватися. Згідно з планом розвитку порталу «Дія» (Єдиного державного вебпорталу електронних послуг), до 2024 року 100% державних послуг будуть доступні онлайн, серед іншого через мобільний застосунок, що вже доступний для завантаження.

1 EU eGovernment Action Plan 2016–2020. Accelerating the digital transformation of government <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0179>

Незважаючи на значний прогрес та ще більш амбітні плани у сфері розвитку електронного урядування, до сьогодні не було жодної спроби комплексно оцінити, наскільки запровадження електронних послуг допомогло громадянам та підприємцям зекономити час, кошти та уникнути корупції.

Цей звіт – перша спроба комплексної оцінки економічного та антикорупційного ефекту від запровадження вибраних електронних публічних послуг в Україні. Метою було показати, скільки часу та коштів заощадили та могли б заощадити користувачі завдяки можливості отримати послугу без відвідування державних органів та без залучення посередників, а також як онлайн-формат послуг вплинув на рівень корупції. Зокрема, здійснено оцінку ефекту в таких семи сферах:

1. Реєстрація, внесення змін та припинення реєстрації фізичної особи-підприємця (Мін'юст, запроваджено в березні 2017).
2. Призначення допомоги при народженні дитини (Мінсоцполітики, запроваджено в березні 2017).
3. Надання довідки про несудимість (МВС, запроваджено у вересні 2017).
4. Декларація відповідності вимогам пожежної безпеки (ДСНС, запроваджено в лютому 2018).
5. Видача та розширення ліцензії на послуги з автоперевезень пасажирів та вантажів, повідомлення про зміну даних перевізника (ДСБТ, запроваджено в серпні 2018).
6. Отримання та анулювання дозволу на спеціальне водокористування (ДАВР, запроваджено в березні 2019).
7. Повідомлення про початок виконання підготовчих та про початок будівельних робіт, декларація про готовність об'єкта до експлуатації (ДАБІ, запроваджено в грудні 2019).

Словник скорочень

CCI	Corruption Control Index
CPI	Corruption Perception Index
EGDI	eGovernment Development Index
SCM	Standard cost model
ДАБІ	Державна архітектурно-будівельна інспекція України
ДАВР	Державне агентство водних ресурсів України
ДСБТ	Державна служба України з безпеки на транспорті
ДСНС	Державна служба України з надзвичайних ситуацій
ЄДРПОУ (ЄДР)	Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України
КЕП	кваліфікований електронний підпис
МВС	Міністерство внутрішніх справ України
ОЕСР	Організація економічного співробітництва і розвитку
РНОКПП	реєстраційний номер облікової картки платника податків
СС	клас наслідків (consequence class)
ФОП	фізична особа-підприємець
ЦНАП	Центр надання адміністративних послуг

1. Методологія

1.1. Економічний ефект

Згідно з рекомендаціями ОЕСР, розрахунок економічного ефекту як наслідку зниження адміністративного тиску проводили за допомогою методики Standard cost model (SCM)¹. Ця методика була розроблена для розрахунку вартості дотримання регуляторних вимог та адаптована нами під потреби завдання. Методика не нова для України – у повному вигляді вона також запроваджена у вітчизняному нормативному полі як Тест малого підприємництва (М-Тест)².

Розрахунки проведено для двох випадків – стара (паперова) процедура та нова (електронна). Різниця між витратами на реалізацію обох процедур і показала економічний ефект. Під час моделювання економічного ефекту ми враховували два сценарії: потенційний (як було б, якби всі потенційні користувачі перейшли на електронну процедуру) та реальний (беруться до уваги тільки користувачі, які зараз користуються онлайн-процедурою).

Користувачі можуть віддавати перевагу паперовій процедурі з таких причин: доступність інтернету (це особливо стосується послуг для фізичних осіб), можливість оперативного фідбеку (наприклад, миттєве пояснення, чи всі документи надано, чи правильно вони оформлені тощо) та навіть необхідність вдатися до корупційних дій (для прискорення надання послуги)³.

Методика SCM була адаптована під потреби дослідження в такий спосіб. Повна методика розрізняє декілька видів витрат (див. схему). Але оскільки ми не аналізували необхідності отримувати відповідну адміністративну послугу в цілому, а лише порівнювали способи їх надання, ми не розраховували прямі витрати⁴, суттєві матеріальні витрати та довгострокові структурні ефекти (ідеться про значну зміну попиту чи пропозиції на ринку, серед іншого – про появу або зникнення ринку взагалі).

Отже, нам залишилося розрахувати адміністративні витрати – витрати на оплату персоналу та пов'язані з процедурою матеріальні витрати. Перший параметр отримано з огляду на середню тривалість виконання та вартість одиниці робочого часу у відповідному секторі економіки (або в Україні в цілому; за потреби можна зважати на види діяльності). Тривалість процедури отримано насамперед через опитування користувачів послуги.

---

1 International Standard Cost Model Manual
<https://www.oecd.org/regreform/regulatory-policy/34227698.pdf>

2 Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» № 308 від 11 березня 2004 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2004-%D0%BF#n199>

3 Якість надання власне онлайн-послуги теж має значення, але це є темою окремих досліджень.

4 Вони однакові для різних форматів. Крім того, здебільшого послуги надаються безкоштовно. Платними послугами серед досліджуваних є лише отримання та розширення ліцензії перевізника.

←
СХЕМА 1.1.1
КОМПОНЕНТИ
ВАРТОСТІ
РЕГУЛЮВАННЯ

Матеріальні витрати можуть бути трьох типів. Накладні витрати, виходячи з міжнародного досвіду, заведено враховувати як 25% від вартості оплати праці. Транспортні витрати (для офлайн-формату) розраховуватимуть з огляду на розподіл екстериторіальності. Нарешті вартість зовнішніх послуг (нотаріусів та посередників; також для офлайн-формату) розраховуватимуть, виходячи з їхньої вартості та частоти використання. Альтернативно всі ці витрати можна отримати в узагальненому вигляді шляхом опитування (саме цей спосіб було обрано під час цього дослідження).

Загальна вартість процедури була отримана множенням витрати на одну процедуру на кількість суб'єктів, які виконують процедуру, та частоту виконання. Ці параметри – або просто загальна кількість транзакцій – отримані від відповідного офіційного власника такої інформації, тобто від державного органу, який надає відповідні послуги.

Середню тривалість виконання процедури оцінювали через опитування. З текстом анкети можна ознайомитися в додатку № 2.

1.2. Антикорупційний ефект

З огляду на недоліки «індексних» методів (детальніше див. розділ «Огляд літератури»), для вивчення антикорупційного ефекту ми теж обрали прямі вимірювання із залученням безпосередніх користувачів – більш трудомісткий, але й більш надійний спосіб вимірювання вигоди від запровадження електронних адміністративних послуг. Порівняння з індексами використовується лише для ілюстрації тенденцій.

За аналогією до розрахунку економічного ефекту за методикою SCM ми розраховували економію витрат користувачів на хабарях при отриманні адміністративних послуг. Різниця між витратами при різних форматах і показувала грошовий антикорупційний ефект. Економію на хабарях теж розраховували як потенційну (якби всі користувачі перейшли на онлайн-формат отримання послуг) та реальну (з урахуванням поточного рівня використання онлайн-формату).

Даними для розрахунків слугували результати опитування користувачів у межах загальної анкети, яку використовували для оцінки економічного ефекту. Анкета містила також блок запитань про корупційну складову (сума та очікувані

результати: прискорення чи сам факт успішного надання послуги). Для більш повного розкриття теми, ми доповнили інформацію щодо сум хабарів, отриману з опитувань, даними з відкритих джерел.

Також користувачам було запропоновано поділитися суб'єктивними враженнями від динаміки рівня корупційності процедури за п'ятибальною шкалою (по два ступені руху в кращий/гірший бік плюс відсутність змін).

1.3. Дані

Дані про кількість наданих послуг (у т. ч. розподіл за форматом надання) було отримано від первинних розпорядників відповідної інформації. У деяких випадках статистику було отримано напряму, у деяких – шляхом оброблення реєстрів.

Крім того, під час дослідження було опитано майже 1 200 фізичних осіб, фізичних осіб – підприємців та представників юридичних осіб (з них 210 жінок та 395 чоловіків, стать решти респондентів не визначено, оскільки за замовчанням такої інформації не фіксувалися для представників юросіб). Початковою метою було зібрати 1 400 заповнених анкет (щонайменше по 200 на кожен тип послуги), але через різну кількість охочих надати відповіді щодо різних послуг такий план був виконаний лише для послуг ДАБІ, ДСБТ та ДАВР.

Користувачі таких послуг, як реєстрація ФОП, призначення допомоги при народженні дитини та надання довідки про несудимість (фізособи), були опитані шляхом публікації анкети на сайті та в соціальних мережах. Інформацію від користувачів послуг ДАБІ, ДСНС, ДСБТ та ДАВР (здебільшого це були юрособи) отримано через розсилання на електронну пошту та (основний спосіб) шляхом телефонного опитування.

З урахуванням користувачів, які описували свій досвід використання обох форматів послуг, це становить майже 1 300 спостережень. Щоправда, ефективний розмір вибірки (кількість респондентів, які відповіли на всі запитання) менший, оскільки деякі користувачі отримували послугу давно та не могли згадати всі подробиці. Крім того, згідно з методикою SCM, відкидалися крайні значення (насамперед великі), що суттєво вибивались із розподілу (зазвичай це були 1–3 значення за кожною послугою або її різновидом).

	ОНЛАЙН	ОФЛАЙН	ОБИДВА СПОСОБИ	ЗАГАЛОМ
Операції з ФОП	41	38	11	90
• Зміна даних	12	11	0	23
• Припинення	5	5	0	10
• Реєстрація	24	22	11	57
Надання допомоги при народженні дитини	48	48	14	110
Видача довідки про несудимість	50	16	29	95
Послуги ДАБІ	190	125	10	325
• Декларація про готовність до експлуатації об'єкта	48	39	4	91
• Повідомлення про початок будівельних робіт	140	36	6	182
• Повідомлення про початок виконання підготовчих робіт	2	50	0	52
Подання декларації відповідності вимогам пожежної безпеки	60	51	6	117
Ліцензування автомобільного транспорту	94	123	3	220
• Зміна даних перевізника	53	16	2	71
• Отримання ліцензії	31	93	1	125
• Розширення ліцензії	10	14	0	24
Дозвіл на спеціальне водокористування	32	195	8	235
• Анулювання дозволу	2	7	0	9
• Отримання дозволу	30	188	8	226
ЗАГАЛОМ	515	596	81	1192

Інформація щодо розміру хабарів, отримана в результаті опитування, була доповнена даними з повідомлень у засобах масової інформації щодо зафіксованих випадків корупції під час надання відповідних адміністративних послуг. До уваги брали лише повідомлення з посиланням на правоохоронні органи. Оскільки йшлося про затримку підозрюваних чиновників правоохоронцями, ці дані ми автоматично зараховували до офлайн-формату.

Крім того, для отримання додаткової інформації та перевірки гіпотез були опитані експерти USAID/UK aid проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах /TAPAS», а також державних міністерств та відомств, які надають досліджувані послуги, – зокрема, Державної служби з безпеки на транспорті, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Державного агентства водних ресурсів та Міністерства соціальної політики.

**ТАБЛИЦЯ 1.3.1
РЕСПОНДЕНТИ
ЗА ПОСЛУГАМИ
ТА ФОРМАТАМИ
(ЛИПЕНЬ-ГРУДЕНЬ 2019,
БЕРЕЗЕНЬ 2020¹)**

1 Опитування респондентів щодо онлайн-послуг ДАБІ (електронний кабінет забудовника) проводили у березні 2020.

---

2. Огляд літератури

2.1. Економічний ефект

Оскільки початковою метою запровадження електронних державних послуг було радше підвищення якості послуг та спрощення самих процесів у державних органах, вимірювання зменшення адміністративного навантаження дослідники почали не одразу. Вперше на цей аспект звернули увагу Arendsen & Engers¹. Але їхнє дослідження не містить жодних розрахунків, а лише вказує на шляхи зниження адміністративного тиску та методи вимірювання ефекту. Зокрема, дослідники посилалися на модель Mistral², деталізований голландський аналог моделі SCM, яку ми використовували в цьому дослідженні.

Модель SCM у цьому контексті рекомендує використовувати й Організація економічного співробітництва та розвитку. У документі, присвяченому зниженню адміністративного тиску на громадян (зокрема, завдяки електронному урядуванню)³, експерти організації зазначають, що ця методика була успішно запроваджена в таких європейських країнах, як Австрія, Данія, Нідерланди, Німеччина, Португалія та Угорщина.

Gallo, Give, Millard & Thaarup⁴ досліджували вплив електронного урядування на рівень адміністративного тягаря. Зокрема, дослідники оцінили потенційну економію від розширення практики данського реєстру нерезидентів на весь ЄС та асоційовані держави. Практика полягає в тому, що людина подає дані про себе до 10 державних органів лише один раз, а далі відомства отримують цю інформацію одне від одного. Розрахунки показали, що економія становитиме майже \$550 млрд протягом 15 років.

2.2. Антикорупційний ефект

Найбільш розробленою в літературі є тема впливу інформаційних технологій на корупцію, оскільки, на відміну від часових та грошових витрат, у цьому разі вплив не настільки очевидний. Електронне урядування не може бути панацеєю, але в будь-якому разі вважається одним з інструментів запобігання корупційній поведінці чиновників. Простий доступ громадян до інформації підвищує прозорість, що обмежує чиновників у можливості не тільки брати, а й вимагати хабарі.

Одним із найпростіших способів вивчення впливу електронних послуг на корупцію є дослідження зв'язку між рівнем розвитку та рівнем сприйняття корупції. Поширеною комбінацією досліджуваних метрик є e-government development index (EGDI), який розраховує ООН⁵, та Corruption Perceptions Index (CPI), який розрахо-

---

1 Arendsen, Rex and Tom van Engers (2004). Reduction of the Administrative Burden: An e-Government Perspective. Conference Paper in Lecture Notes in Computer Science · January 2004
<https://www.researchgate.net/publication/220266362>

2 Mistral. A Model to Measure the Administrative burden of Businesses
https://www.researchgate.net/profile/Nico_Vellinga/publication/5012553_Mistral/links/55e3ffcf08ae6abe6e8e8746/Mistral.pdf?origin=publication_detail

3 OECD (2012), Cutting Administrative Burdens on Citizens: Implementation Challenges and Opportunities
<https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/50444905.pdf>

4 Gallo, Claudia, Michele Give, Jeremy Millard, Rasmus Kåre Valvik Thaarup (2014). Study on eGovernment and the Reduction of Administrative Burden.
https://ec.europa.eu/esf/transnationality/filedepot_download/1671/1686

5 Раз на два роки розраховується для всіх 193 країн ООН групою зі 100 експертів та складається з трьох компонентів – індексу онлайн-послуг, індексу телеком-інфраструктури та індексу людського капіталу. <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>

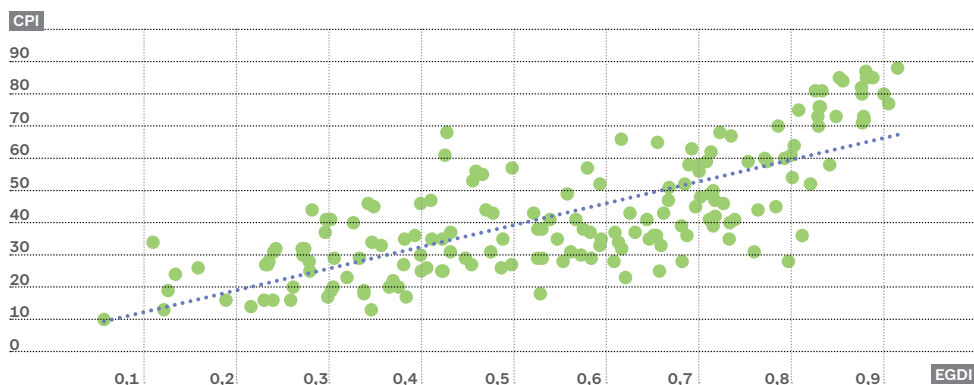
вує Transparency International⁶. Наприклад, Seo & Mehedi⁷ досліджували ситуацію в Бангладеш та констатували значну кореляцію між цими показниками. Корупція знижувалась зі зростанням використання державою інформаційних технологій.

Однак цей метод насправді не дуже підходить для дослідження ситуації в окремо взятій країні через слабку статистичну значущість – фактично йдеться лише про два показники по дев'ять значень у кожному (саме стільки років розраховується EGDІ). Крім того, кореляція сама собою ще не означає причинно-наслідкового зв'язку. Наприклад, покращення сприйняття корупції може бути викликане іншими чинниками.

Більшу точність може дати міжнародне порівняння. Саме так зробила Linhartová⁸, яка проаналізувала вплив інформаційних технологій та електронного врядування на рівень корупції у 117 країнах у 2003 та 2014 роках. Виявилось, що на кожен відсоток зростання використання функцій електронного уряду припадає 0,12% зниження корупції в найбільш розвинутих країнах та на 0,14% – у найменш розвинутих.

З іншого боку, навіть такий скромний ефект був зафіксований не в усіх країнах, що підтверджує тезу про те, що корупція – доволі складне явище, яке може виникати у різних ланках взаємодії громадянин-держава або бізнес-держава та набувати різних форм. Відповідно, неможливо придумати єдиний рецепт боротьби з корупцією, який був би ефективним у кожній країні, – робить висновок дослідниця.

ГРАФІК 2.2.1. EGDІ ТА СРІ В КРАЇНАХ СВІТУ У 2018 РОЦІ

Джерело: ООН, Transparency International

- 6 Щорічно розраховується для 176 країн на основі опитувань щодо оцінки корупції в державній сфері. Складається з єдиного показника <https://www.transparency.org/cpi2018>
- 7 Seo, Jin-Wan, Mehedi, Hasan Md Golam (2016). E-government Efforts against Corruption in Bangladesh: What We Have Done and What We Have to Do, International Journal of Political Science & Diplomacy, 2 (107), pp. 1–6, DOI 10.15344/ijpsd/2016/107. <https://www.graphyonline.com/archives/archivedownload.php?pid=IJPSD-107>
- 8 Linhartová, Veronika (2017). The role of e-government in mitigating corruption. Scientific papers of the University of Pardubice. Series D, Faculty of Economics and Administration. 40/2017 <https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/67932/Linhartov%C3%A11.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

У країнах, що розвиваються, ефект від електронного врядування може бути вищим, підтвердив і Lee⁹, який дослідив, що в державах OECD вплив електронних державних послуг на корупцію є доволі обмеженим. Як індикатори він теж використовував EGDІ та CPI.

Дещо раніше такий аналіз провів Andersen¹⁰, тільки замість CPI він використовував рівень контролю корупції (CCI), який розраховує Світовий банк, а порівнюваними роками були 1996 та 2006. Аналіз 149 країн засвідчив, що переміщення з 10-го на 90-те місце в розподілі розвитку електронного врядування означає переміщення з 10-го на 23-тє місце в розподілі контролю корупції (у цьому випадку що вище місце, то краще).

Утім, деякі вчені в принципі піддають сумніву використання індексів корупції. Наприклад, на думку Shukhova¹¹, корупція – це за своєю суттю приховане явище, тому її вимірювання – непросте завдання, яке потребує непрямих індикаторів. У своїй роботі вона назвала недоліки наявних спроб вимірювання рівня корупції, які особливо спотворюють виміри у значно корумпованих країнах. Вона проаналізувала п'ять індикаторів та виявила, що за всіх недоліків найбільш надійними є вже згадані CPI та CCI.

Деякі інші дослідники досліджували корупційні чинники більш детально. Наприклад, Karv¹² аналізував прозорість, підзвітність, зникнення чиновників-посередників та зменшення розриву між чиновниками та громадянами в Естонії. Він дійшов висновку, що найбільш важливим чинником із цих чотирьох було зникнення чиновників-посередників. Активне користування електронними адміністративними послугами зменшило безпосередній контакт користувачів із чиновниками, що вивело останніх із гри.

Низка досліджень була присвячена ефективності конкретних проєктів у деяких країнах. Зокрема, цей напрям представлений такими дослідження-

9 Lee, Eunhee (2017). The impact of eGovernment on Anti-Corruption Control. MARTIN School of Public Policy & Administration, Graduate Capstone.
http://martin.uky.edu/sites/martin.uky.edu/files/Capstone_Projects/Capstones_2017/Lee.pdf

10 Andersen, Thomas Barnebeck (2009). "E-government as an anti-corruption strategy", Information Economics and Policy vol. 21, no. 3, p. 201–210.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167624509000110?via%3Dihub>

11 Shukhova, Anastasiia (2017). Measurement of Validity of Corruption Indices, Higher School of Economics Research Paper, University of Mannheim.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2901307

12 Karv, Jaanus (2015). eGovernment and its ability to reduce corruption. The case of Estonia. Lund University, Department of Political Science, MA Thesis.
<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=5425282&fileId=5425287>

ми, як Cho & Choi¹³, Csáki & Gelléri¹⁴, Pathak & Prasad¹⁵, Iqbal & Seo¹⁶. Усі ці дослідження підтвердили ефективність електронного врядування в боротьбі з корупцією.

Але автори двох інших робіт стверджують, що очікуваного ефекту може й не бути. Heeks¹⁷ проаналізував п'ять кейсів у різних країнах та сферах діяльності (яких, щоправда, він через конфіденційність не описав детально) та дійшов висновку, що запровадження сучасних інформаційних рішень може не впливати на корупцію. Bhatnagar, Rao, Singh, Vaidya & Mandal¹⁸ досліджували ефективність запровадження п'яти проєктів електронного врядування в Індії та дійшли висновку, що у двох випадках кількість транзакцій із залученням хабарів хоча й дещо знизилася, але залишилася доволі високою.

Ojha, Palvia & Gupta¹⁹, вивчивши досвід боротьби з корупцією за допомогою електронних послуг у різних країнах, розробили теоретичну концепцію такої боротьби. Зокрема, вони визначили чинники, які можуть обмежувати ефективність цієї роботи:

- Пристосованість послуг для онлайн. Не всі послуги можуть бути якісно надані без особистого контакту.
- Юридичні та адміністративні недоліки самих послуг, які переводять в електронний формат.
- Наявність усе-таки в ланцюжку чиновників, які наділені правом ухвалення рішення.
- Недоліки у функціонуванні інфраструктури електронного урядування.

-
- 13 Cho, Yong Hyo, & Choi, Byung-Dae (2004). E-Government to Combat Corruption: The Case of Seoul Metropolitan Government. *International Journal of Public Administration*, 27(10), 719-735.
https://www.researchgate.net/publication/233050498_E-Government_to_Combat_Corruption_The_Case_of_Seoul_Metropolitan_Government
- 14 Csáki, Csaba, & Gelléri, Péter (2005). Conditions and benefits of applying decision technological solutions as a tool to curb corruption within the procurement process: The case of Hungary. *Journal of Purchasing & Supply Management*, 11(5-6), 252-259.
https://www.researchgate.net/publication/247117183_Conditions_and_benefits_of_applying_decision_technological_solutions_as_a_tool_to_curb_corruption_within_the_procurement_process_The_case_of_Hungary
- 15 Pathak, R. D., & Prasad, R. S. (2006). Role of E-governance in tackling corruption: The Indian Experience. In Raza Ahmad (Ed.), *The role of public administration in building a harmonious society* (p. 434-463). Philippines: Asian Development Bank.
<https://www.semanticscholar.org/paper/Role-of-E-Governance-in-Tackling-Corruption-and-Pathak-Prasad/eeb4e0b1beae0bed72dac3d1a5c876ea6336f712>
- 16 Iqbal, M. Sohel, & Seo, Jin-Wan (2008). E-Governance as an anti-corruption tool: Korean Cases. *Journal of Korean Association for Regional Information Society*, 11(2), 51-78.
<https://www.eldis.org/document/A61288>
- 17 Heeks, Richard (1999). Information Technology and the Management of Corruption. *Development in Practice*, 9(1/2), 184-189.
<https://www.jstor.org/stable/4029721?seq=1>
- 18 Bhatnagar, S. C., Rao, T. P., Singh, N., Vaidya, R., & Mandal, M. (2007). *Impact Assessment study of e-government projects in India*. Ahmedabad, India: Center for e-Governance, Indian Institute of Management, Ahmedabad.
<https://www.eldis.org/document/A36818>
- 19 Ojha, Amitabh, Shailendra Palvia and M. P. Gupta (2008). A Model for Impact of E-Government on Corruption: Exploring Theoretical Foundations
https://www.researchgate.net/publication/228369790_A_Model_for_Impact_of_E-Government_on_Corruption_Exploring_Theoretical_Foundations

3. Реєстрація, внесення змін та припинення ФОП

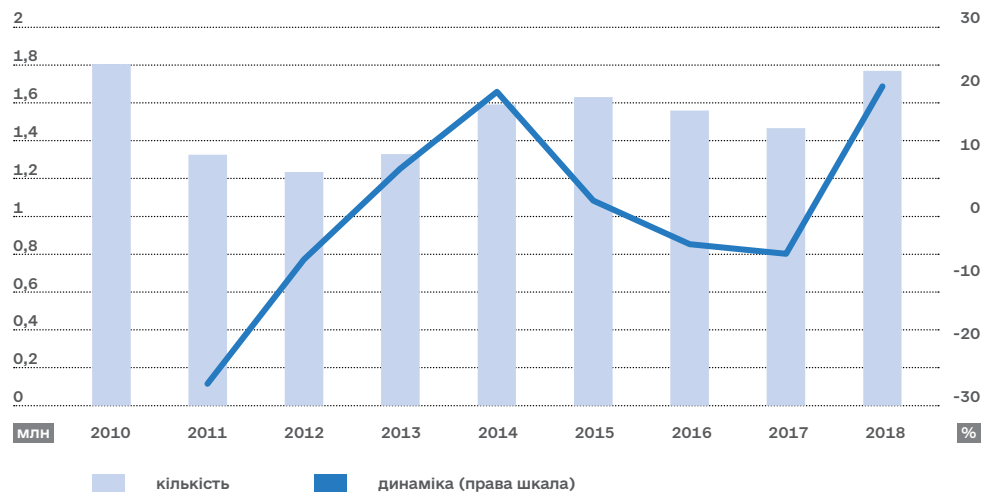
3.1. Опис послуг

Фізична особа-підприємець (ФОП) – фізична особа, яка реалізує свою здатність до праці шляхом самостійної, на власний ризик діяльності з метою отримання прибутку. Фізична особа здійснює своє право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації¹.

3.2 Користувачі послуг

Станом на 1 лютого 2019 року Єдиний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань налічував майже 1,8 млн фізичних осіб-підприємців, що становить 4,2% від постійного населення та близько 10% від працездатного населення України. Разом із раніше ліквідованими, загалом у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДРПОУ) міститься майже 5 млн записів.

ГРАФІК 3.2.1. ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ФОП

Джерело: Держстат², Мін'юст, розрахунки BRDO

Щороку кількість фізичних осіб-підприємців змінюється (знак зміни залежить від економічної кон'юнктури, регулювання тощо). До того ж, на мікрорівні цей процес є ще динамічнішим. У квітні 2018 – березні 2019 рр. було зареєстровано близько 394 тис. нових ФОП (і серед таких є люди, які вже колись були підприємцями, але змушені були ліквідуватися), одночасно приблизно 297 тис. ФОП

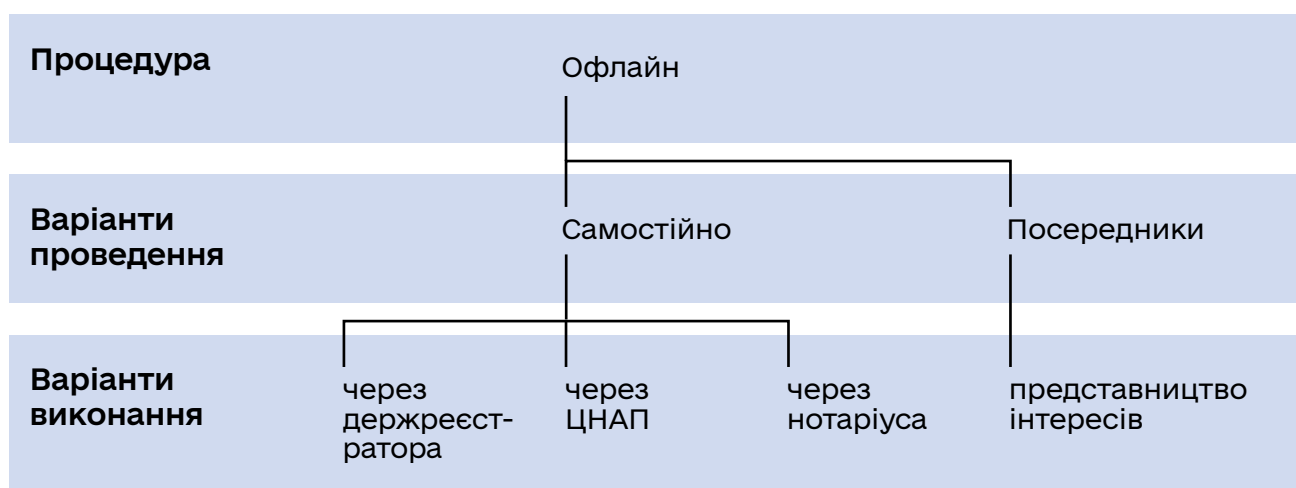
1 Цивільний Кодекс України № 435-IV від 16 січня 2003 р., глава 5, стаття 50.
<https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>

2 Показники структурної статистики за суб'єктами господарювання з розподілом за їхніми розмірами.
http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/osp_u/osp_u.htm

припиняють свою діяльність. Крім того, іноді підприємці вносять зміни до своєї реєстраційної картки³.

3.3. Загальне порівняння способів отримання послуг

Чинне законодавство передбачає можливість отримання послуг традиційним способом кількома варіантами:

З огляду на розповсюдженість та широке коло отримувачів послуг, на практиці фактично використовуються всі наявні варіанти, які різняться між собою термінами та вартістю проходження процедури. Незважаючи на відсутність прямих свідчень про кількість самостійних звернень фізосіб до держреєстраторів (варіант, найбільш подібний до онлайн-процедури), потрібно визнати, що такий спосіб не є популярним серед користувачів. Інші варіанти прямо передбачають більші часові та/або матеріальні витрати для отримувачів послуг.

Однією з найсуттєвіших відмінностей для користувачів є екстериторіальність електронного способу надання послуг, на відміну від традиційного способу.

Згідно з даними репрезентативного загальнонаціонального соціологічного опитування, яке тривало у серпні-вересні 2018 року на замовлення консорціуму із Центру прав людини ZMINA, Аналітичного центру CEDOS та Українського незалежного центру політичних досліджень за фінансової підтримки Європейського Союзу⁴:

- не за місцем реєстрації в Україні проживає 3,3 млн дорослих. Лише 32% таких людей живе в іншому населеному пункті, однак у межах області, 12% – в інших областях. Частка населення, яке зареєстроване за межами Київської області, але проживає в Києві, найбільша в Україні – щонайменше 31%;

СХЕМА 3.3.1.
ВАРІАНТИ
ОТРИМАННЯ
ПОСЛУГ ЩОДО ФОП

³ Зміна реєстраційного номера облікової картки платника податків (у випадках, установлених законом), паспортних даних (у випадках, установлених законом), громадянства, видів економічної діяльності та інформації для здійснення зв'язку.

⁴ Не за місцем проживання. Центр інформації про права людини, 22 березня 2019 р. https://humanrights.org.ua/material/jiaki_vidnosini_ukrajinciv_z_institutom_rejestraciji_miscija_prozhivannja

3. Реєстрація, внесення змін та припинення ФОП

- щоб отримати державні послуги чи реалізувати своє право, 32% мешканців міст, які проживають не за своїм місцем реєстрації, спеціально їздили до населених пунктів, де вони зареєстровані. На такі поїздки вони витрачали в середньому 750 гривень та чотири дні власного часу. 22% таких громадян заявили, що використовували робочі дні, аби скористатися послугами, які залежать від місця реєстрації. Щорічні витрати українців через недосконалу чинну систему реєстрації дослідники оцінили в 900 мільйонів гривень;
- кожен четвертий містянин (24%) зізнався, що стикався з проблемами або обмеженнями під час отримання державних послуг для себе або для членів родини саме через проживання не за місцем реєстрації.

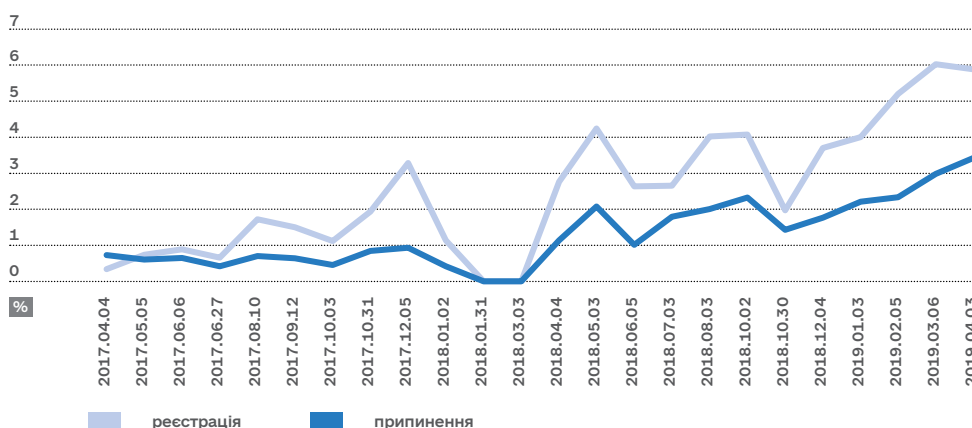
Вдосконалення системи реєстрації місця проживання є окремою комплексною проблемою, що потребує системного вирішення, але очевидно, що недосконалості в отриманні різних видів державних послуг не мають створювати кумулятивний ефект для громадян. Надання послуг в електронному вигляді дає можливість відокремити поточні негативи в різних адміністративних сферах найефективнішим шляхом.

3.4. Стан впровадження електронних послуг

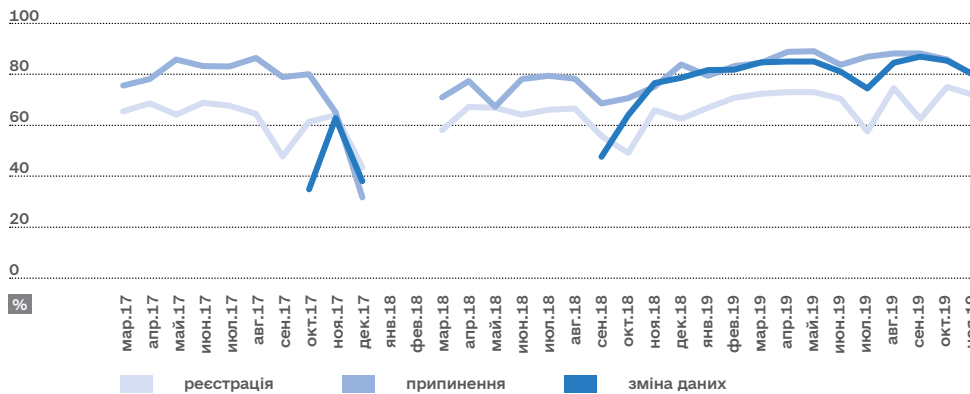
Послуга реєстрації та припинення ФОП була запроваджена в електронному вигляді в березні 2017 року. Можливість змінити дані з'явилася в жовтні того самого року, а після збою в системі (зима 2017/2018) саме цей функціонал відновлено не одразу, а лише у вересні 2018 року.

Відтоді електронний формат набував популярності, але навіть за два роки після його запуску ним користується меншість. Зокрема, це 6% для реєстрації та загалом 3,4% для припинення ФОП. Загалом за весь період за всіма видами послуг з ФОП було зафіксовано близько 47 тис. електронних звернень, серед них 29 274 на реєстрацію та 10 647 на припинення діяльності ФОП. Загалом було зареєстровано 18 538 нових та припинено діяльність 8 215 ФОП.

ГРАФІК 3.4.1. ЧАСТКА ОНЛАЙН У ЗАГАЛЬНІЙ КІЛЬКОСТІ ОПЕРАЦІЙ

ГРАФІК 3.4.2. ЧАСТКА УСПІШНИХ ОНЛАЙН-ОПЕРАЦІЙ

Джерело: Мін'юст (за запитом), розрахунки BRDO

За наявними в публічному просторі відгуками користувачів⁵, частина з них стикалася з деякими технічними та організаційними проблемами від початку роботи сервісу. Особливо це стосується послуги з реєстрації змін відомостей про ФОП, що містяться в ЄДР. Послуги з реєстрації та припинення діяльності ФОП деякий час на початку 2018 року надавалися лише в традиційному форматі.

Це підтверджується наданими Мін'юстом результатами внутрішнього опитування, проведеного серед користувачів порталу «Онлайн-будинок юстиції» (в опитуванні взяло участь значно більше користувачів – 1 615). 38% з них оцінили якість послуги як задовільну або гірше.

3.5. Оцінка ефекту від електронної послуги

Інформацію про загальну кількість операцій з ФОП взято шляхом аналізу відкритих даних. Зокрема, Міністерство юстиції періодично публікує весь перелік записів ЄДРПОУ (з частиною полів, а в 2020 і повністю)⁶. Це дає змогу проаналізувати набір у динаміці.

Оскільки, на відміну від юридичних осіб, публікація унікального ідентифікатора (реєстраційного номера облікової картки платника податків, РНОКПП) не здійснюється, для ідентифікації використовували комбінацію з прізвища, імені, по батькові (це єдине поле) та адреси. Два набори даних, на початок та кінець кожного з досліджуваних періодів (ми брали дані за місяцями), об'єднували за цими двома полями. Потім розраховувалася кількість припинених, зареєстрованих з нуля та зареєстрованих після попереднього припинення суб'єктів.

Набори даних містять не весь перелік полів, які є в картці ЄДРПОУ, тому розрахувати кількість операцій щодо зміни даних немає можливості. Тим більше, що

5 Самостійна реєстрація ФОП онлайн у 2017 році. DOU, обговорення на форумі, 29 травня 2017 р. <https://dou.ua/forums/topic/20781/>

6 Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Набір даних. <https://data.gov.ua/dataset/1c7f3815-3259-45e0-bdf1-64dca07ddc10>

3. Реєстрація, внесення змін та припинення ФОП

змінюватися могли також і поля, які ми використовували для ідентифікації. Єдиним способом отримати таку інформацію є екстраполяція даних про онлайн-формат надання цієї послуги за допомогою частки онлайн-операцій в інших послугах з ФОП. Як базу було взято реєстрацію (у цьому випадку частка онлайн є вищою, і ми очікуємо, що в разі зміни даних вона не є меншою).

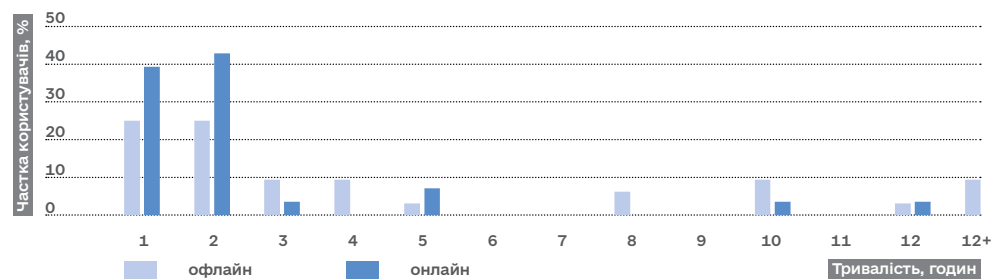
Інформацію щодо кількості операцій в електронному вигляді надали замовники.

Інформацію щодо часових та грошових витрат користувачів послуг було отримано шляхом прямого опитування. Кількість опитаних – 90 (з них 35 жінок та 54 чоловіки, ще одна людина не зазначила статі; середній вік користувача онлайн-послуги – 34 роки, офлайн – 37 років).

ТАБЛИЦЯ 3.5.1. РЕСПОНДЕНТИ ЗА ПОСЛУГАМИ ТА ФОРМАТАМИ

	ОНЛАЙН	ОФЛАЙН	ОБИДВА СПОСОБИ
Зміна даних	12	11	0
Припинення	5	5	0
Реєстрація	24	22	11

ГРАФІК 3.5.1. РОЗПОДІЛ ТРИВАЛОСТІ ПРОЦЕДУРИ РЕЄСТРАЦІЇ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

Кількість відповідей щодо припинення ФОП не є репрезентативною, тому ми вирішили екстраполювати сюди дані про витрати часу та коштів під час отримання послуги з реєстрації ФОП. Наша гіпотеза полягає в тому, що припинення є не менш складною процедурою, отже, така цифра буде прийнятною мінімальною оцінкою.

Як грошовий еквівалент часу взято середню зарплату в Україні від початку 2019 року (за січень-вересень)⁷, перераховану в погодинний формат. Вона становить 64 грн/год.

7 Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за період від початку року. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/gdn/Zarp_ek_p/Zarp_ek_p2019_u.xlsx

3.6. Економічний ефект

За нашими розрахунками, максимальна (потенційна) – коли б усі користувалися лише онлайн-форматом – економія для користувачів від використання електронного формату реєстрації, ліквідації та зміни даних ФОП становить близько **255 млн грн на рік** (у цінах 2018–2019 років та з огляду на динаміку використання послуг у ці роки), або 68% від витрат офлайн-формату. Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій загалом, реальна економія наразі становить **17 млн грн**, або 5%.

ТАБЛИЦЯ 3.6.1. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ

	ЗМІНА ДАНИХ ФОП	РЕЄСТРАЦІЯ ФОП	ЛІКВІДАЦІЯ ФОП *
Ефект для одного користувача			
Тривалість процедури, години			
Офлайн	3	5,5	5,5
Онлайн	1	2,5	2,5
Різниця	2	3	3
Різниця, грн	128	192	192
Очікування результату, днів			
Офлайн	5	4	-
Онлайн	5	3	-
Різниця	2	1	-
Витрати на посередників, грн			
Офлайн	0	112	112
Онлайн	0	0	0
Різниця витрат	0	112	112
Матеріальні витрати, грн			
Офлайн	20	90	90
Онлайн	0	0	0
Різниця витрат	20	90	90
Різниця за всіма витратами, грн	148	356	356
Усі користувачі, за рік			
Кількість операцій			
Загалом	308 000 **	306 000	282 000
Онлайн	18 500	27 000	13 400

3. Реєстрація, внесення змін та припинення ФОП

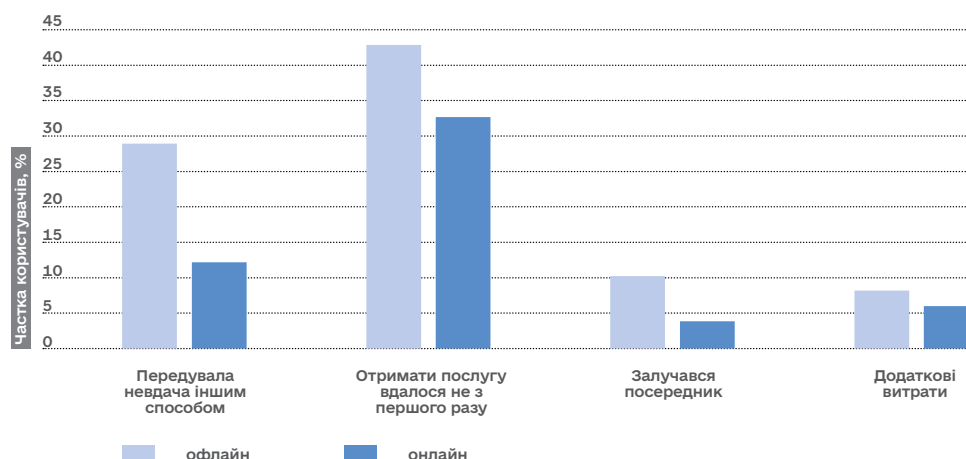
	ЗМІНА ДАНИХ ФОП	РЕЄСТРАЦІЯ ФОП	ЛІКВІДАЦІЯ ФОП *
Загальний ефект, за рік			
Загальні потенційні витрати, грн			
Офлайн	65 296 000	161 874 000	149 178 000
Онлайн	19 712 000	52 938 000	48 786 000
Загальна економія, грн			
Потенційна	45 584 000	108 936 000	100 392 000
Поточна	2 738 000	9 612 000	4 770 000
Відносна економія			
Потенційна	70%	67%	67%
Поточна	4%	6%	3%

* Дані щодо витрат часу були запозичені з опитування щодо реєстрації ФОП

** Екстраполяція на основі кількості онлайн-операцій та кількості реєстрацій ФОП

Додатково потрібно вказати на такі чинники. По-перше, у разі використання електронного формату меншою є частка тих, хто отримав послугу не з першого разу. По-друге, в онлайн меншою є частка користувачів, які залучали посередників та мали додаткові витрати. Зрештою, у разі онлайн очікування результату забирає дещо менше часу (принаймні, це стосується реєстрації ФОП).

ГРАФІК 3.6.1. ДОДАТКОВІ ЧИННИКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

3.7. Антикорупційний ефект

Лише один користувач повідомив про корупційну ситуацію. Ішлося про припинення ФОП офлайн. Про хабарі при отриманні онлайн-послуг не повідомлялося.

У перерахунку на витрати це означає **28,2 млн грн на рік** потенційної економії коштів на хабарях (тобто повна ліквідація хабарів). Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій загалом, реальна економія становить **1,34 млн грн**, або 5% від витрат офлайн-формату. Через відсутність повідомлень про корупцію розрахунків щодо реєстрації та зміни даних не здійснювали.

ТАБЛИЦЯ 3.7.1. РОЗРАХУНОК АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЕФЕКТУ

Ефект для одного користувача	
Ймовірність корупційної ситуації	
Офлайн	20%
Онлайн	0%
Середній розмір хабаря, грн *	
Офлайн	500
Онлайн	-
Середні витрати на хабарі, грн **	
Офлайн	100
Онлайн	0
Різниця	100
Усі користувачі, за рік	
Кількість операцій	
Загалом	282 000
Онлайн	13 400
Загальний ефект, за рік	
Загальні потенційні витрати на хабарі, грн	
Офлайн	28 200 000
Онлайн	0
Загальна економія на хабарях, грн	
Потенційна	28 200 000
Поточна	1 340 000
Відносна економія	
Потенційна	100%
Поточна	5%

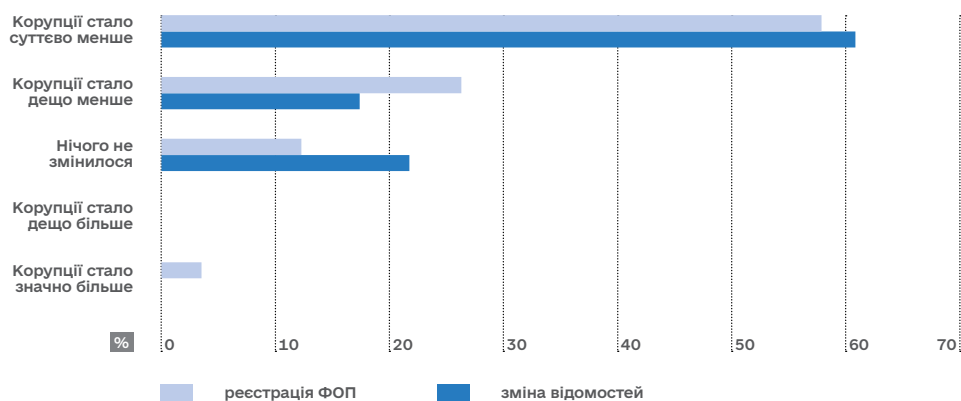
* серед тих, хто давав хабарі, ** у перерахунку на всіх користувачів, розраховується як середній хабар, помножений на ймовірність корупційної ситуації

3. Реєстрація, внесення змін та припинення ФОП

Значна більшість (80%) оцінила антикорупційну динаміку як позитивну. Це збігається з результатами опитування, проведеного Мін'юстом (там цей показник становив 79%). Невелика частка вважає, що ситуація не змінилася. Троє респондентів зазначили, що корупції стало значно більше (один із них – користувач, який повідомив про корупційну ситуацію).

ГРАФІК 3.7.1. СПРИЙНЯТТЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

4. Призначення допомоги при народженні дитини

4.1. Опис послуги

Соціальна допомога у зв'язку з народженням дітей встановлена державою з метою створення належних умов для повноцінного утримання і виховання малечі та надається одному з батьків або опікуну, разом з яким постійно проживає малюк¹.

У 2014 році відбулося реформування системи виплат сім'ям із дітьми, у результаті якого від 1 липня 2014 року скасовано щомісячну допомогу з догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а соціальна допомога при народженні дитини виплачується поетапно впродовж трьох років. Її загальний розмір від 01.07.2014 року залишається незмінним та не залежить від черговості дитини.

Допомога призначається в розмірі 41280 грн, з яких 10320 грн становить одноразова виплата; решта виплачується протягом наступних 36 місяців рівними частинами в розмірі 860 грн щомісяця (що становить 50,4% від прожиткового мінімуму для дітей віком до 6 років станом на 01.01.2019 року).

4.2. Користувачі послуги

За даними Державної служби статистики, в Україні близько 5,6 млн домогосподарств із дітьми до 18 років². З них 77% сімей – з однією дитиною, тому про ефект масштабу не йдеться. Та й у разі з більшою кількістю дітей він навряд можливий, оскільки між випадками користування послугою минає багато часу.

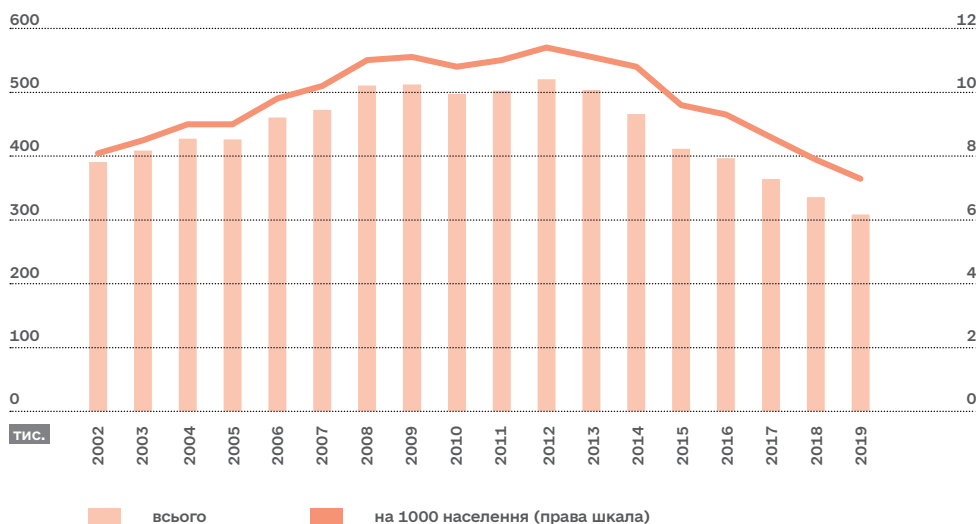
За даними Міністерства соціальної політики України, на початок 2019 року 1104,3 тис. осіб отримували соціальну допомогу при народженні дитини. За 2016–2018 роки в нашій країні було зареєстровано народження 1096,9 тис. дітей, кількість випадків смерті дітей віком до 1 року за цей період становила 8,1 тис. Ці дані майже збігаються з кількістю отримувачів допомоги при народженні станом на ту саму дату, незначна різниця (на рівні 1,4%) пов'язана з тим, що батьки або опікуни можуть звертатися щодо призначення допомоги протягом року від дати народження дитини.

Для потреб цього дослідження ми будемо використовувати дані про народжуваність, оскільки публікація такої статистики є регулярною. Протягом 2019 року в Україні народилося понад 308 тис. дітей. У цілому, починаючи від 2013 року, народжуваність зменшується, що пов'язано зі зниженням як населення загалом, так і коефіцієнту народжуваності, який у 2019 році був найменшим за останні 18 років.

1 Закон «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» № 2811-ХІІ від 21 листопада 1992 р. Розділ ІІІ. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>

2 Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України. http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_sdhdu2018xl.zip

ГРАФІК 4.2.1. КІЛЬКІСТЬ ЖИВОНАРОДЖЕНЬ

Джерело: Держстат³

Ймовірно, скорочення триватиме, але в будь-якому разі найближчими роками цей показник буде близько 300 тис. на рік.

У всякому разі, дані свідчать про затребуваність соціальної допомоги при народженні дитини. Для її отримання звертаються фактично 100% батьків або опікунів, які мають відповідне право згідно з чинним законодавством.

Про соціальну важливість допомоги при народженні дитини також свідчить аналіз Міністерства соціальної політики України. Досліджено⁴, незважаючи на те, що допомога при народженні не залежить від статків родини, вона істотна та впливає на зниження рівня бідності її одержувачів (наведено дані за 2017 рік):

- частка бідних (за абсолютним критерієм) серед одержувачів допомоги фактично становила 64,3%;
- цей вид соціальної допомоги отримує 21,5% бідного населення країни;
- питома вага допомоги при народженні в доходах домогосподарств, які її отримували, становила 9,7%;
- у разі відсутності цієї виплати рівень відносної бідності в країні становив би 25,7% проти фактичних 24,4%.

Дані свідчать про об'єктивну важливість для громадян такого державного сервісу, який забезпечує збільшення доступності та зниження витрат, пов'язаних із процедурою отримання соціальної допомоги при народженні дитини.

3 Природний рух населення. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ds/pp/pp_u/pp0419_u.html

4 Моніторинг програм соціальної підтримки населення за 2017 рік. http://www.msp.gov.ua/files/monitoring/m_2017.doc

4. Призначення допомоги при народженні дитини

4.3. Загальне порівняння способів отримання послуг

Традиційна (офлайн) процедура отримання допомоги при народженні дитини передбачає особистий візит заявника до одного з 676 територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг), за місцем реєстрації чи фактичного перебування⁵ заявника та дитини або за місцем народження дитини. Подання документів можливе лише в паперовій формі.

Необхідність звертатися до органів соцзахисту винятково особисто, з одного боку, фактично унеможлиблює посередництво третіх осіб. З іншого боку, здійснення візиту до органу соцзахисту для матерів новонароджених, які найчастіше є отримувачами допомоги, може бути доволі ускладнено в перші місяці життя дитини.

Завдяки онлайн-сервісу всі необхідні документи можна подати в будь-який зручний час – 24 години на добу сім днів на тиждень. Крім того, завдяки взаємодії між реєстрами Мінсоцполітики та Мін'юсту скорочено кількість документів, які мають пред'явити заявники. Зокрема, працівники управлінь соцзахисту самостійно перевіряють наявність свідоцтва про народження дитини в реєстрі актів цивільного стану.

Процес авторизації користувача на порталі e-services.msp.gov.ua відбувається у два способи: або через електронну пошту, або завдяки кваліфікованому електронному підпису (КЕП). У першому випадку онлайн можна направити документи на попередній розгляд, що скоротить час особистого візиту до управлінь соцзахисту. Якщо ж користувач має КЕП, результати розгляду заявки також надходять онлайн – на електронну пошту заявника, без потреби відвідувати органи соцзахисту.

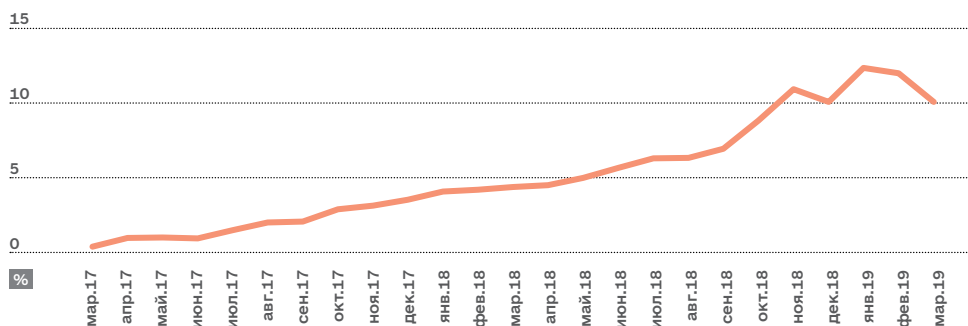
4.4. Стан впровадження електронної послуги

Послуга призначення допомоги при народженні дитини була запроваджена в електронному вигляді в березні 2017 року.

Відтоді електронний формат набував популярності, проте навіть за два роки після його запуску ним користується меншість. Протягом останніх шістьох місяців частка онлайн-операцій припинила зростати та встановилася на рівні 10–12%. Загалом за весь період (на момент останнього оновлення статистики, 27 березня 2019 року) за цією послугою було зафіксовано понад 69 тис. електронних звернень. Зрештою було оформлено майже 36 тис. допомог.

⁵ За умови подання довідки про неодержання зазначеної допомоги в органах соціального захисту населення за місцем реєстрації.

ГРАФІК 4.4.1. ЧАСТКА ОНЛАЙН У ЗАГАЛЬНІЙ КІЛЬКОСТІ ОПЕРАЦІЙ

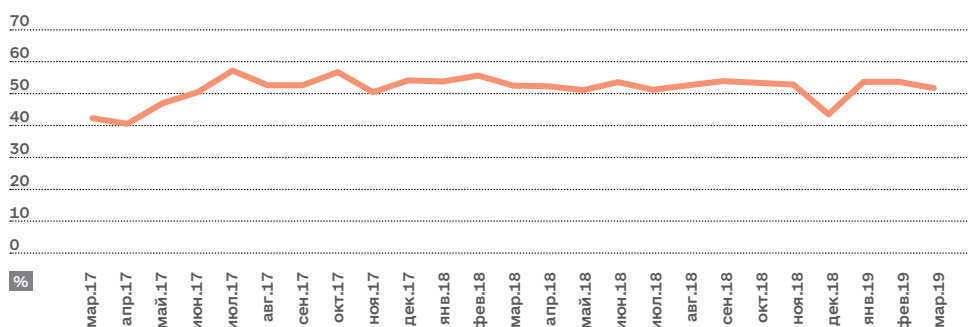

Джерело: Мінсоцполітики (за запитом), розрахунки BRDO

Відповідно до статистики використання сервісу за останні два роки, частка успішних операцій зростає. Відсоток таких операцій коливається у межах 50–55%. Щоправда, помірний рівень популярності сервісу, крім суб'єктивного чинника (неякісна робота працівника Мінсоцполітики, який обробляє заяву), пояснюється й об'єктивними причинами:

- Неправомірні спроби отримати кошти (власне, це єдина на цей момент електронна адміністративна послуга, яка передбачає виділення бюджетних коштів).
- Неідеальна взаємодія з реєстрами Мін'юсту (не збігається номер свідоцтва в деяких випадках).
- Помилки користувачів, пов'язані з можливістю оформлювати допомогу на будь-кого з батьків (наприклад, коли оформлює батько, але вказує рахунок матері або використовує її КЕП).

ГРАФІК 4.4.2. ЧАСТКА УСПІШНИХ ОНЛАЙН-ОПЕРАЦІЙ

Джерело: Мінсоцполітики (за запитом), розрахунки BRDO

4. Призначення допомоги при народженні дитини

4.5. Оцінка ефекту від електронної послуги

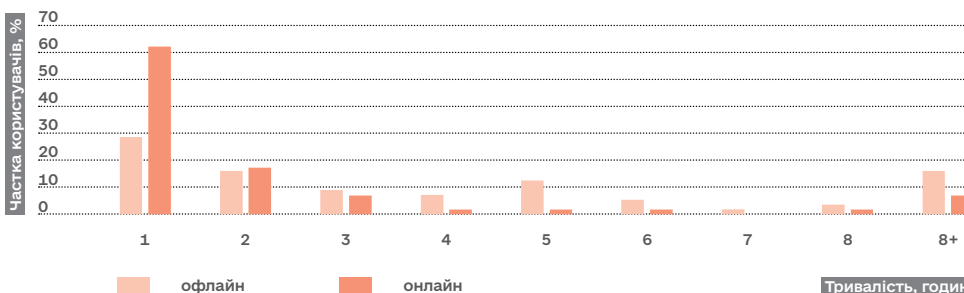
Інформацію про загальну кількість операцій отримано шляхом аналізу відкритих даних. Завдання було простим, оскільки це фактично збігається з даними щодо народжуваності в Україні. Інформацію щодо кількості операцій в електронному вигляді надали замовники.

Інформацію щодо часових та грошових витрат користувачів послуг отримано шляхом прямого опитування. Кількість опитаних становить 110 (з них 62 жінки та 48 чоловіків; середній вік користувача майже не залежить від формату послуги – 34–35 років).

ТАБЛИЦЯ 4.5.1. РЕСПОНДЕНТИ ЗА ФОРМАТАМИ

	ОНЛАЙН	ОФЛАЙН	ОБИДВА СПОСОБИ
Надання допомоги при народженні дитини	48	48	14

ГРАФІК 4.5.1. РОЗПОДІЛ ТРИВАЛОСТІ ПРОЦЕДУРИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

Як грошовий еквівалент часу взято середню зарплату в Україні від початку 2019 року (за січень–квітень)⁶, перераховану в погодинний формат. Вона становила 64 грн/год.

Прискорення отримання результату (зокрема, першого траншу допомоги) трансформувалося в економію через вартість часу. Як вартість часу взято середню вартість короткострокових депозитів у національній валюті для фізичних осіб за даними Національного банку України⁷.

6 Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за період від початку року. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/gdn/Zarp_ek_p/Zarp_ek_p2019_u.xlsx

7 Вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України. https://bank.gov.ua/files/Procentlastb_DEP.xls

4.6. Економічний ефект

За нашими розрахунками, максимальна (потенційна) економія для користувачів від використання електронного формату призначення допомоги при народженні дитини становить близько **140 млн грн на рік** (у цінах 2018–2019 років та з огляду на динаміку використання послуг у ці роки), або 72% від витрат офлайн-формату. Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій у загальній кількості, реальна економія наразі становить лише **11,5 млн грн**, або 6%.

ТАБЛИЦЯ 4.6.1. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ

Ефект для одного користувача	
Тривалість процедури, години	
Офлайн	5,5
Онлайн	3
Різниця	2,5
Різниця, грн	160
Очікування результату, днів	
Офлайн	29
Онлайн	17
Різниця	12
Різниця, грн	48
Витрати на посередників, грн	
Офлайн	0
Онлайн	0
Різниця	0
Матеріальні витрати, грн	
Офлайн	240
Онлайн	20
Різниця	220
Різниця за всіма витратами, грн	428
Усі користувачі, за рік	
Кількість операцій	
Загалом	327 000
Онлайн	27 000

4. Призначення допомоги при народженні дитини

Загальний ефект, за рік

Загальні потенційні витрати, грн

Офлайн	193 584 000
Онлайн	53 628 000

Загальна економія, грн

Потенційна	139 956 000
Поточна	11 556 000

Відносна економія

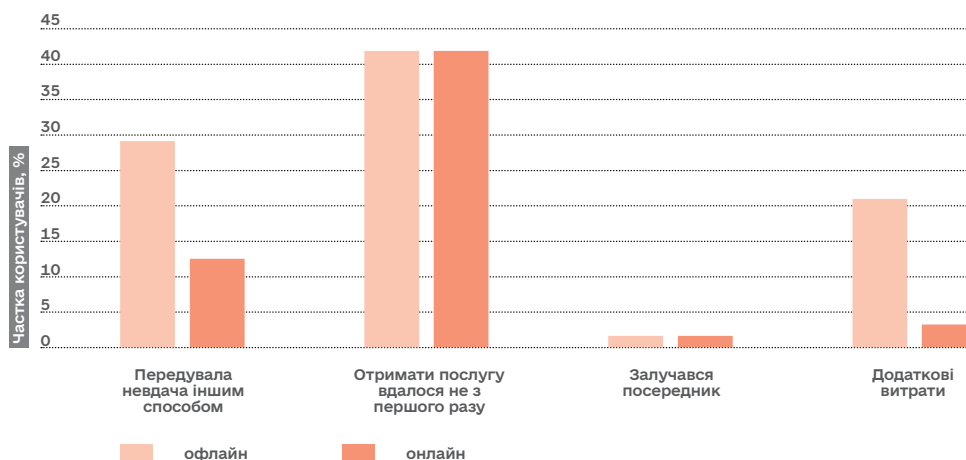
Потенційна	72%
Поточна	6%

Додатково потрібно вказати на такі чинники. З одного боку, офлайн є більша частка користувачів, у яких передувала невдача під час отримання послуги в іншому форматі (тобто онлайн). З іншого боку, онлайн є менша частка користувачів, які залучали посередників. Зрештою, у разі онлайн очікування результату забирає дещо менше часу.

Призначення допомоги при народженні дитини – єдина з досліджуваних послуг, щодо якої частка користувачів, які отримали послугу не з першого разу та які залучали посередників, не залежала від формату надання послуги.

Щоправда, занадто мало користувачів захотіли повідомити або згадали суми вартості послуг посередників та додаткових витрат, тому розрахунки були неможливі.

ГРАФІК 4.6.1. ДОДАТКОВІ ЧИННИКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

4.7. Антикорупційний ефект

Шість користувачів повідомили про корупційну ситуацію. У половини йшлося про офлайн-формат (усі три – факт надання послуги), ще в половини – про онлайн (один випадок – факт надання послуги, ще два – пришвидшення). Можливість ситуації впливає з наявності проміжного формату – коли в електронному вигляді подається лише попередня заява, а подавати оригінали документів та підписувати заяву все одно доводиться очно.

Оскільки розміри вибірок збігаються, ідеться про однакову ймовірність корупції, але повідомлені суми були меншими в разі онлайн. У перерахунку на витрати це означає **67,2 млн грн на рік** потенційної економії коштів на хабарях, або 85% від витрат офлайн-формату. Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій загалом, реальна економія становить **5,55 млн грн**, або 7%.

ТАБЛИЦЯ 4.7.1. РОЗРАХУНОК АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЕФЕКТУ

Ефект для одного користувача	
Ймовірність корупційної ситуації	
Офлайн	4,84%
Онлайн	4,84%
Середній розмір хабаря, грн *	
Офлайн	5 000
Онлайн	750
Середні витрати на хабарі, грн **	
Офлайн	242
Онлайн	36
Різниця	206
Усі користувачі, за рік	
Кількість операцій	
Загалом	327 000
Онлайн	27 000

4. Призначення допомоги при народженні дитини

Загальний ефект, за рік

Загальні потенційні витрати на хабарі, грн

Офлайн	79 112 000
Онлайн	11 867 000

Загальна економія на хабарях, грн

Потенційна	67 256 000
Поточна	5 552 000

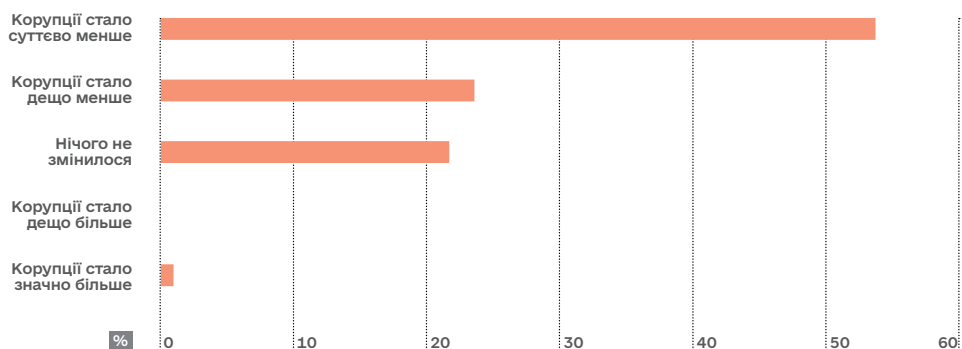
Відносна економія

Потенційна	85%
Поточна	7%

* серед тих, хто давав хабарі, ** у перерахунку на всіх користувачів, розраховується як середній хабар, помножений на ймовірність корупційної ситуації

Значна більшість (77%) оцінила антикорупційну динаміку як позитивну. Невелика частка вважає, що ситуація не змінилася. Лише один респондент зазначив, що корупції стало значно більше (причому це був не один із шести користувачів, які повідомили про корупційні ситуації).

ГРАФІК 4.7.1. СПРИЙНЯТТЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

5. Надання довідки про несудимість

5.1. Опис послуги

Довідка про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості або обмежень, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України (надалі – «Довідка про несудимість») може знадобитися фізичній особі в кількох випадках:

- оформлення на роботу,
- оформлення візи для виїзду за кордон,
- участь у тендері, зокрема під час публічних торгів,
- оформлення дозволу на зброю, ліцензії на роботу з вибухонебезпечними, наркотичними і психотропними речовинами,
- здійснення усиновлення, встановлення опіки, оформлення громадянства, оформлення або поновлення документів тощо.

Для кожної мети законодавство передбачає різний обсяг інформації стосовно особи. В одних випадках особа має лише довести, що вона не має судимості, в інших – має бути підтверджено, що особа не лише не має судимості, а й ніколи не була засуджена, навіть якщо судимість відповідно до Кримінального кодексу України була погашена чи знята. Іноді законодавство передбачає перевірку за персонально-довідковим обліком у разі притягнення особи до кримінальної відповідальності.

З огляду на це існує два види довідки – так звані «скорочена» та «повна». «Скорочена» довідка міститиме відомості про відсутність/наявність судимості, «повна» довідка – відомості про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність/наявність судимості або обмежень, передбачених кримінально-процесуальним законодавством України.

Від 1 лютого 2017 року надання довідки про несудимість здійснюється територіальними сервісними центрами МВС та Департаментом інформатизації МВС. Від 22 вересня 2017 року довідка також надається онлайн.

5.2. Користувачі послуги

Довідку про несудимість мають право отримати фізичні особи, які досягли 14-річного віку. Строк дії такої довідки встановлюють установи, які її вимагають. Як правило, він становить 30 календарних днів (для пред'явлення за кордоном – 90 днів).

Згідно з вимогами законодавства¹, під час публічних закупівель замовник (покупець) зобов'язаний відхилити пропозицію переможця тендерних торгів у разі ненадання останнім документів, що підтверджують відсутність підстав, передбачених статтею 17 Закону. Серед таких підстав у Законі зазначено відсутність судимості, притягнення до кримінальної відповідальності службових (посадових) осіб переможця торгів. Такі вимоги законодавства створюють великий «попит» на довідку про несудимість серед керівників компаній, які беруть участь у публічних торгах як постачальники.

Водночас є певна неузгодженість між нормативними строками надання довідки та тендерними процедурами. Замовник публічної закупівлі самостійно визначає, в якому вигляді (повному чи скороченому, паперовому чи електронно-

1 Закон України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25 грудня 2015 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

му) та на яку дату має бути надана довідка про несудимість. Ця довідка має бути надана протягом п'яти календарних днів після визначення переможця тендера, тоді як її отримання від МВС може забрати до 30 календарних днів.

Це може створювати проблеми для заявників. Наприклад, за повідомленнями у пресі², у березні 2019 року комунальне підприємство «Київпастрас» було вимушене відмовитися від укладання договору з переможцем торгів, львівською компанією «Електротранс», саме через ненадання у встановлений термін довідки про несудимість посадової особи, унаслідок чого контракт був укладений з іншим учасником, пропозиція якого була дорожчою на 63 млн грн. Переможець втратив замовлення на 505,4 млн грн.

Згідно з річними звітами³ Головного сервісного центру МВС України, щороку надходить близько 800 тис. онлайн- та офлайн-запитів на отримання довідки про несудимість. Кількість онлайн-запитів у 2018 році становила 117 тис. одиниць.

Варто зазначити, що в Уряді планують згодом повністю скасувати довідку про несудимість. У вересні 2019 року міністр цифрової трансформації Михайло Федоров заявив⁴, що Кабмін планує скасувати зайві довідки, зокрема про несудимість та про реєстрацію. Натомість організації, що вимагають цю довідку, могли б отримувати підтвердження несудимості людини безпосередньо з відповідного реєстру.

5.3. Загальне порівняння способів отримання послуги

Довідку про несудимість можна замовити у два способи:

- безпосередньо в сервісному центрі МВС,
- онлайн на сайті hsc.gov.ua.

Станом на кінець 2019 року в Україні функціонувало 156 сервісних центрів МВС, які поєднували виконання різноманітних функцій та надання послуг, що належать до сфери компетенції Міністерства внутрішніх справ. Як зазначається⁵, щорічно сервісні центри надають понад 4 млн послуг. Отже, надання довідок про несудимість є значною часткою в послугах центрів. Майже дві треті мережі сервісних центрів уже переобладнані на єдину візуальну концепцію та комунікаційні стандарти обслуговування. Послуги з отримання довідки про несудимість надаються безоплатно.

Сервісні послуги із замовлення довідки про несудимість також надає державне підприємство «Документ», яке здійснює представницькі функції в підрозділах МВС України з окремих питань. Мережа ДП «Документ» налічує майже 30 власних сервісних центрів, послуги надаються на платній основі та передбачають контрольовані строки отримання довідки, починаючи від трьох робочих днів⁶ (вартість залежить від строків виконання та не перевищує 200 грн).

2 «Київпастрас» відмовився від дешевших трамваїв через довідки про несудимість. Лівий берег, 21 березня 2019 р. https://ukr.lb.ua/economics/2019/03/21/422598_kiivpastrans_vidmovivsia_vid.html

3 Звіти Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України. <http://hsc.gov.ua/pro-gsc/zviti/>

4 Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров: «Виправимо те, що всіх дратує». Сьогодні, 28 вересня 2019 р. <https://www.segodnya.ua/ua/politics/ministr-cifrovoy-transformacii-ukrainy-mihail-fedorov-ispravim-to-chto-vseh-besit-1336862.html>

5 Про Головний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ України. <http://hsc.gov.ua/pro-gsc/about/>

6 ДП «Документ», довідка про несудимість. <https://passport.org.ua/poslugi/dovidka-pro-nesudimist>

Однак досі існує велика кількість приватних посередників, які пропонують послуги з «пришвидшеного» отримання довідок про несудимість за окрему платню, навіть за 2–3 години. Посередники запитують у клієнтів фактично ті самі дані, що й у разі безпосереднього звернення до органів МВС, тож технічно послуги посередників для замовників мало чим відрізняються від процесу самостійного отримання довідки про несудимість. Як було зазначено вище, у багатьох випадках швидке отримання довідки має критично важливе значення для замовників.

Але оскільки ключовий елемент процесу виготовлення довідки – отримання відомостей із персонально-довідкового обліку – виконується централізовано Департаментом інформатизації МВС, приватні посередники зазвичай відмовляються гарантувати замовникам декларовані строки. Ймовірно, попит на послуги посередників значною мірою обумовлений традиційним сприйняттям отримання довідки про несудимість як одного з найбільш корупційних процесів у системі органів внутрішніх справ.

Зазначимо, що тривалий час Міністерство внутрішніх справ одночасно надавало як безоплатні, так і платні послуги з оформлення довідки про несудимість – у другому випадку через систему державних підприємств «Інформ-Ресурси»⁷. Цілком очевидно, що це створювало в замовників враження про необхідність у будь-якому разі сплачувати гроші за отримання довідки – як у разі звернення до посередників, так і в разі самостійного звернення до органів МВС.

5.4. Стан впровадження електронної послуги

Як зазначено вище, у 2018 році від користувачів надійшло майже 117 тисяч електронних запитів на оформлення довідки про несудимість, що становить близько 15% від загального річного обсягу запитів. З огляду на те, що сервіс було запроваджено лише восени 2017 року, такі показники свідчать про затребуваність електронної послуги.

За даними перших 12 місяців надання електронної послуги, на електронну форму припало 27% усіх запитів і 29% результатів за запитами. Відсоток успішних звернень в електронному вигляді є найбільшим серед усіх досліджуваних нами послуг для фізичних осіб – 91%. Це пов'язано з тим, що крім ідентифікації, по суті, відсутня вхідна інформація, на основі якої надається послуга. Відповідно, менше можливостей зробити помилку.

47,5% запитів здійснено з використанням КЕП, 52,5% – з використанням BankID. Щоправда, результат більшість користувачів (81,5%) бажають отримати в паперовому вигляді, і лише 18,5% – в електронному. Це пов'язано з вимогами органів, куди потрібно надавати довідку.

Детальних даних про помісячну динаміку надходження електронних та звичайних запитів на оформлення довідки про несудимість немає.

7 Типовий приклад такої ситуації: Довідка про судимість: безкоштовна чи платна, залежить тільки від вас. 20 хвилин, 12 березня 2015 р. <https://vn.20minut.ua/Podii/dovidka-pro-sudimist-bezkoshtovna-chi-platna-zalezhit-tilki-vid-vas-10439294.html>

5.5. Оцінка ефекту від електронної послуги

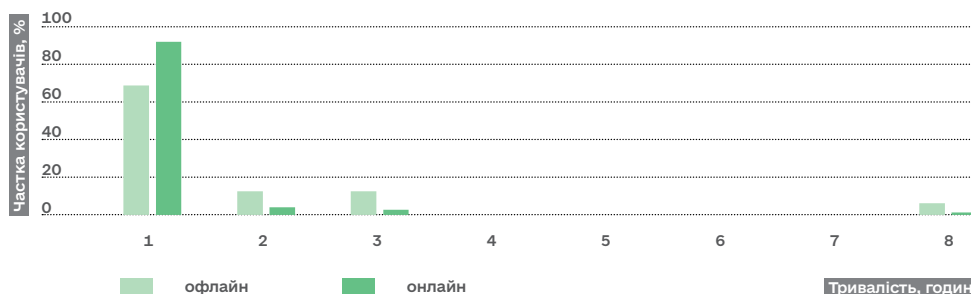
Інформація про загальну кількість операцій була надана замовником. Наразі вони не представлені як історичні ряди, але для потреб розрахунків наданої інформації виявилось достатньо.

Інформацію щодо часових та грошових витрат користувачів послуг було отримано шляхом прямого опитування. Кількість опитаних становить 95 (з них 27 жінок та 65 чоловіків, ще 3 респонденти не зазначили статі; середній вік користувача майже не залежить від формату послуги – 36–37 років).

ТАБЛИЦЯ 5.5.1. РЕСПОНДЕНТИ ЗА ФОРМАТАМИ

	ОНЛАЙН	ОФЛАЙН	ОБИДВА СПОСОБИ
Видача довідки про несудимість	50	16	29

ГРАФІК 5.5.1. РОЗПОДІЛ ТРИВАЛОСТІ ПРОЦЕДУРИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

Як грошовий еквівалент часу взято середню зарплату в Україні від початку 2019 року (за січень-вересень)⁸, перераховану в погодинний формат. Вона становила 64 грн/год.

8 Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за період з початку року. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/gdn/Zarp_ek_p/Zarp_ek_p2019_u.xlsx

5.6. Економічний ефект

За нашими розрахунками, максимальна (потенційна) економія для користувачів від використання електронного формату надання довідки про несудимість становить близько **20,4 млн грн на рік** (у цінах 2018–2019 років та з огляду на динаміку використання послуг у ці роки), або 50% від витрат офлайн-формату. Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій у загальній кількості, реальна економія наразі становить лише **4,4 млн грн**, або 11%.

ТАБЛИЦЯ 5.6.1. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ

Ефект для одного користувача	
Тривалість процедури, години	
Офлайн	2
Онлайн	1
Різниця	1
Різниця, грн	64
Очікування результату, днів	
Офлайн	8,5
Онлайн	6,5
Різниця	2
Витрати на посередників, грн	
Офлайн	0
Онлайн	0
Економія	0
Матеріальні витрати, грн	
Офлайн	0
Онлайн	0
Різниця	0
Різниця за всіма витратами, грн	64
Усі користувачі, за рік	
Кількість операцій	
Загалом	318 000
Онлайн	68 000

Загальний ефект, за рік

Загальні потенційні витрати, грн

Офлайн	40 704 000
Онлайн	20 352 000

Загальна економія, грн

Потенційна	20 352 000
Поточна	4 352 000

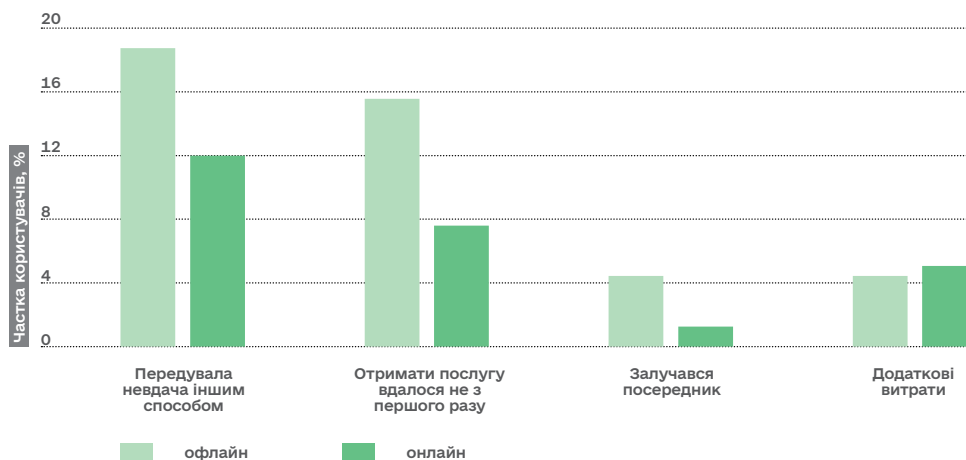
Відносна економія

Потенційна	50%
Поточна	11%

Додатково потрібно вказати на такі чинники. З одного боку, офлайн є більшою частка користувачів, у яких передувала невдача під час отримання послуги в іншому форматі (тобто онлайн). Крім того, тут є дещо вищою частка тих, хто мав додаткові витрати. З іншого боку, онлайн є меншою частка користувачів, які не змогли отримати послугу з першого разу, а також які залучали посередників (щоправда, їх і офлайн небагато, що суперечить загальному уявленню про цю послугу). Зрештою, у разі онлайн очікування результату забирає дещо менше часу.

Щоправда, занадто мало користувачів захотіли повідомити або згадали суми вартості послуг посередників та додаткових витрат, тому розрахунки були неможливі.

ГРАФІК 5.6.1. ДОДАТКОВІ ЧИННИКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

5.7. Антикорупційний ефект

Двоє користувачів повідомили про корупційну ситуацію. Обидві стосувалися офлайн-формату та пришвидшення надання послуги. Про хабарі при отриманні онлайн-послуг не повідомлялося.

У перерахунку на витрати це означає **8,48 млн грн на рік** потенційної економії коштів на хабарях (тобто повна ліквідація хабарів). Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій загалом, реальна економія становить **1,8 млн грн**, або 21% від витрат офлайн-формату.

ТАБЛИЦЯ 5.7.1. РОЗРАХУНОК АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЕФЕКТУ

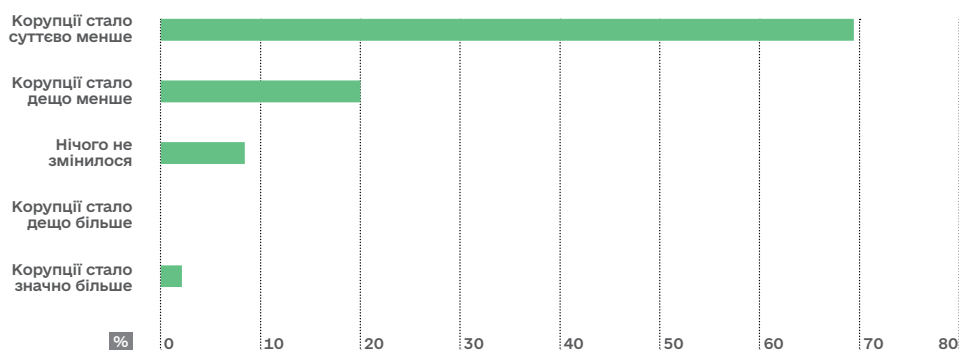
Ефект для одного користувача	
Ймовірність корупційної ситуації	
Офлайн	4,44%
Онлайн	0%
Середній розмір хабаря, грн *	
Офлайн	600
Онлайн	0
Середні витрати на хабарі, грн **	
Офлайн	27
Онлайн	0
Різниця	27
Усі користувачі, за рік	
Кількість операцій	
Загалом	318 000
Онлайн	68 000
Загальний ефект, за рік	
Загальні потенційні витрати на хабарі, грн	
Офлайн	8 480 000
Онлайн	0
Загальна економія на хабарях, грн	
Потенційна	8 480 000
Поточна	1 813 000
Відносна економія	
Потенційна	100%
Поточна	21%

* серед тих, хто давав хабарі, ** у перерахунку на всіх користувачів, розраховується як середній хабар, помножений на ймовірність корупційної ситуації

Ми в цьому разі не брали до уваги випадки корупції щодо неправомірної видачі довідки про несудимість (про які повідомлялося в публічних джерелах), оскільки онлайн боротися з такою корупцією неможливо. У м'яких випадках ішлося про видачу справжніх довідок, але для третіх осіб (зокрема, для співробітників; за процедурою людина має отримувати довідку самостійно)⁹. У більш складних випадках ішлося про видачу довідки за наявності судимості¹⁰.

Значна більшість (майже 90%) оцінила антикорупційну динаміку як позитивну. Причому майже три чверті – як дуже позитивну. Невелика частка вважає, що ситуація не змінилася. Лише двоє користувачів вважають, що корупції стало значно більше (до того ж, це не ті двоє, які повідомили про корупційні ситуації).

ГРАФІК 5.7.1. СПРИЙНЯТТЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

9 Підполковник взяв хабар. Рівне вечірнє, 1 грудня 2016 р. <https://rivnepost.rv.ua/news/pidpolkovnik-vzyavkhabar>

10 Начальник відділу ГУ Нацполіції Львівщини погорів на \$600 хабаря. ZIK, 15 серпня 2018 р. https://zik.ua/news/2018/08/15/nachalnyk_viddil_u_natspolitsii_lvivshchyni_pogoriv_na_600_habara_1386829

6. Декларація відповідності вимогам пожежної безпеки

6.1. Опис послуги

Усі будівлі та споруди, які вводять в експлуатацію після будівництва, реконструкції або капітального ремонту, мають відповідати вимогам пожежної безпеки. Але за замовчанням виконання цієї вимоги для об'єктів із низьким та середнім ступенем ризику не перевіряється; натомість суб'єкт сам декларує відповідність шляхом подання декларації. Це доволі детальний документ, що містить такі пункти:

- Стан утримання території
- Стан утримання будинків, приміщень та споруд
- Стан утримання евакуаційних шляхів і виходів
- Стан утримання електрогосподарства
- Стан утримання систем опалення, вентиляції і кондиціонування
- Стан утримання газового обладнання
- Наявність та утримання автоматичних установок протипожежного захисту
- Наявність та утримання систем внутрішнього та зовнішнього протипожежного водопостачання
- Наявність та утримання пожежної техніки
- Наявність та утримання первинних засобів пожежогасіння

У разі високого ступеня ризику додатково треба надати позитивний висновок за результатами експертизи протипожежного стану підприємства, об'єкта чи приміщення. Така вимога з'явилась одночасно із запровадженням електронної версії та ще низкою змін до Порядку подання та реєстрації декларації.

Декларацію не потрібно подавати у таких випадках:

- У разі використання торговельних місць, кіосків та контейнерів, якщо їх розміщено на ринку відповідно до схеми, погодженої з органом державного пожежного нагляду.
- У разі використання об'єкта нерухомості за цивільно-правовим договором, що не передбачає переходу права власності на цей об'єкт, за умови, що декларація на об'єкт нерухомості зареєстрована власником.
- У разі використання об'єктів, що в установленому законодавством порядку приймають в експлуатацію після завершення будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту.

6.2. Користувачі послуги

Користувачами послуг зазвичай є користувачі будівель або споруд суспільного та комерційного призначення – юридичні особи або фізичні особи-підприємці. З практики, на ФОП припадає близько третини від загальної кількості декларацій. Суб'єкти можуть провадити будь-який вид діяльності, що потребує наявності будівлі/споруди (по суті, це всі галузі економіки).

За даними з реєстру декларацій, зараз подається майже 7,5 тис. декларацій на рік. Самих користувачів приблизно на третину менше – кожна з юридичних осіб у середньому подає дві декларації на рік.

6.3. Загальне порівняння способів отримання послуги

Найстарішим способом надання послуги є особисте звернення декларанта (або його представника) до територіальних органів Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) або центрів надання адміністративних послуг, але лише стосовно об'єктів, які розміщено та вплив від діяльності яких поширюється в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці. В інших випадках звернення здійснюється до центрального апарату ДСНС.

Документи в паперовому вигляді також можуть бути надіслані декларантами до суб'єкта надання адміністративних послуг рекомендованим листом.

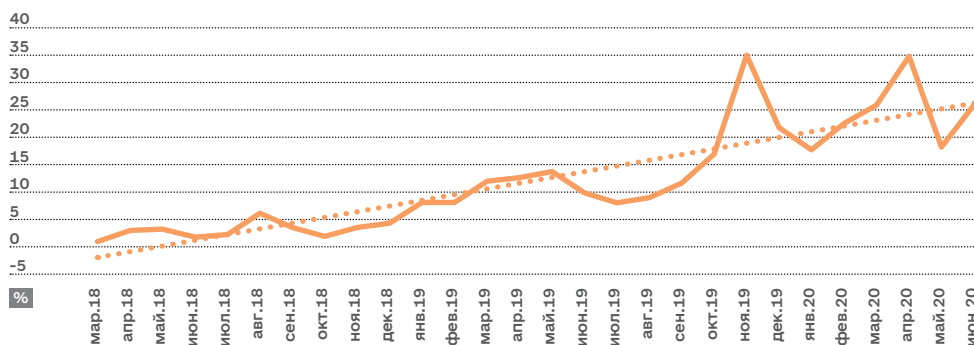
У разі електронного способу надання послуг формування документів здійснюється в інтерактивному режимі, з можливістю зберегти частково заповнену декларацію та повернутися до роботи над нею пізніше. У процесі роботи над деякими полями система допомагає заповнити інформацію, якщо вона є в базі даних (наприклад, назву адміністративно-територіальної одиниці та населеного пункту). Це значно спрощує процес формування декларації для користувачів, особливо для фізичних осіб, скорочує строки та зменшує витрати на здійснення адміністративних процедур.

6.4. Стан впровадження електронної послуги

Можливість подати декларацію відповідності вимогам пожежної безпеки в електронному вигляді з'явилася 14 лютого 2018 року. Перші декларації – лише дві – були подані вже у березні 2018 року. Станом на момент розрахунків, 1 липня 2020 року, загалом було подано 1 945 електронні декларації, або близько 12% від загальної кількості.

Хоча на цей момент рівень популярності електронного формату не дуже високий, він продовжує зростати. Наприклад, за червень 2020 року було 99 декларацій, або понад 26% від загальної кількості. З іншого боку, зростання нестабільне – в окремі періоди спостерігалось і падіння.

ГРАФІК 6.4.1. ЧАСТКА ОНЛАЙН У ЗАГАЛЬНІЙ КІЛЬКОСТІ ОПЕРАЦІЙ

Джерело: ДСНС (за запитом), розрахунки BRDO

Щодо інших послуг, однією з імовірних причин помірного рівня популярності ми вважали недосконалість сервісу, що можна виміряти таким показником, як частка успішних операцій. На жаль, така статистика недоступна. Водночас респонденти майже не зазначали, що мали якісь проблеми під час подання електронної декла-

6. Декларація відповідності вимогам пожежної безпеки

рації. Зокрема, лише один користувач повідомив про «нечіткі роз'яснення, як саме заповнювати декларацію, також програма не пропускає лапок».

Альтернативною причиною може бути можливість надсилати декларацію поштою. Такий спосіб також дає змогу вирішити проблему екстериторіальності (неможливості отримати послугу у своєму населеному пункті). Крім того, цей спосіб (а також власне очний) дає можливість отримати паперовий документ про отримання декларації, який потім можна показати в разі перевірки.

Рівень використання послуги (в обох форматах) міг би бути вищим, якби не доволі м'які санкції за відсутність декларації в разі перевірки (штраф – близько 800 грн, тобто приблизно стільки ж, скільки коштує отримання послуги в офлайн-форматі, і лише на 200 грн вище за вартість онлайн-формату).

6.5. Оцінка ефекту від електронних послуг

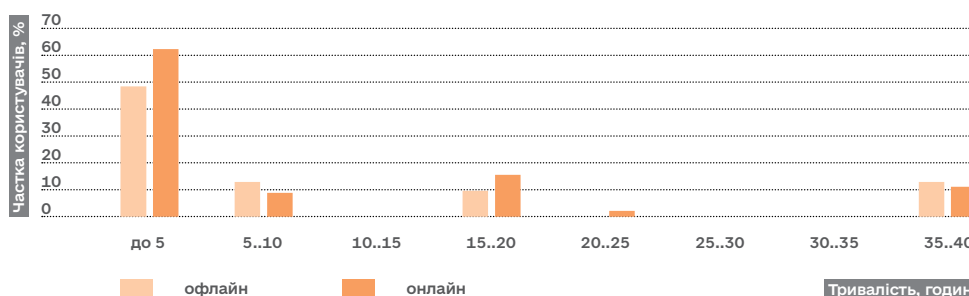
Інформацію про загальну кількість послуг, наданих Державною службою з надзвичайних ситуацій, взято з офіційного реєстру, який веде ДСНС; він доступний на її сайті¹. Інформацію про кількість онлайн-послуг надала Державна служба з надзвичайних ситуацій безпосередньо.

Інформацію щодо часових та грошових витрат користувачів послуг було отримано шляхом телефонного опитування. Кількість опитаних становить 117.

ТАБЛИЦЯ 6.5.1. РЕСПОНДЕНТИ ЗА ФОРМАТАМИ

	ОНЛАЙН	ОФЛАЙН	ОБИДВА СПОСОБИ
Подання декларації	60	51	6

ГРАФІК 6.5.1. РОЗПОДІЛ ТРИВАЛОСТІ ПРОЦЕДУРИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

Як грошовий еквівалент часу взято середню зарплату в Україні від початку 2019 року (за січень-вересень)², перераховану в погодинний формат. Вона становила 64 грн/год.

1 Реєстр декларацій, <https://e-services.dsns.gov.ua/site/dec-register>

2 Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за період від початку року. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/gdn/Zarp_ek_p/Zarp_ek_p2019_u.xlsx

6.6. Економічний ефект

За нашими розрахунками, максимальна (потенційна) – коли б усі користувалися тільки електронним форматом – економія для користувачів від використання електронного формату подання декларації становить **1,7 млн грн на рік** (у цінах 2019 року та з огляду на середньорічне використання послуги за 2019–2020 роки), або 28% від витрат офлайн-формату. Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій у загальній кількості, реальна економія наразі становить лише **328 тис. грн на рік**, або 5%. Увесь обсяг цієї економії припадає на витрати часу самих замовників.

ТАБЛИЦЯ 6.6.1. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ

Ефект для одного користувача	
Тривалість процедури, години	
Офлайн	12,8
Онлайн	9,2
Різниця	3,6
Різниця, грн	230
Очікування результату, днів	
Офлайн	13
Онлайн	5
Різниця	8
Витрати на посередників, грн	
Офлайн	0
Онлайн	0
Різниця	0
Матеріальні витрати, грн	
Офлайн	0
Онлайн	0
Різниця	0
Різниця за всіма витратами, грн	230
Усі користувачі, за рік	
Кількість операцій	
Загалом	7 386
Онлайн	1 427

6. Декларація відповідності вимогам пожежної безпеки

Загальний ефект, за рік

Загальні потенційні витрати, грн

Офлайн	6 050 611
Онлайн	4 348 877

Загальна економія, грн

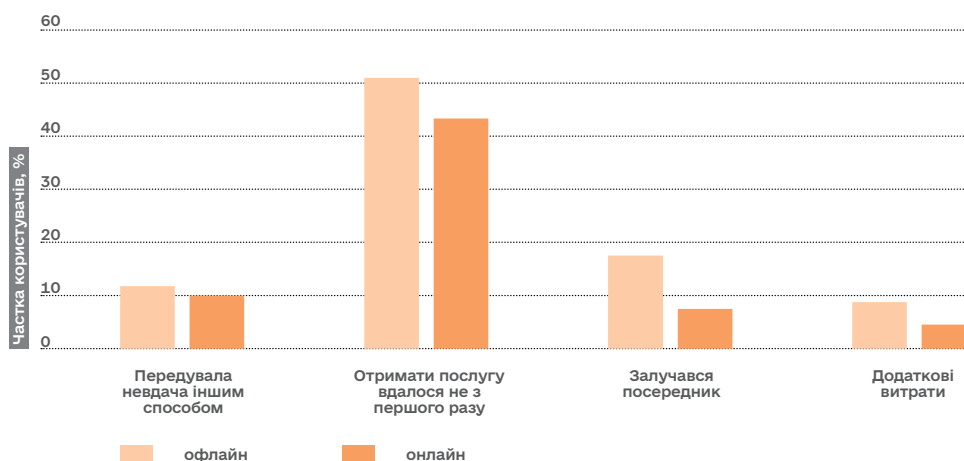
Потенційна	1 698 780
Поточна	328 210

Відносна економія

Потенційна	28%
Поточна	5%

Додатково потрібно вказати на такі чинники. По-перше, у разі використання електронного формату меншою є частка тих, хто отримав послугу не з першого разу. По-друге, онлайн меншою є частка користувачів, які залучали посередників та здійснювали додаткові витрати (але майже ніхто не захотів повідомити або не згадав суми, тому розрахунки були неможливі). Зрештою, у разі онлайн очікування результату забирає значно менше часу.

ГРАФІК 6.6.1. ДОДАТКОВІ ЧИННИКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

6.7. Антикорупційний ефект

Три респонденти, або 3% від загальної кількості опитаних, звітували про корупційні ситуації. Дві з них стосувались онлайн-формату, одна – офлайн. У всіх випадках ішлося про прискорення надання послуги.

Аналіз відповідних декларацій показав, що в разі онлайн-декларацій ішлося про високий ступінь пожежного ризику – це були автозаправні комплекси (АЗК). Це означає, що, крім декларації, потрібно було надати позитивний висновок за результатами експертизи, яка проводиться очно. Можна припустити, що корупція виникала саме на цьому етапі.

У разі офлайн-декларації йшлося про середній рівень пожежного ризику (магазин). Ішлося про прискорення надання послуги, що має сенс, адже в такому форматі результат у середньому надається за 13 днів (а у випадку цього користувача – взагалі 30 днів).

Оскільки даних щодо сум хабарів онлайн у нас немає, наразі є можливість розрахувати лише загальні витрати користувачів офлайн-послуги на хабарі – **908 тис. грн на рік.**

ТАБЛИЦЯ 6.7.1. РОЗРАХУНОК АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЕФЕКТУ

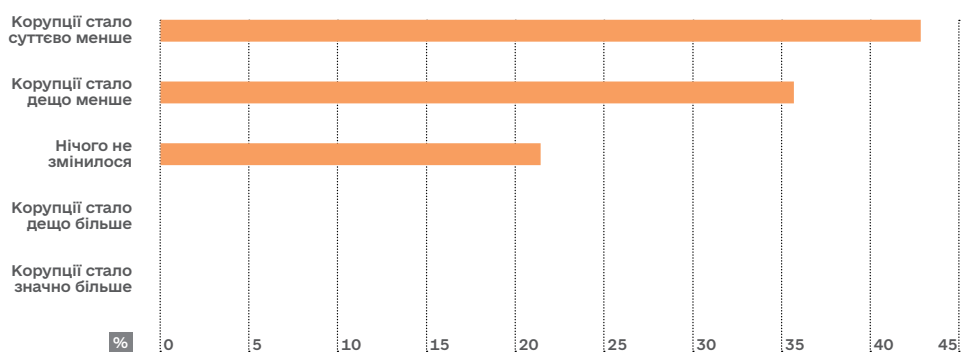
Ефект для одного користувача	
Ймовірність корупційної ситуації	
Офлайн	3,03%
Онлайн	1,75%
Середній розмір хабаря, грн *	
Офлайн	7 000
Онлайн	н/д
Середні витрати на хабарі, грн **	
Офлайн	123
Онлайн	н/д
Різниця	н/д
Усі користувачі, за рік	
Кількість операцій	
Загалом	7 386
Онлайн	1 427
Загальний ефект, за рік	
Загальні потенційні витрати на хабарі, грн	
Офлайн	908 478
Онлайн	н/д

* серед тих, хто давав хабарі, ** у перерахунку на всіх користувачів, розраховується як середній хабар, помножений на ймовірність корупційної ситуації

6. Декларація відповідності вимогам пожежної безпеки

Переважна більшість (79% серед тих, хто визначився) оцінила антикорупційну динаміку як позитивну. Решта 21% респондентів вважає, що ситуація не змінилася. Жоден не зазначив, що корупції побільшало (включно з тими, хто повідомив про корупційні ситуації, – всі вони зазначили, що корупції дещо поменшало). Доволі значною була частка тих, хто не зміг відповісти на запитання, – таких 52%.

ГРАФІК 6.7.1. СПРИЙНЯТТЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

7. Ліцензування автомобільного транспорту

7.1. Опис послуги

Автомобільні перевезення – крім внутрішніх вантажних – ліцензований вид діяльності. Це означає, що ця галузь має підвищені ризики для клієнтів та для тих, хто довкола. Тому, щоб держава дозволила суб'єкту провадити таку діяльність, він має виконати низку умов.

Зокрема, ліцензію необхідно отримувати для таких транспортних послуг:

- Внутрішні або міжнародні перевезення пасажирів на таксі.
- Внутрішні або міжнародні перевезення пасажирів легковими автомобілями на замовлення.
- Внутрішні або міжнародні перевезення пасажирів автобусами.
- Внутрішні або міжнародні перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів вантажними автомобілями.
- Міжнародні перевезення вантажів вантажними автомобілями (крім перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів).

Щоб отримати або розширити ліцензію, потрібно подати до уповноваженого органу (Державної служби з безпеки на транспорті) заяву, до якої докласти докази виконання ліцензійних умов. Зокрема:

- Відомості про наявність матеріально-технічної бази, яка забезпечує виконання технологічних операцій (або договорів із суб'єктами господарювання, що надають послуги з виконання таких операцій).
- Відомості про власні, орендовані, надані в кредит або лізинг транспортні засоби.
- Відомості про спеціальне обладнання транспортних засобів, які використовуються для перевезень пасажирів на таксі.
- Відомості про кваліфікацію персоналу.

Також ліцензію можна звузити, переоформити та анулювати, але ці послуги виходять за межі дослідження.

На відміну від більшості решти адміністративних послуг, видача ліцензії (а також її розширення) є платною послугою. За її видачу стягується разова плата в розмірі одного прожиткового мінімуму, виходячи з розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що діє на день ухвалення органом ліцензування рішення про видачу ліцензії. У першому півріччі 2019 року це становило 1921 грн, у липні-листопаді – 2 007 грн, у грудні – 2 102 грн. У 2020 році – 2 102 грн у січні, 2 197 грн у липні. Безкоштовно можна лише змінити дані перевізника (а також звузити, переоформити чи анулювати ліцензію).

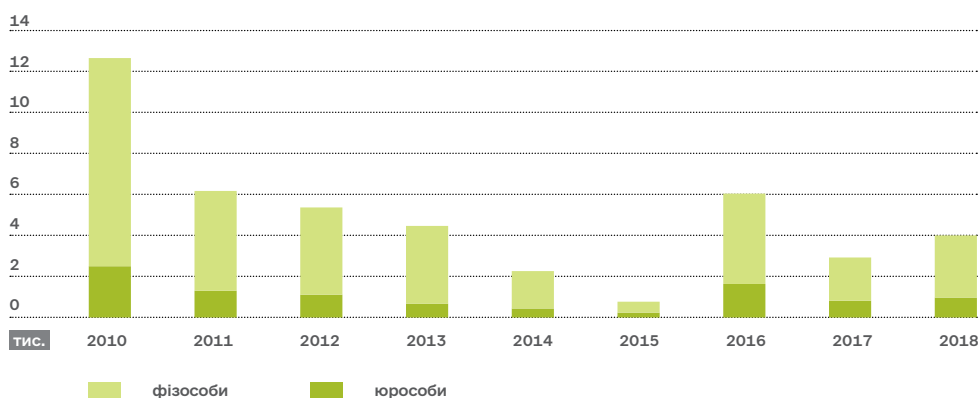
7.2. Користувачі послуги

Отримати ліцензію може як юридична особа, так і фізична особа-підприємець. За даними реєстру ліцензій на сайті ДСБТ¹, на юридичних осіб припадає 21% усіх виданих ліцензій. Станом на 25 січня 2019 року реєстр містив понад 45 тис. дійсних ліцензій (по одній на суб'єкта, кількість видів робіт може відрізнятись). Станом на червень 2020 частка створених кабінетів перевізника, що припадає на юридичні особи, становить 34%.

1 Дійсні ліцензії станом на 25 січня 2019 року.
<http://dsbt.gov.ua/storinka/25012019-diydni-licenziyi-ta-vydy-gospodarskoji-diyalnosti>

Згодом користувачів буде значно більше, оскільки до 2021 року, згідно з Угодою про Асоціацію між Україною та ЄС, ліцензуватимуться також внутрішні вантажні перевізники (крім небезпечних вантажів та відходів, вони вже ліцензуються). За даними Держстату², таких суб'єктів понад 50 тис.. Водночас лише 10 тис. із них, за даними ДСБТ, мають ліцензію на міжнародні вантажні перевезення (проте їм доведеться здійснити розширення ліцензії), більшість решти не має ніякої ліцензії взагалі.

ГРАФІК 7.2.1. КІЛЬКІСТЬ ВИДАНИХ НОВИХ ЛІЦЕНЗІЙ

Джерело: ДСБТ, розрахунки BRDO

На відміну від більшості решти досліджуваних нами послуг, ліцензію на автомобільні перевезення переважно отримують спеціалізовані компанії-перевізники і ФОПи. Але серед ліцензіатів є також певна частка компаній інших видів діяльності, здебільшого великих та середніх, які мають автопарк для задоволення власних потреб. Хоча такі суб'єкти не продають транспортних послуг на ринку, вони теж мають отримувати ліцензію, оскільки, нагадуємо, сенс такого регулювання – серед іншого – у захисті інтересів третіх осіб.

7.3. Загальне порівняння способів отримання послуги

Існує три способи отримання адміністративної послуги з ліцензування:

- Особисто (щодо отримання або розширення ліцензії – лише в центральному офісі Державної служби з безпеки на транспорті, у Києві), зокрема, це може зробити уповноважена особа за наявності довіреності.
- Поштовим відправленням на адресу центрального апарату ДСБТ з описом вкладення.
- В електронному вигляді за допомогою порталу електронних послуг.

Територіальні органи Укртрансбезпеки ліцензування не здійснюють. Отже, проблема екстериторіальності (відсутності можливості особисто отримати адміністратив-

2 Кількість суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності.
http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/fin/pssg/pssg_u/ksg_ek_2010_2018_u.xlsx

ну послугу у своєму населеному пункті) посилена порівняно з більшістю решти адміністративних послуг, які можна отримати в територіальних відділеннях уповноважених органів або в центрах отримання адміністративних послуг (ЦНАП). З іншого боку, проблема частково вирішується можливістю надіслати документи поштою.

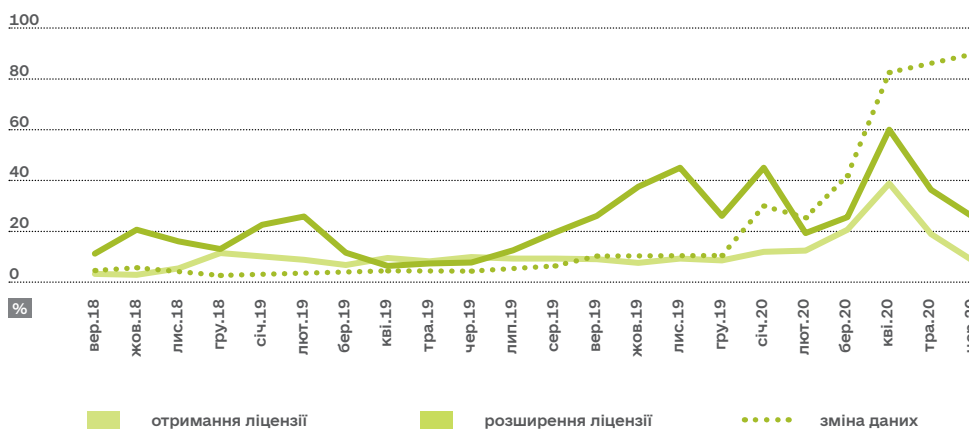
Крім того, зміну даних перевізника можна здійснити особисто в одному з 24 територіальних органів ДСБТ (включно з Київським регіональним).

7.4. Стан впровадження електронної послуги

Можливість отримати чи відкоригувати ліцензію, а також змінити дані перевізника онлайн з'явилася 30 серпня 2018 року. Станом на момент розрахунків, 1 липня 2020 року, загалом у такий спосіб було подано 7997 заяв щодо трьох послуг, або 16% від загальної кількості.

Незважаючи на певні періоди спаду, рівень популярності електронного формату протягом 2020 року зростає. За червень 2020 року було подано 2 178 заяв, або 59,98% від загальної кількості. Особливо високою є частка повідомлень про зміну даних (89,77%), що повністю корелює зі складністю послуг, адже саме зміна даних перевізника є найпростішою.

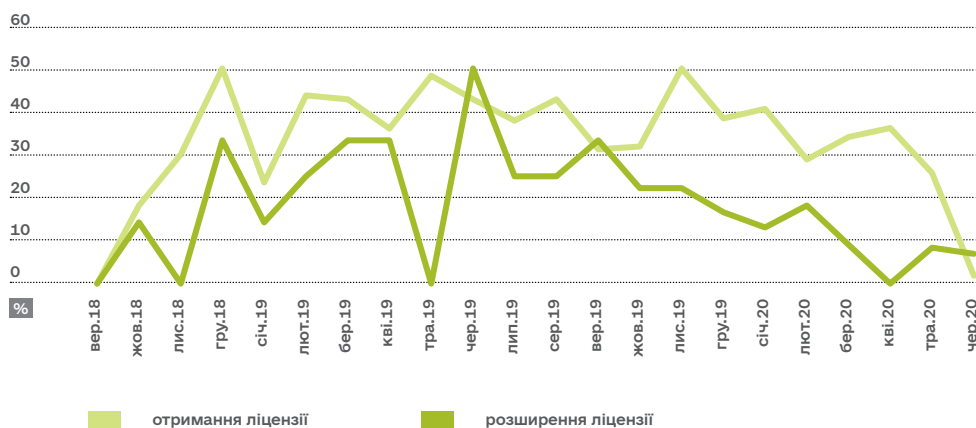
ГРАФІК 7.4.1. ЧАСТКА ОНЛАЙН-ЗАЯВ У ЗАГАЛЬНІЙ КІЛЬКОСТІ

Джерело: ДСБТ (за запитом), розрахунки BRDO

Однією з причин помірного зростання рівня використання онлайн-формату протягом 2019 року може бути певна складність сервісу, про яку повідомили опитані користувачі. Це можна виміряти таким показником, як частка успішних операцій. До того ж, між послугами частка значно відрізняється (від 18% до 33% за весь час дії), але загалом поведінка цих часток у часі корелювала (ми пояснюємо це технічними чинниками). Водночас респонденти не зазначали, що мали якісь проблеми під час подання електронної декларації. Інформації щодо успішності зміни даних немає, можна припустити, що оскільки тут ДСБТ не ухвалює рішення, усі такі заяви є успішними.

ГРАФІК 7.4.2. ЧАСТКА УСПІШНИХ ОНЛАЙН-ЗАЯВ

Джерело: ДСБТ (за запитом), розрахунки BRDO

7.5. Оцінка ефекту від електронних послуг

Інформацію про кількість послуг, наданих Державною службою з безпеки на транспорті офлайн та онлайн, надала сама ДСБТ.

Інформацію щодо часових та грошових витрат користувачів послуг було отримано шляхом телефонного опитування. Кількість опитаних становить 220.

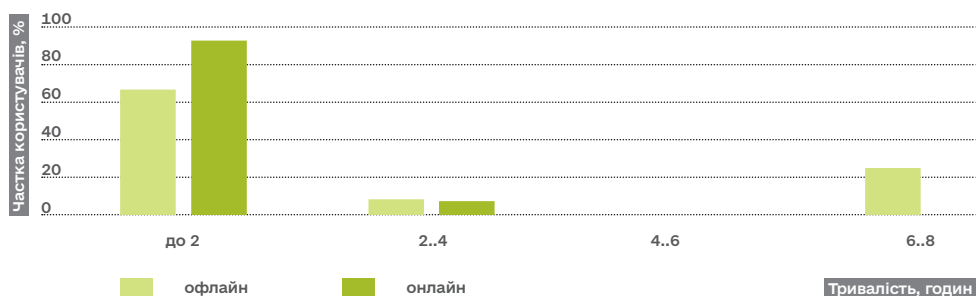
ТАБЛИЦЯ 7.5.1. РЕСПОНДЕНТИ ЗА ПОСЛУГАМИ ТА ФОРМАТАМИ

	ОНЛАЙН	ОФЛАЙН	ОБИДВА СПОСОБИ
Зміна даних перевізника	53	16	2
Отримання ліцензії	31	93	1
Розширення ліцензії	10	14	0

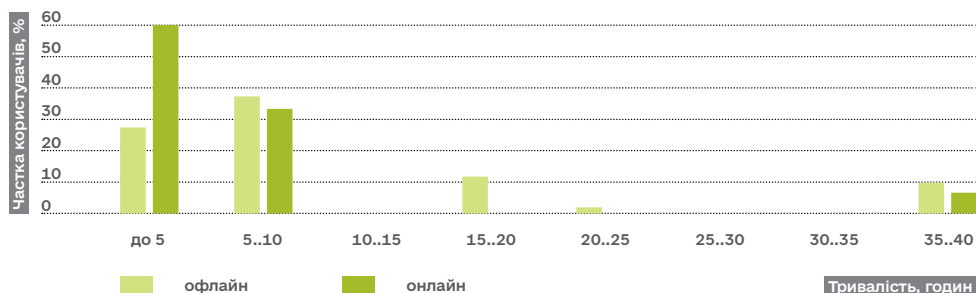

Розподіл тривалості процедури

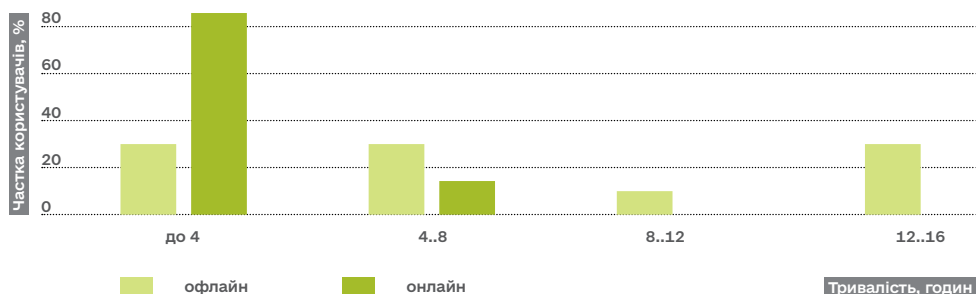
ГРАФІК 7.5.1. ЗМІНА ДАНИХ ПЕРЕВІЗНИКА

ГРАФІК 7.5.2. ОТРИМАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ

ГРАФІК 7.5.3. РОЗШИРЕННЯ ЛІЦЕНЗІЇ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO.

Як грошовий еквівалент часу взято середню зарплату в Україні від початку 2019 року (за січень-вересень)³, перераховану в погодинний формат. Вона становила 64 грн/год.

3 Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за період від початку року. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/gdn/Zarp_ek_p/Zarp_ek_p2019_u.xlsx

7.6. Економічний ефект

За нашими розрахунками, максимальна (потенційна) – коли б усі користувалися тільки електронним форматом послуг ДСБТ – економія для користувачів від використання електронного формату подання декларації становить **4,7 млн грн на рік** (у цінах 2019 року та з огляду на середньорічне використання послуги за 2019–2020 роки), або 64% від витрат офлайн-формату. Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій у загальній кількості, реальна економія наразі становить лише **864 тис. грн на рік**, або 12%.

ТАБЛИЦЯ 7.6.1. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ

	ЗМІНА ДАНИХ ПЕРЕВІЗНИКА	ОТРИМАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ	РОЗШИРЕННЯ ЛІЦЕНЗІЇ
Ефект для одного користувача			
Тривалість процедури, години			
Офлайн	3	16	8
Онлайн	1	6	3
Різниця	2	10	5
Різниця, грн	128	640	320
Очікування результату, днів			
Офлайн	10	19	8
Онлайн	12	16	3
Різниця	-2	3	5
Витрати на посередників, грн			
Офлайн	0	0	0
Онлайн	0	0	0
Різниця	0	0	0
Матеріальні витрати, грн			
Офлайн	0	0	0
Онлайн	0	0	0
Різниця	0	0	0
Різниця за всіма витратами, грн	128	640	320
Усі користувачі, за рік			
Кількість операцій			
Загалом	18145	3475	516
Онлайн	4174	438	155

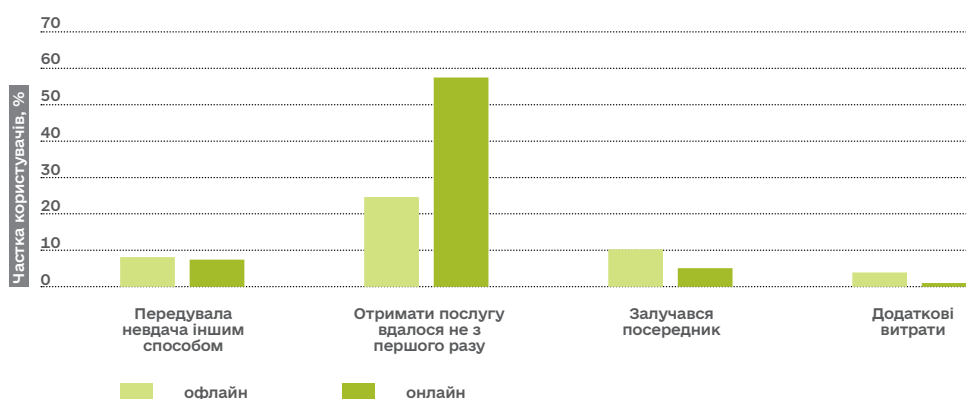
	ЗМІНА ДАНИХ ПЕРЕВІЗНИКА	ОТРИМАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ	РОЗШИРЕННЯ ЛІЦЕНЗІЇ
Загальний ефект, за рік			
Загальні потенційні витрати, грн			
Офлайн	3 483 840	3 558 400	264 192
Онлайн	1 161 280	1 334 400	99 072
Загальна економія, грн			
Потенційна	2 322 560	2 224 000	165 120
Поточна	534 272	280 320	49 600
Відносна економія			
Потенційна	67%	63%	63%
Поточна	15%	8%	19%

Увесь обсяг цієї економії припадає на витрати часу самих замовників. В аспекті послуг більше половини суми припадає на зміну даних перевізника – послугу, що є значно простішою (потребує подання до регулятора значно меншого обсягу інформації) і, відповідно, дешевшою, але водночас має набагато більший попит.

Насправді економія є дещо вищою, оскільки серед користувачів офлайн-формату послуг було більше таких, хто користувався послугами посередників. Однак вони не надали точних сум винагород, тому точно розрахувати таку економію неможливо.

Додатково потрібно вказати на такі чинники. З одного боку, у разі використання електронного формату є більшою частка тих, хто отримав послугу не з першого разу. З іншого боку, онлайн меншою є частка користувачів, які залучали посередників та мали додаткові витрати (проте ніхто не захотів повідомити або не згадав суми, тому розрахунки були неможливі). Це агреговані дані, але такі тенденції характерні для всіх послуг. Крім того, у разі онлайн очікування результату забирає дещо менше часу (це стосується лише отримання та розширення ліцензії).

ГРАФІК 7.6.1. ДОДАТКОВІ ЧИННИКИ

7.7. Антикорупційний ефект

Двоє респондентів повідомили про корупційну ситуацію. Йшлося про отримання ліцензії, до того ж в обмін на факт її видачі. Формат – класичний (офлайн). Про хабарі при отриманні онлайн-послуг не повідомлялося. У перерахунку на витрати це означає **1 млн грн на рік** потенційної економії коштів на хабарях (тобто повна ліквідація хабарів). Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій загалом, реальна економія становить **129 тис. грн**, або 13% від витрат офлайн-формату. Через відсутність повідомлень про корупцію розрахунки щодо розширення ліцензії та зміни даних перевізника не здійснювалися.

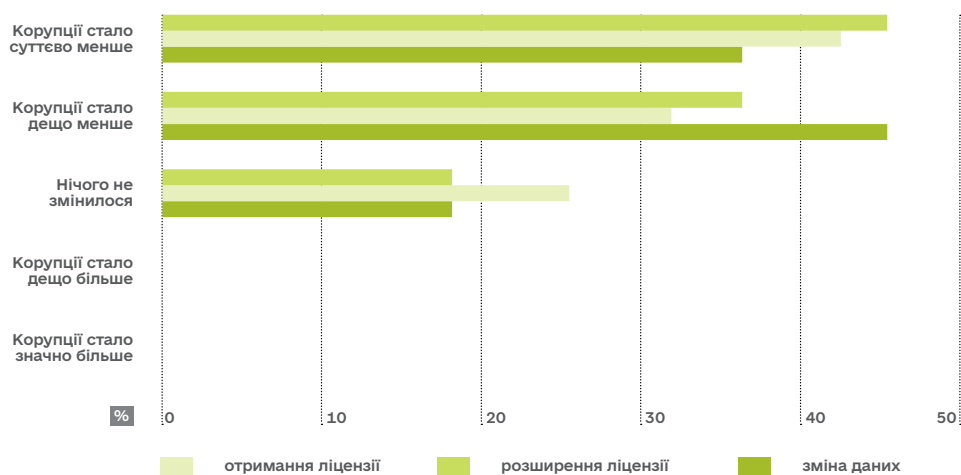
ТАБЛИЦЯ 7.7.1. РОЗРАХУНОК АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЕФЕКТУ

Ефект для одного користувача	
Ймовірність корупційної ситуації	
Офлайн	2,13%
Онлайн	0%
Середній розмір хабаря, грн *	
Офлайн	13 800
Онлайн	-
Середні витрати на хабарі, грн **	
Офлайн	294
Онлайн	0
Різниця	294
Усі користувачі, за рік	
Кількість операцій	
Загалом	3 475
Онлайн	438
Загальний ефект, за рік	
Загальні потенційні витрати на хабарі, грн	
Офлайн	1021650
Онлайн	0
Загальна економія на хабарях, грн	
Потенційна	1021650
Поточна	128 772
Відносна економія	
Потенційна	100%
Поточна	13%

* серед тих, хто давав хабарі,
** у перерахунку на всіх користувачів, розраховується як середній хабар, помножений на ймовірність корупційної ситуації

Більшість (75% з тих, хто визначився) оцінила антикорупційну динаміку як позитивну. Решта 27% респондентів вважає, що ситуація не змінилася. Жоден не зазначив, що корупції побільшало (включно з тим, хто повідомив про корупційну ситуацію, – він зазначив, що йому важко відповісти). Доволі значний показник тих, хто не зміг відповісти на запитання, – таких було 59%.

ГРАФІК 7.7.1. СПРИЙНЯТТЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

8. Дозвіл на спеціальне водокористування

8.1. Опис послуги

Спеціальне водокористування – забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв та скидання зворотних вод у водні об'єкти. Спеціальне водокористування здійснюється для задоволення питних потреб населення, а також для господарсько-побутових, лікувальних, оздоровчих, сільськогосподарських, промислових, транспортних, енергетичних, рибогосподарських та інших потреб.

Якщо обсяг такого користування перевищує 5 кубічних метрів на добу, потрібно оформити право користування шляхом отримання відповідного дозволу. Згодом можна відмовитися від такого права та анулювати свій дозвіл.

Дозвіл на спеціальне водокористування – дозвільний документ з обмеженим терміном дії. За терміном дії дозволи поділяють на довгостроковий та короткостроковий. Короткостроковий видається на термін до трьох років, довгостроковий – до 25 років.

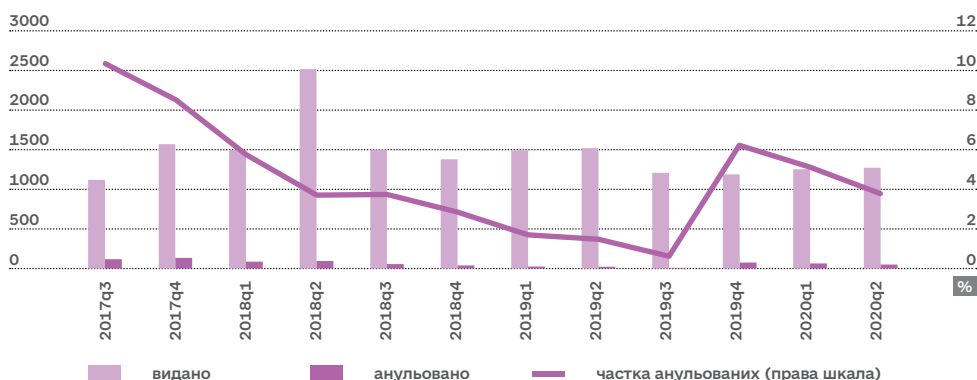
Видача дозволу на спеціальне водокористування здійснюється Державним агентством з водних ресурсів України (ДСБТ) та його територіальними підрозділами від липня 2017 року. Починаючи від 22 березня 2019 року отримати або анулювати дозвіл також можна онлайн.

8.2. Користувачі послуги

Отримати дозвіл на спеціальне водокористування може будь-хто – юридичні особи, фізичні особи-підприємці та прості громадяни. Станом на 15.07.2020 реєстр містив¹ понад 18 тис. дозволів, виданих від липня 2017 року (у будь-який спосіб). Користувачів на ту дату налічувалося понад 15 тис., з них юридичних осіб найрізноманітніших видів діяльності – майже 13 тис.. У середньому на рік видається понад 6 тис. дозволів.

Анулювання – менш популярна послуга. За даними реєстру дозволів, лише 1 256 дозволів (близько 7% від загальної кількості виданих від липня 2017 року) є анульованими. У дозволів, виданих раніше, більше шансів втратити актуальність. За перші місяці частка анульованих у середньому становить близько 9%.

ГРАФІК 8.2.1. ДИНАМІКА ОПЕРАЦІЙ ІЗ ДОЗВОЛАМИ

Джерело: ДАВР, розрахунки BRDO

1 Реєстр дозволів на спеціальне водокористування. <https://e-services.davr.gov.ua/site/permit-registry>

8.3. Загальне порівняння способів отримання послуги

Дозвіл на спеціальне водокористування можна замовити у два способи:

- у центрах надання адміністративних послуг (ЦНАП),
- онлайн на сайті Держводагентства <https://e-services.davr.gov.ua/>.

Станом на початок 2019 року в Україні, за даними Уряду, працювало 778 ЦНАП, з яких 325 створено органами місцевого самоврядування, у т. ч. 125 – в об'єднаних територіальних громадах, 453 – місцевими державними адміністраціями.

Для порівняння, в Україні 459 міст, 886 смт, 27 тис. сіл та 1323 селища. Отже, жителям більшості населених пунктів доводиться для отримання послуги в класичному форматі їхати в районний або обласний центр. Окремою обставиною, що ускладнює життя, є той факт, що третина населення не живе за місцем реєстрації.

Ми проаналізували територіальний розподіл реєстру водокористувачів та дійшли висновку, що за адресою реєстрації 60% користувачів-юросіб, адресу яких вдалося визначити автоматично, немає ЦНАПів. Тож вони могли би бути потенційними користувачами електронного формату. Потім ми вивчили перелік користувачів онлайн-послуги. Виявилось, що близько половини таких користувачів не мають ЦНАПів у своєму населеному пункті.

Існує особливість, спільна для обох форматів. Отримання дозволу на спеціальне водокористування є технічно складною послугою, з великою кількістю розрахунків, тож багато користувачів звертаються по допомогу до посередників. Частка таких користувачів, згідно з результатами проведеного опитування, становить близько 40%, незалежно від формату. Своєю чергою, близько 85% таких посередників повністю брали на себе отримання дозволу, і лише у 15% випадків ішлося суто про контакт з Державним агентством водних ресурсів.

Частково таку популярність посередників можна пояснити так. На відміну від більшості інших адміністративних послуг, отримання дозволу на спеціальне водокористування може передбачати залучення третьої сторони – проєктної організації, яка розраховує параметри водокористування та готує відповідні документи. Можливо, на неї перевантажують і отримання послуги в цілому. Ось опис послуги на сайті одного з посередників²:

Строк повного комплексу послуг з отримання Дозволу на спеціальне водокористування «під ключ» складає до 120 календарних днів. Вартість складається індивідуально, залежить від обсягів забору та використання води, обсягу скидання забруднюючих речовин, умов водокористування, категорії водного об'єкта для водокористування, потреби в додаткових дослідженнях, виконання водоохоронних заходів та ін. факторів.

8.4. Стан впровадження електронної послуги

Оскільки надання послуги в електронному вигляді було запроваджено лише 22 березня 2019 року, поки що накопичено незначну кількість статистики.

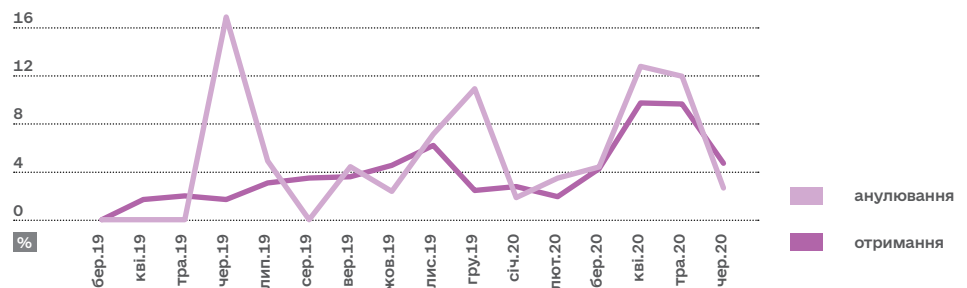
За перші кілька місяців формат набув певної популярності – уже на четвертий місяць частка онлайн зросла до 3%, досягнувши максимального значення

2 Експертний центр. Отримання Дозволу на спеціальне водокористування.
<https://expertcentr.com.ua/uk/ohorona-vodnih-resursiv/dozvil-na-specialne-vodokoristuvannya/>

у 10% у квітні-травні 2020 року. До того ж, у разі анулювання дозволу як значно простішої послуги (фактично це – повідомлення про те, що дозвіл більше не потрібен) цей показник був значно вищим. У цілому за період дії онлайн-послуги (16 місяців) 371 заяву на отримання дозволу було отримано в електронному вигляді.

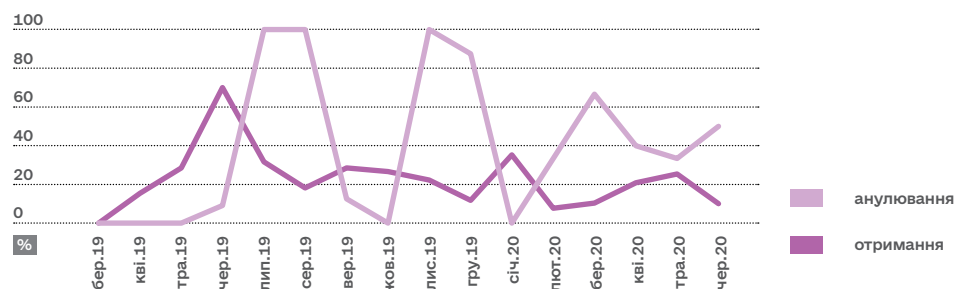
ГРАФІК 8.4.1. ЧАСТКА ОНЛАЙН В ЗАГАЛЬНІЙ КІЛЬКОСТІ ОПЕРАЦІЙ

Джерело: ДАВР (за запитом), розрахунки BRDO

Частка успішних операцій доволі низька в разі отримання дозволу (в середньому 23%), але це радше пояснюється технічною складністю послуги, ніж недосконалістю самого сервісу. Онлайн-послугу ДАВР використовують і співробітники самого агентства під час надання послуги, навіть якщо користувач приніс документи у паперовому вигляді до ЦНАП.

ГРАФІК 8.4.2. ЧАСТКА УСПІШНИХ ОНЛАЙН-ЗАЯВ

Джерело: ДАВР (за запитом), розрахунки BRDO

В агентстві сподіваються, що за три-п'ять років принаймні 80% усіх водокористувачів користуватимуться саме електронною послугою³.

³ Е-дозвіл – від дати запуску порталу видано вже понад 1700 дозволів. Державне агентство водних ресурсів України, 16 липня 2019 р. <https://www.davr.gov.ua/news/edozvil - vid-dati-zapusku-portalu-vidano-vzhe-ponad-1700-dozvoliv>

8.5. Оцінка ефекту від електронної послуги

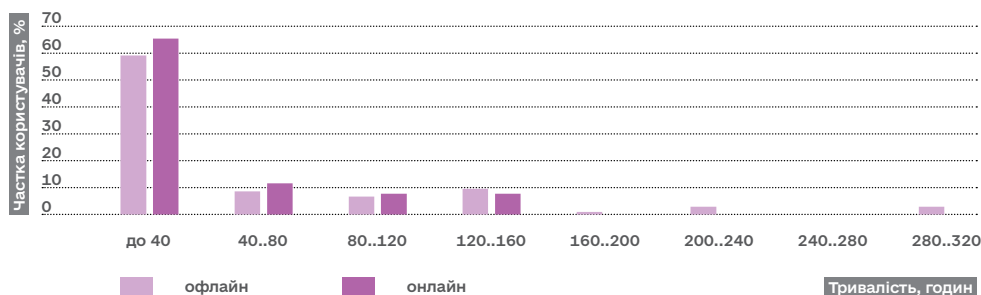
Інформацію про загальну кількість дозволів на спеціальне водокористування взято з офіційного реєстру, що ведеться Державним агентством водних ресурсів та доступний на його сайті⁴.

Інформацію щодо часових та грошових витрат користувачів послуг було отримано переважно шляхом прямого опитування телефоном. Кількість опитаних становить 235.

ТАБЛИЦЯ 8.5.1. РЕСПОНДЕНТИ ЗА ПОСЛУГАМИ ТА ФОРМАТАМИ

	ОНЛАЙН	ОФЛАЙН	ОБИДВА СПОСОБИ
Анулювання дозволу	2	7	0
Отримання дозволу	30	188	8

ГРАФІК 8.5.2. РОЗПОДІЛ ТРИВАЛОСТІ ПРОЦЕДУРИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

Як грошовий еквівалент часу взято середню зарплату в Україні від початку 2019 року (за січень-вересень)⁵, перераховану в погодинний формат. Вона становила 64 грн/год.

4 Реєстр дозволів на спеціальне водокористування. <https://e-services.davr.gov.ua/site/permit-registry>

5 Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за період від початку року. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/gdn/Zarp_ek_p/Zarp_ek_p2019_u.xlsx

8.6. Економічний ефект

За нашими розрахунками, максимальна (потенційна) – коли б усі користувалися тільки електронним форматом – економія для користувачів завдяки використанню електронного формату отримання дозволу на спеціальне водокористування становить **20,3 млн грн на рік** (у цінах 2019 року та з огляду на динаміку використання послуги протягом 2019–2020 років), або 28% від витрат офлайн-формату. Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій у загальній кількості, реальна економія наразі становить **893 тис. грн на рік**, або понад 1%. Приблизно 40% економії припадає на посередників, решта – на витрати часу.

З огляду на вкрай незначну кількість операцій з анулювання дозволу і ще меншу кількість відповідей під час опитування, прямі розрахунки економії під час анулювання не здійснювалися.

ТАБЛИЦЯ 8.6.1. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ

Ефект для одного користувача	
Тривалість процедури, години	
Офлайн	64
Онлайн	40
Різниця	24
Різниця, грн	1536
Очікування результату, днів	
Офлайн	28.0
Онлайн	25.5
Різниця	2.5
Витрати на посередників, грн	
Офлайн	5 000
Онлайн	4 000
Різниця	1 000
Матеріальні витрати, грн	
Офлайн	30
Онлайн	0
Різниця	30
Різниця за всіма витратами, грн	2 596
Усі користувачі, за рік	
Кількість операцій	
Загалом	7 839
Онлайн	344

Загальний ефект, за рік

Загальні потенційні витрати, грн

Офлайн	71 538 714
Онлайн	51 423 840

Загальна економія, грн

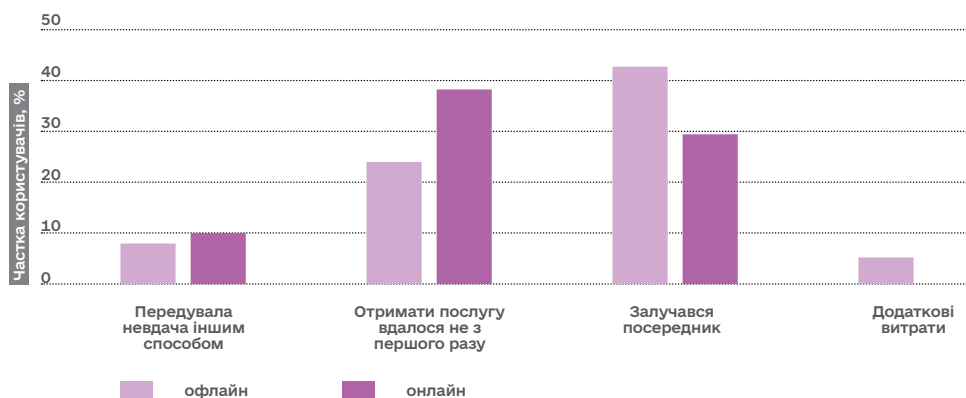
Потенційна	20 350 044
Поточна	893 024

Відносна економія

Потенційна	28%
Поточна	1%

Додатково потрібно вказати на такі чинники. З одного боку, у разі використання електронного формату є більшою частка тих, хто отримав послугу не з першого разу. З іншого боку, онлайн меншою є частка користувачів, які залучали посередників. Крім того, онлайн жоден респондент не зазначив, що мав додаткові витрати, тоді як в офлайні таких користувачів було 5% від загальної кількості опитаних. До того ж, у разі онлайн очікування результату забирає дещо менше часу.

ГРАФІК 8.6.2. ДОДАТКОВІ ЧИННИКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

8.7. Антикорупційний ефект

Лише два користувачі (1% опитаних) повідомили, що під час отримання послуги були залучені неформальні платежі. В одному випадку йшлося про прискорення результату (2017 рік), у другому – про факт надання послуги (2019 рік). В обох випадках йшлося про отримання дозволу.

Обидва випадки стосувались офлайн-формату. Про хабарі при отриманні онлайн-послуг не повідомлялося. У перерахунку на витрати це означає майже **2 млн грн на рік** потенційної економії коштів на хабарях (тобто повна ліквідація хабарів). Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій загалом, реальна економія становить понад **87 тис. грн**, або 4% від витрат офлайн-формату. Через відсутність повідомлень про корупцію розрахунків щодо анулювання не здійснювали.

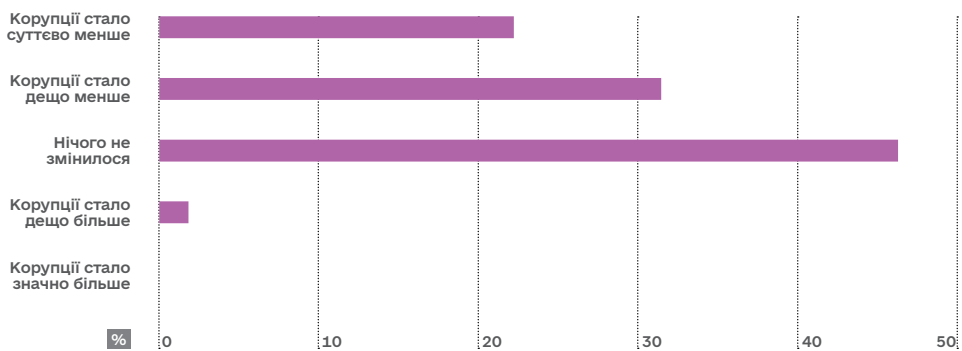
ТАБЛИЦЯ 8.7.1. РОЗРАХУНОК АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЕФЕКТУ

Ефект для одного користувача	
Ймовірність корупційної ситуації	
Офлайн	1,02%
Онлайн	0%
Середній розмір хабаря, грн *	
Офлайн	24 750
Онлайн	-
Середні витрати на хабарі, грн **	
Офлайн	253
Онлайн	0
Різниця	253
Усі користувачі, за рік	
Кількість операцій	
Загалом	7 839
Онлайн	344
Загальний ефект, за рік	
Загальні потенційні витрати на хабарі, грн	
Офлайн	1983267
Онлайн	0
Загальна економія на хабарях, грн	
Потенційна	1983267
Поточна	87 032
Відносна економія	
Потенційна	100%
Поточна	4%

* серед тих, хто давав хабарі,
 ** у перерахунку на всіх користувачів, розраховується як середній хабар, помножений на ймовірність корупційної ситуації

Більшість (54% серед тих, хто визначився) оцінила антикорупційну динаміку як позитивну. Ще майже половина респондентів вважає, що ситуація не змінилася. Представники лише двох компаній зазначили, що корупції стало дещо більше. Доволі значною була частка тих, хто не зміг відповісти на запитання, – 54%.

ГРАФІК 8.7.1. СПРИЙНЯТТЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

9. Початок та завершення будівництва

9.1. Опис послуг

Згідно з українським законодавством¹, будівництво об'єктів здійснюється власниками або користувачами земельних ділянок у такому порядку:

1. отримання замовником або проєктувальником вихідних даних;
2. розроблення проєктної документації та проведення, в окремих випадках, її експертизи;
3. затвердження проєктної документації;
4. виконання підготовчих та будівельних робіт;
5. прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів;
6. реєстрація права власності на об'єкт містобудування.

За характеристикою рівня потенційної небезпеки для здоров'я і життя людей, ймовірних матеріальних збитків чи соціальних втрат, усі об'єкти будівництва поділяють на категорії, які називаються «класами наслідків (відповідальності)». Встановлено три класи наслідків: незначні (СС1), середні (СС2) та значні наслідки (СС3).

За кількістю більшість будівельних об'єктів в Україні належать саме до класу СС1. Це індивідуальні будинки, гаражі, господарчі будівлі в індивідуальних домогосподарствах, вежі стільникового зв'язку, вуличного освітлення, невеликі торгові й офісні будівлі та інше. Замовниками будівництва таких об'єктів зазвичай є приватні особи, малий бізнес; будівельні роботи часто здійснюються господарським способом (без залучення підрядників). Проєктна документація таких об'єктів порівняно нескладна та не потребує проведення експертизи.

Забудова присадибних, дачних і садових земельних ділянок може здійснюватися в максимально спрощеному порядку – на підставі будівельного паспорта забудови земельної ділянки. Будівельний паспорт визначає комплекс містобудівних та архітектурних вимог до розміщення і будівництва індивідуального (садибного) житлового будинку, садового, дачного будинку заввишки не більше як два поверхи (без урахування мансардного поверху) з площею до 500 кв. м, господарських будівель і споруд, гаражів, елементів благоустрою та озеленення земельної ділянки.

Виходячи з цього, архітектурно-будівельний контроль та нагляд за будівництвом об'єктів із незначними наслідками базується на повідомному порядку. Зокрема, Державна архітектурно-будівельна інспекція України (ДАБІ України) надає реєстраційні послуги щодо об'єктів із незначним класом наслідків СС1, зокрема таких, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта: реєстрація повідомлення про початок виконання будівельних робіт та реєстрація декларації про готовність до експлуатації (у разі неналежного оформлення цих документів вони повертаються суб'єктам подання).

ДАБІ України також реєструє повідомлення (та зміни до них) про початок виконання підготовчих робіт щодо об'єктів усіх класів наслідків. Це дає можливість замовникам будівництва, які вже набули права на земельну ділянку з відповідним цільовим призначенням, проводити підготовчі роботи на ділянці одночасно з розробленням та затвердженням проєктної документації.

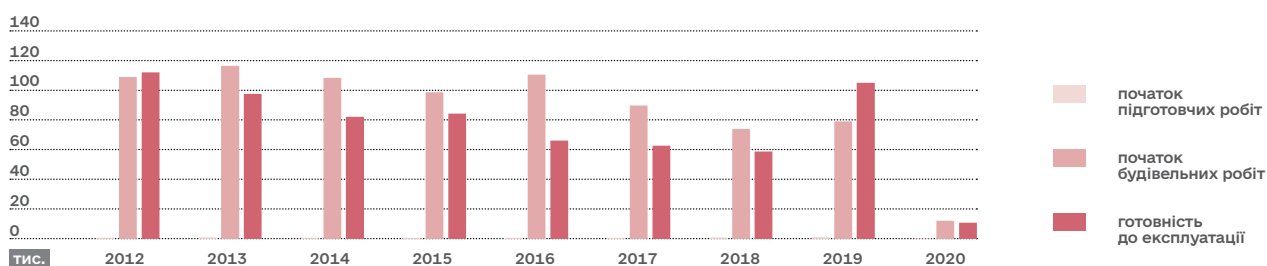
1 Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» № 3038-VI від 17 лютого 2011 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>

9.2. Користувачі послуг

Користувачами зазначених послуг є замовники будівництва об'єктів із незначними наслідками, а послуг із реєстрації повідомлення про виконання підготовчих робіт – замовники об'єктів усіх класів наслідків.

Розподіл дозвільних документів свідчить про те, що повний ланцюжок отримання адміністративних послуг не завжди дотримується. Часто замовники будівництва ігнорують декларацію (повідомлення) про початок підготовчих робіт (навіть якщо вони є, хоча так буває не завжди) та одразу повідомляють про початок будівельних робіт. Повідомляють про підготовку менше 1% замовників.

ГРАФІК 9.2.1. КІЛЬКІСТЬ АДМІНПОСЛУГ ДАБІ

Джерело: ДАБІ, розрахунки BRDO. 2020 – січень-березень. Той факт, що декларацій про готовність об'єкта до експлуатації більше, ніж повідомлень про початок будівельних робіт у 2012 та в 2019 роках, пов'язаний із тривалістю самого будівництва (тобто йдеться не про ті самі об'єкти) та з узаконенням самочинно збудованих об'єктів.

9.3. Загальне порівняння способів отримання послуг

Суб'єктом надання дозвільних та реєстраційних послуг у сфері архітектури та будівництва є ДАБІ України. Традиційними способами надання послуг є особисте звернення замовників будівництва (або їхніх представників) до територіальних органів ДАБІ або деяких уповноважених центрів надання адміністративних послуг, але лише щодо об'єктів, які розміщено та вплив від діяльності яких поширюється в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці. В інших випадках звернення здійснюється до центрального апарату ДАБІ України.

Документи в паперовому вигляді також можуть бути надіслані замовниками будівництва до суб'єкта надання адміністративних послуг рекомендованим листом з описом вкладень.

За традиційного способу надання послуг підготовка документів (повідомлень/деклараций), які мають відповідати встановленій формі, здійснюється замовниками самостійно. Як зазначено вище, замовниками будівництва об'єктів із незначними наслідками (СС1) здебільшого є фізичні особи, малий та середній бізнес.

У разі електронного способу надання послуг формування документів здійснюється в інтерактивному режимі, із застосуванням засобів автоматичного контролю коректності введених даних та можливістю користування інформаційно-довідковими системами.

Це значно спрощує процес формування коректних реєстраційних та дозвільних документів для замовників будівництва, особливо для фізичних осіб, скорочує строки та зменшує витрати на здійснення адміністративних процедур для замовників.

9.4. Стан впровадження електронних послуг

Одними серед перших в Україні почали діджиталізувати адміністративні послуги ДАБІ. Від жовтня 2014 року інспекція почала приймати повідомлення про початок підготовчих та будівельних робіт в онлайн-форматі. Можливість подання декларації про готовність об'єкта до експлуатації за допомогою цифрових технологій виникла в березні 2017 року. Водночас електронні версії надання адміністративних послуг зазнавали постійних трансформацій – як у відповідь на зміни нормативно-правових вимог у галузі будівництва², так і з метою покращення загальної якості сервісу.

Для забезпечення відповідності старих електронних форм, запроваджених у 2017 році, новим вимогам, що дозволило б провадити процедуру автоматичної реєстрації повідомлень та декларації, виникла потреба в модернізації електронної системи надання адміністративних послуг Державної архітектурно-будівельної інспекції. Відповідно, у грудні 2019 року в тестовому режимі запрацював Електронний кабінет забудовника (ЕКЗ) – персоналізована онлайн-сторінка для користувачів, розроблена, щоб надавати послуги ліцензування, реєстрації та отримання документів декларативного (повідомлення та декларації) та дозвільного характеру (дозволи, ліцензії та сертифікати) щодо об'єктів будівництва класу наслідків СС1.

Функціонування ЕКЗ регулюється наказом Міністерства розвитку громад та територій України «Про функціонування електронного кабінету у сфері містобудівної діяльності»³.

Оскільки ризик виникнення корупції при управлінні дозволами на будівництво та інспекціями є значним, впровадження ЕКЗ має на меті посилити антикорупційний ефект від запуску послуг найвищого ступеня автоматизації. Розширені можливості для автоматичного внесення даних до Єдиного реєстру ДАБІ мають унеможливити надання необґрунтованих відмов у отриманні декларативних документів та реєстрації з боку посадовців. Усунення людського фактора зменшить можливості для виникнення суб'єктивних технічних помилок з боку заявника/користувача та дрібної побутової корупції з боку чиновників.

Повний перелік послуг, представлений в Електронному кабінеті забудовника, охоплює такі:

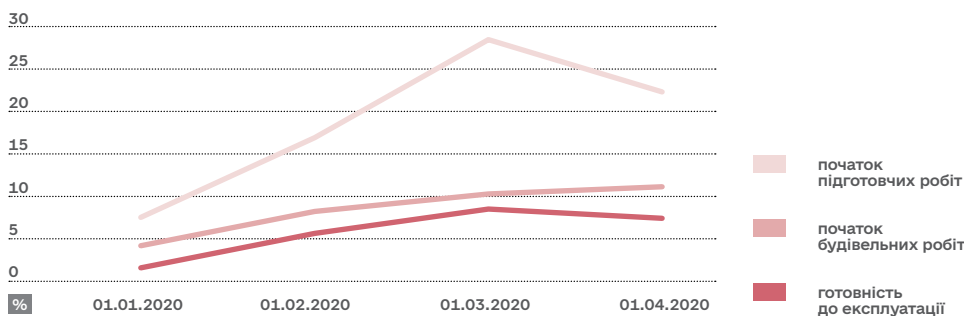
1. Повідомлення про початок підготовчих робіт
2. Зміна даних у повідомленні про початок підготовчих робіт
3. Повідомлення про початок будівельних робіт за будівельним паспортом
4. Зміна даних у повідомленні про початок будівельних робіт за будівельним паспортом
5. Повідомлення про початок будівельних робіт СС1
6. Зміна даних у повідомленні про початок будівельних робіт СС1
7. Декларація про готовність до експлуатації за будівельним паспортом
8. Декларація про готовність до експлуатації СС1
9. Декларація про готовність до експлуатації за рішенням суду

2 1 липня 2019 року набрали чинності пункти 8, 9 Змін, що вносяться до постанови Кабінету Міністрів № 466 та Порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 461.

3 Наказ Міністерства розвитку громад та територій України «Про функціонування електронного кабінету у сфері містобудівної діяльності» № 285 від 02.12.2019. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1238-19>.

Разом із початком роботи ЕКЗ рівень популярності електронного формату почав зростати. До того ж, простежується чітка залежність популярності від складності послуги, адже оформлення певних документів потребує більше часових ресурсів. Найвищою вона є для повідомлення про початок підготовчих робіт (15,6% за грудень 2019 – березень 2020) та про початок будівельних робіт (7,36%). У декларації про готовність об'єкта до експлуатації цей показник дещо менший – 4,8% (відіграє роль часовий фактор оформлення документів).

ГРАФІК 9.4.1. ЧАСТКА ОНЛАЙН-ОПЕРАЦІЙ

Джерело: ДАБІ (за запитом), розрахунки BRDO

Під час користування електронним сервісом респонденти повідомили про наявність певних проблем:

- Складності технічного характеру, пов'язані з низькою якістю даних із реєстрів, з якими взаємодівав ЕКЗ (інформація надходила некоректно, не завантажувалися дані старої декларації, дані з реєстрів не підтягувалися взагалі), відсутністю зворотного зв'язку (не надходило автоматичне повідомлення про успішне завершення процедури).
- Відсутність інструкції щодо заповнення форм.

Варто зазначити, що розроблення ЕКЗ та його алгоритмів здійснювалося з урахуванням наявності повноважень органів державного архітектурно-будівельного контролю щодо проведення перевірок на етапі підготовчих та будівельних робіт, які могли негайно скасувати право на початок виконання підготовчих робіт, набуто на підставі поданого повідомлення, у разі виявлення факту подання недостовірних даних. Проте з початком реформування органів державного архітектурно-будівельного контролю, коли 18 березня 2020 року було призупинено дію механізму здійснення контролю та, відповідно, повноваження органів, які здійснюють такий контроль, зловживання у сфері містобудівної діяльності почали набувати системних ознак⁴. Зазначене призвело до вимушеного тимча-

4 Постанова КМУ «Про ліквідацію Державної архітектурно-будівельної інспекції та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 13.03.2020 року № 218. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/218-2020-%D0%BF>.
 Постанова КМУ «Про оптимізацію органів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляд» від 13.03.2020. № 219. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2020-%D0%BF>.

сового призупинення роботи цього електронного сервісу й потреби проведення технічних доопрацювань.

У квітні 2020 року Кабінет відновив свою роботу з такими послугами:

1. Повідомлення про початок будівельних робіт на підставі будівельного паспорта.
2. Зміна даних у повідомленні про початок будівельних робіт на підставі будівельного паспорта.

За результатами доопрацювання роботи ЕКЗ змінено алгоритми перевірки документів щодо наявності арештів, заборон чи обмежень використання земельної ділянки. Також удосконалено механізм перевірки відповідності цільового призначення земельної ділянки намірам забудови, у разі невідповідності – подання повідомлення зробили неможливим.

9.5. Оцінка ефекту від електронних послуг

Інформацію про загальну кількість послуг, наданих Державною архітектурно-будівельною інспекцією, взято з офіційного реєстру, який ведеться ДАБІ та доступний на її сайті⁵. Інформацію про кількість онлайн-послуг надала інспекція безпосередньо.

Інформацію щодо часових та грошових витрат користувачів послуг було отримано шляхом телефонного опитування. Кількість опитаних становить 325.

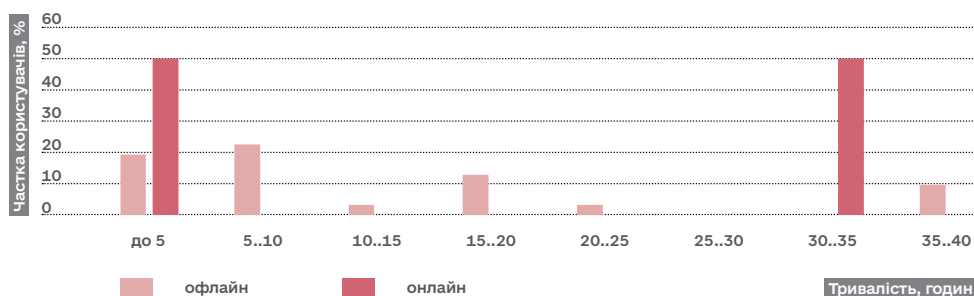
ТАБЛИЦЯ 9.5.1. РЕСПОНДЕНТИ ЗА ПОСЛУГАМИ ТА ФОРМАТАМИ

	ОНЛАЙН	ОФЛАЙН	ОБИДВА СПОСОБИ
Декларація про готовність до експлуатації об'єкта	48	39	4
Повідомлення про початок будівельних робіт	140	36	6
Повідомлення про початок виконання підготовчих робіт	2	50	0

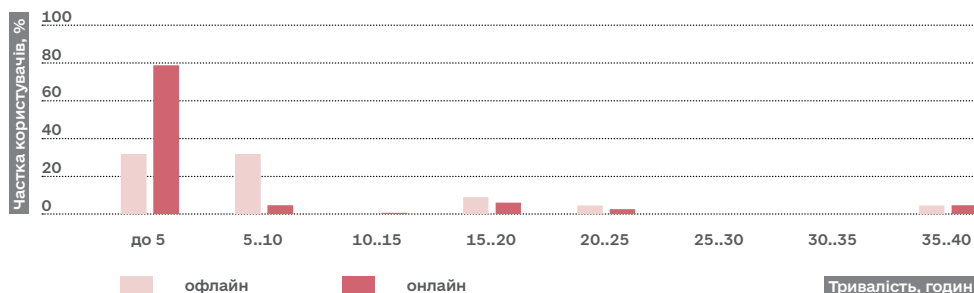
5 Реєстр дозвільних документів, <https://dabi.gov.ua/declare/list.php>

Розподіл тривалості процедури

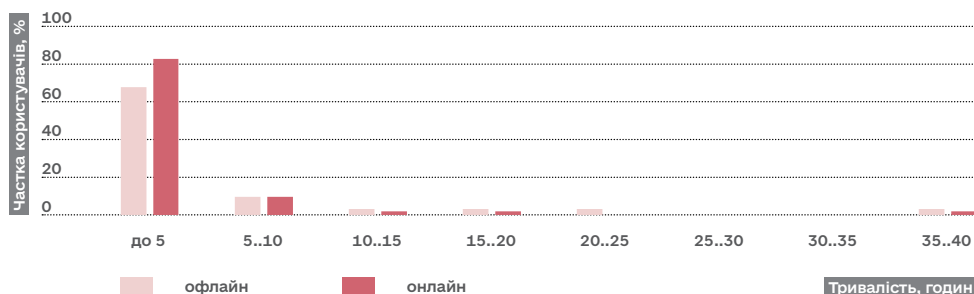
ГРАФІК 9.5.1. ПОЧАТОК ПІДГОТОВЧИХ РОБІТ

ГРАФІК 9.5.2. ПОЧАТОК БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ

ГРАФІК 9.5.3. ГОТОВНІСТЬ ДО ЕКСПЛУАТАЦІЇ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

Як грошовий еквівалент часу взято середню зарплату в Україні від початку 2019 року (за січень-вересень)⁶, перераховану в погодинний формат. Вона становила 64 грн/год.

6 Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за період від початку року. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/gdn/Zarp_ek_p/Zarp_ek_p2019_u.xlsx

9.6. Економічний ефект

За нашими розрахунками, максимальна (потенційна) – коли б усі користувалися тільки електронним форматом – економія для користувачів від використання електронного формату отримання всіх трьох послуг ДАБІ (включно з підвидами) становить **53,2 млн грн на рік** (у цінах 2019–2020 років та з огляду на динаміку використання послуги в ці роки), або 56% від витрат офлайн-формату. Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій у загальній кількості, реальна економія наразі становить **1,55 млн грн на рік**, або 2%. Більша частка цієї економії припадає на витрати часу самих замовників.

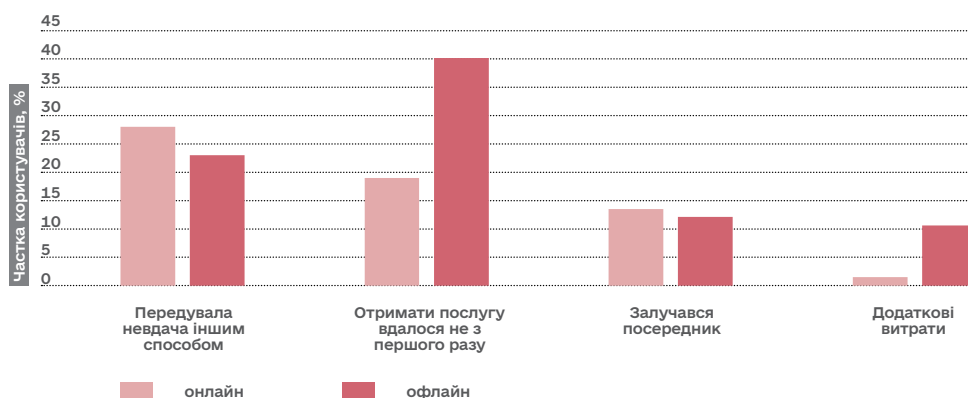
ТАБЛИЦЯ 9.6.1. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ

	ПОЧАТОК ПІДГОТОВЧИХ РОБІТ	ПОЧАТОК БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ	ГОТОВНІСТЬ ДО ЕКСПЛУАТАЦІЇ
Ефект для одного користувача			
Тривалість процедури, години			
Офлайн	16	9,5	5,5
Онлайн	16	4	2,9
Різниця	0	5,5	2,6
Різниця, грн	0	352	166,4
Очікування результату, днів			
Офлайн	18	16	16
Онлайн	2	3	3
Різниця	16	13	13
Витрати на посередників, грн			
Офлайн	0	0	0
Онлайн	0	0	0
Різниця	0	0	0
Матеріальні витрати, грн			
Офлайн	619	0	48
Онлайн	0	0	0
Різниця	619	0	48
Різниця за всіма витратами, грн	619	352	214,4
Усі користувачі, за рік			
Кількість операцій			
Загалом	1300	97900	83700
Онлайн	173	3067	1677

	ПОЧАТОК ПІДГОТОВЧИХ РОБІТ	ПОЧАТОК БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ	ГОТОВНІСТЬ ДО ЕКСПЛУАТАЦІЇ
Загальний ефект, за рік			
Загальні потенційні витрати, грн			
Офлайн	2 135 900	5 952 320	33 480 000
Онлайн	1 331 200	2 506 240	15 534 720
Загальна економія, грн			
Потенційна	804 700	3 446 080	17 945 280
Поточна	107 087	1 079 584	3 595 488
Відносна економія			
Потенційна	38%	58%	54%
Поточна	5%	2%	1,07%

Додатково потрібно вказати на такі чинники. З одного боку, у разі використання електронного формату меншою є частка тих, хто отримав послугу не з першого разу. З іншого боку, онлайн є більшою частка користувачів, які залучали посередників. Крім того, онлайн лише три респонденти не зазначили, що мали додаткові витрати, тоді як офлайн таких користувачів було 11% від загальної кількості опитаних. Зрештою, у разі онлайн очікування результату забирає дещо менше часу.

ГРАФІК 9.6.2. ДОДАТКОВІ ЧИННИКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

9.7. Антикорупційний ефект

Десятеро респондентів, або 3% від загальної кількості опитаних, звітували про корупційні ситуації. Дві з них стосувалися повідомлення про початок виконання підготовчих робіт, сім – повідомлення про початок будівельних робіт, одна – декларації про готовність об'єкта до експлуатації. Більшість випадків стосувалась офлайн-формату. Неформальні платежі онлайн мали опосередковане відношення безпосередньо до роботи ЕКЗ, адже виникали на підготовчій фазі та зазвичай із залученням посередників через низький рівень обізнаності населення із цифровими технологіями.

У перерахунку на витрати це означає **734 млн грн на рік** потенційної економії коштів на хабарях, або зменшення в понад 1 000 разів порівняно з витратами офлайн-формату. Але з огляду на реальну частку онлайн-операцій загалом, реальна економія становить **23 млн грн**, або 3% від витрат офлайн-формату. Причому це розрахунки лише для початку підготовчих та будівельних робіт – щодо готовності до експлуатації не було повідомлень про суми хабарів.

ТАБЛИЦЯ 9.7.1. РОЗРАХУНОК АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЕФЕКТУ

	ПОЧАТОК ПІДГОТОВЧИХ РОБІТ	ПОЧАТОК БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ	ГОТОВНІСТЬ ДО ЕКСПЛУАТАЦІЇ
Ефект для одного користувача			
Ймовірність корупційної ситуації			
Офлайн	4%	8,33%	2,33%
Онлайн	0%	2%	0%
Середній розмір хабаря, грн *			
Офлайн	7 500	90 000	н/д
Онлайн	-	1 000	-
Середні витрати на хабарі, грн **			
Офлайн	300	7 500	н/д
Онлайн	0	7	0
Різниця	300	7 493	н/д
Усі користувачі, за рік			
Кількість операцій			
Загалом	1 300	9 790	8 370
Онлайн	173	3 067	1 677
Загальний ефект, за рік			
Загальні потенційні витрати на хабарі, грн			
Офлайн	390 000	7 342 500 000	н/д
Онлайн	0	685 300	н/д

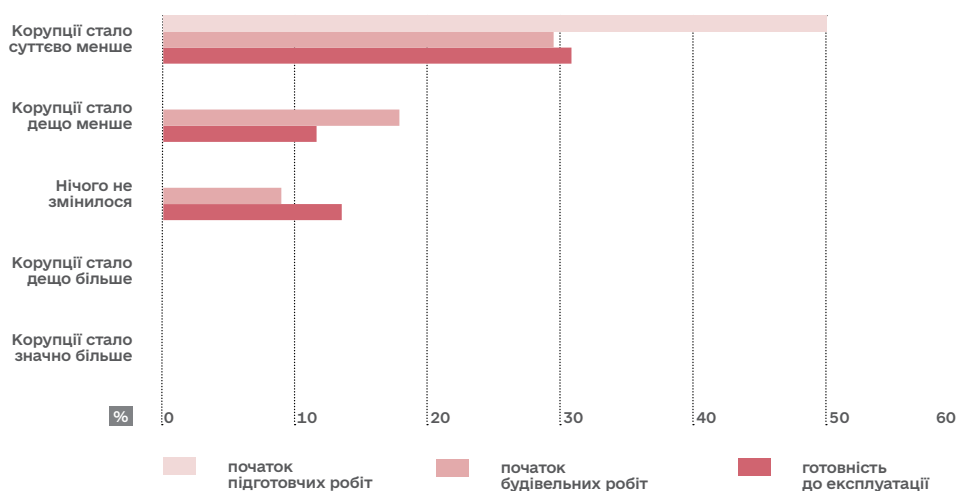
	ПОЧАТОК ПІДГОТОВЧИХ РОБІТ	ПОЧАТОК БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ	ГОТОВНІСТЬ ДО ЕКСПЛУАТАЦІЇ
Загальна економія на хабарях, грн			
Потенційна	390 000	733 564 700	н/д
Поточна	51 900	22 981 031	н/д
Відносна економія			
Потенційна	100%	99,91%	н/д
Поточна	13%	3%	н/д

* серед тих, хто давав хабарі, ** у перерахунку на всіх користувачів, розраховується як середній хабар, помножений на ймовірність корупційної ситуації

Результати збігаються з думкою експертів, що будівельна галузь – одна з найбільш корупційних в Україні. На думку Олени Шуляк, народної депутатки та колишньої керівниці напряму «Будівництво» BRDO⁷, щороку забудовники сплачують 2,7–3,5 млрд грн хабарів (у цілому, не лише за послуги, які аналізуються в цьому дослідженні. – Авт.).

Більшість (46% з тих, хто визначився) оцінила антикорупційну динаміку як позитивну. Лише 10% респондентів вважають, що ситуація не змінилася. Причому жоден респондент не відзначив факт зростання корупції та не надав негативної оцінки корупційної динаміки. Водночас семеро опитуваних повідомили про досвід корупції під час отримання послуги в офлайн-форматі. Доволі значний показник тих, хто не зміг відповісти на запитання, – таких було 44%.

ГРАФІК 9.7.2. СПРИЙНЯТТЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

7 Частка хабарів у собівартості будівництва в Україні становить від 10 до 30%, – Олена Шуляк, експертка BRDO і соратниця прем'єра. Новое время, 16 вересня 2019 р. <https://nv.ua/ukr/biz/consmarket/olena-shulyak-interv-yu-deputat-vid-partiji-sluga-narodu-novini-ukrajini-50042500.html>

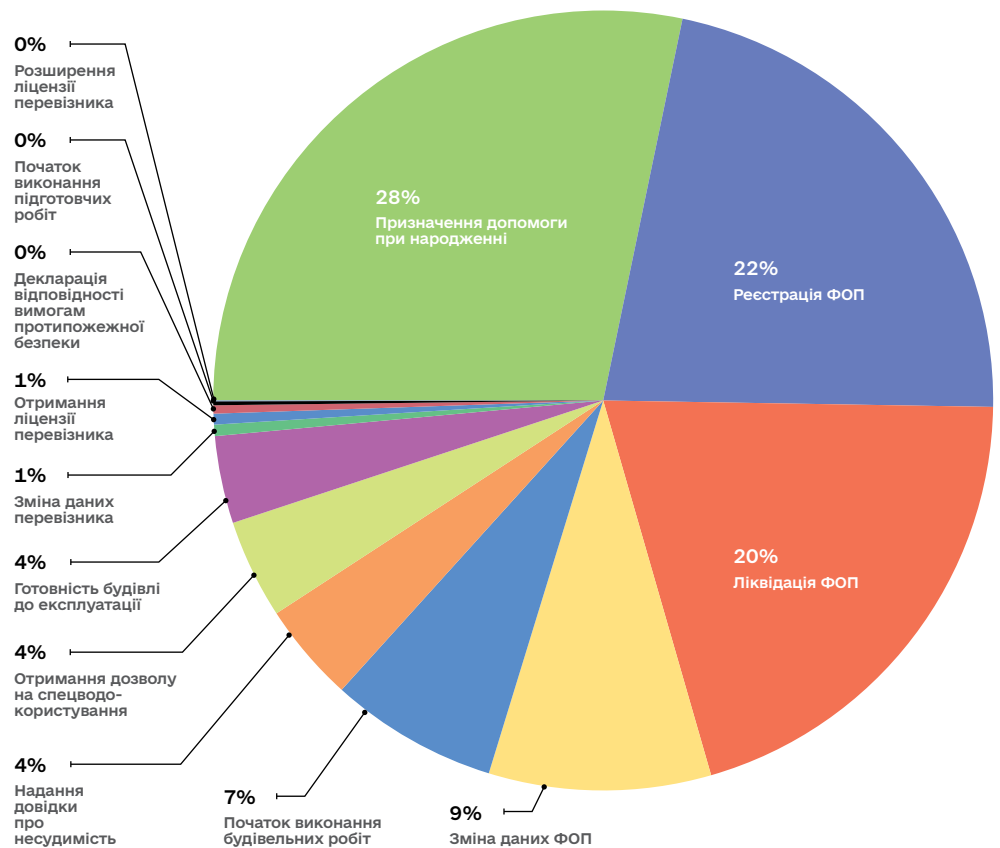
10. Результати

10.1. Економічний ефект

Загалом дослідження продемонструвало чималий економічний ефект від запровадження онлайн-формату адміністративних послуг. Якби всі користувачі отримували досліджувані послуги лише онлайн, їхні щорічні витрати зменшилися б на **495 млн грн** (або на **63%** порівняно з витратами офлайн-формату) – від 790 до 295 млн грн.

Лева частка цієї економії припадала б на фізичних осіб (включно з ФОП). Такий ефект пояснюється тим, що економія на одного користувача суттєво не відрізняється між послугами (за винятком отримання дозволу на спеціальне водокористування), тоді як частота користування цими послугами значно вища.

ГРАФІК 10.1.1. РОЗПОДІЛ ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ МІЖ ПОСЛУГАМИ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

В аспекті чинників економії більше половини (58%) припадає на час користувачів, більше чверті (26%) – на додаткові витрати (наприклад, вартість транспортних послуг). Решта економії припадає на посередників (12%, але здебільшого це стосується реєстрації та ліквідації ФОП) та пришвидшення результату (3%, але такий розрахунок був можливий лише для отримання допомоги при народженні дитини).

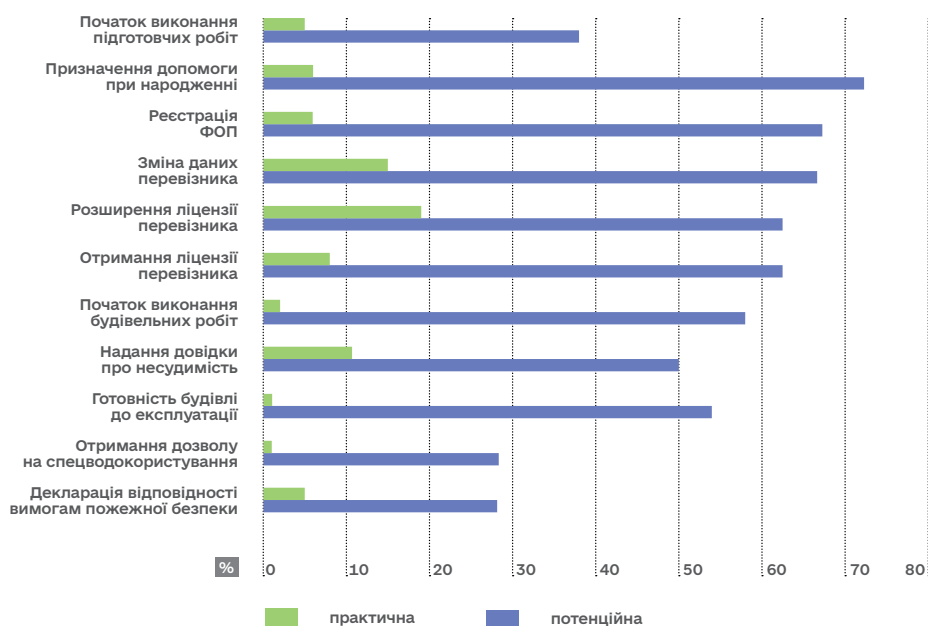
Навіть якщо припустити, що здебільшого економія часу не буде монетизована, економія часу – самодостатня перевага. За нашими розрахунками, 1,745 млн операцій на рік за досліджуваними послугами становлять **8,433 млн людино-годин** (або 963 людино-років). Потенційна економія становить 4,354 млн людино-годин (або майже 500 людино-років). Крім того, використання онлайн-формату дає змогу швидше отримати результат послуги за дев'ятьма видами послуг з 12. Найкращий результат – 12 днів (призначення допомоги при народженні дитини).

У перерахунку на одну операцію найдорожча послуга (понад 9 тис. грн офлайн) та найбільша економія (2,6 тис. грн) – отримання дозволу на спеціальне водокористування. Це технічно складна послуга, яка потребує комплексних розрахунків, що додатково посилюється необхідністю робити їх для кожного з об'єктів користувача (а у великих компаній їх може бути багато). Але автоматизація певних етапів розрахунків спрощує життя користувачам, а також здешевлює послуги посередників (які, по суті, є не так посередниками, як зовнішніми виконавцями необхідних розрахунків).

Вартість більшості послуг зафіксовано в межах 100–600 грн, і лише початок виконання підготовчих робіт (1 643 грн), отримання ліцензії перевізника (1 024 грн) та подання декларації відповідності вимогам пожежної безпеки (819 грн) виходять за ці межі.

Відносна економія здебільшого перевищує 50%. Найгірший результат (28%) продемонстрували дві послуги – декларація відповідності вимогам пожежної безпеки та отримання дозволу на спеціальне водокористування. Річ у тім, що це технічно найскладніші послуги, і значна частина зусиль користувачів не залежить від формату надання послуг.

ГРАФІК 10.1.2. ВІДНОСНА ЕКОНОМІЯ

З огляду на реальну частку використання онлайн-формату адміністративних послуг (165,3 тис. операцій, або 9,4% від загальної кількості), економія менша. У грошовому еквіваленті вона становить **36,7 млн грн**, або **5%** від витрат офлайн-формату. В абсолютному вимірі це 339 тис. людино-годин (або 39 людино-років). Розподіл між послугами тут подібний до того, що зафіксований для потенційної економії.

10.2. Антикорупційний ефект

Під час використання онлайн-послуг кількість випадків корупції зменшилася. За всіма послугами лише 24 користувачі з-поміж 1 192 (2%) повідомили про корупційну ситуацію. Шістнадцять із них стосувались офлайн-формату, вісім – онлайн. Щоправда, ці цифри варто сприймати як нижню оцінку, оскільки частина користувачів могла не хотіти надавати інформацію про хабарі.

Повідомлення щодо корупції офлайн стосувались усіх без винятку адміністративних послуг. Щодо онлайн, не було повідомлень про корупцію у випадках ліцензування автомобільних перевезень, отримання дозволу на спеціальне водокористування, операцій із ФОП та надання довідки про несудимість.

Перш ніж проаналізувати, як саме електронний формат послуги може запобігати корупції, назвемо джерела її появи. Потім розглянемо деякі з цих каналів детальніше.

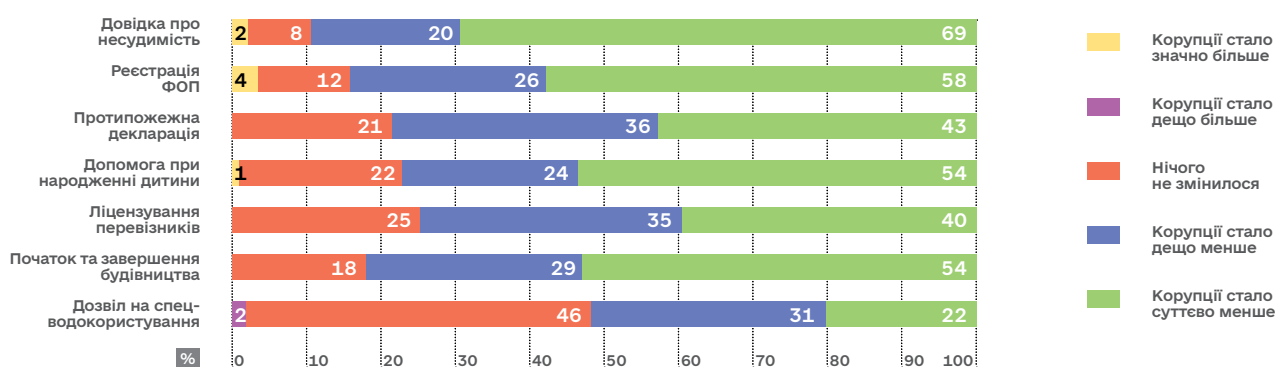
1. Презумпція корупції. Завдяки власному чи чужому досвіду користувач вважає, що без хабаря послуги він не отримає, тому заздалегідь готується до корупційних дій. У такому разі він автоматично обирає офлайн-формат, оскільки лише він передбачає контакт із чиновником. Альтернативно можна звернутися до посередника.
2. Необхідність прискорення. Користувача з якихось причин не влаштовує максимальний термін надання послуги, тому він шукає спосіб пришвидшити отримання результату. Оскільки задоволення такої потреби вимагає контакту, імовірно, такий користувач теж піде офлайн. Особливо це актуально для послуг зі значним максимальним терміном.
3. Неправомірна послуга. Користувач не може або не хоче виконувати певні принципіві або організаційні умови надання послуги. Деякі такі випадки описано в розділі, присвяченому наданню довідки про несудимість. Аналогічно, спроби отримати послугу онлайн у такому разі не будуть результативними, тож користувач піде офлайн.
4. Корумпований чиновник. Користувач виконує умови отримання адміністративної послуги, проте чиновник, який має право надавати або не надавати її, вимагає хабаря.

Презумпція корупції

Частка користувачів, які вважають хабар необхідною умовою отримання послуги, може відрізнятися залежно від відомства, але точно відомо, що ця частка скорочується. Результати опитування свідчать про позитивну динаміку сприйняття корупції під час отримання адміністративних послуг. Значна більшість опитаних (78% з тих, хто визначився) вважає, що корупції стало менше, у тому числі 52% – що суттєво менше. Решта вважає, що ситуація не змінилася. Лише три користувачі вважають, що корупції стало дещо більше, ще чотири – що значно більше. Загалом частка песимістично налаштованих користувачів – менше 1%.

Для порівняння, ми агрегували показники в межах кожного відомства, що надає адміністративні послуги, оскільки часто суб'єкти користувалися різними послугами, а ми хотіли отримати радше загальне враження користувачів щодо антикорупційної динаміки. Утім, деталізовану статистику щодо кожної послуги можна подивитися в розділах, присвячених окремим послугам.

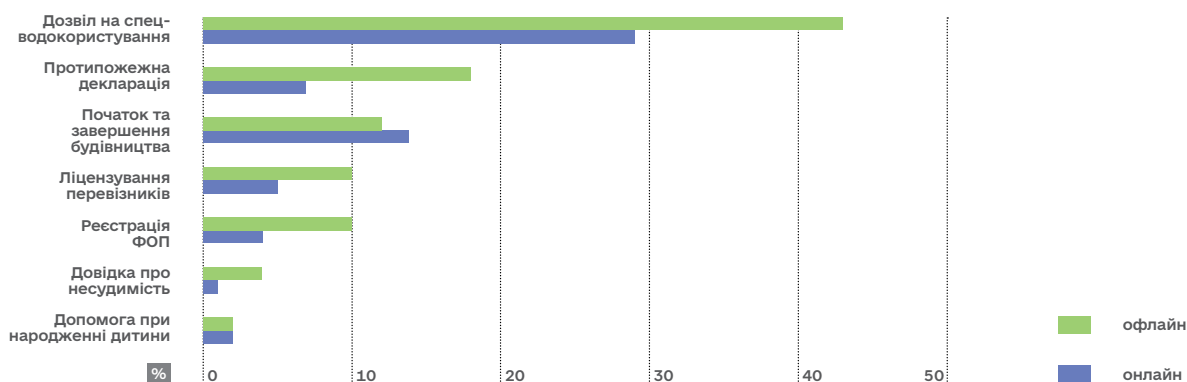
ГРАФІК 10.2.1. АНТИКОРУПЦІЙНА ДИНАМІКА

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

Щодо окремих послуг можна припустити, що сприйняття користувачів ґрунтується серед іншого на зменшенні необхідності звертатися до послуг ринкових посередників (частота звертання до яких зменшилася під час переходу на онлайн-формат для більшості послуг). Річ у тім, що частина витрат на них суб'єктивно ідентифікується як корупційний платіж. Дехто з опитуваних користувачів повідомляв, що посередники проходили без черги, тоді як самим користувачам доводилося чекати не одну годину.

ГРАФІК 10.2.2. ЗАЛУЧЕННЯ ПОСЕРЕДНИКІВ

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

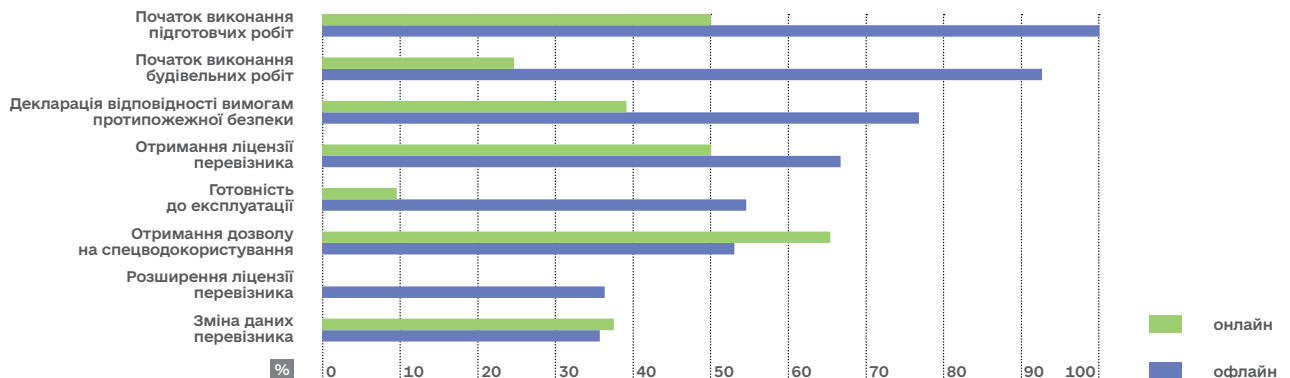
Окремо варто зазначити такий показник, як частка невизначених користувачів. Цей варіант відповіді був доступний лише для користувачів послуг для бізнесу. Таких респондентів виявилось майже половина (44–62%, незалежно від послуги). Ми пояснюємо такі значення двома чинниками. По-перше, це може означати, що користувач отримував послугу вперше, тож йому не було з чим порівнювати. По-друге, користувачі, ймовірно, не чули про випадки корупції у відповідній сфері, тому вражень про чужий досвід у них теж не було. Відповідно, вони обирали формат отримання послуги, виходячи з уявлень про інші характеристики – зручність, швидкість тощо.

Необхідність прискорення

Більше ніж у половині зафіксованих нами випадків ішлося про прискорення, а не про факт надання послуги. Причому для трьох послуг це було єдиним мотивом корупції. Це довідка про несудимість, декларація про відповідність вимогам пожежної безпеки та декларація про готовність до експлуатації об'єкта.

Річ у тім, що нормативні строки надання деяких послуг великі (до 30 днів), причому часто навіть їх не дотримуються, зокрема в разі онлайн-формату. Згідно з результатами проведених нами опитувань, від 36 до 100% користувачів, що замовляли послуги офлайн (залежно від послуги), отримували їх у максимальний термін або навіть пізніше. Для онлайн-формату надання послуг цей показник нижчий, але теж доволі високий. Наприклад, 65% користувачів послуг щодо отримання дозволу на спецводокористування та 50% користувачів послуг із повідомлення про початок виконання підготовчих робіт, наданих онлайн, отримували послугу впродовж максимального терміну. Це може бути критично для запуску певних проектів або (у випадку довідки про несудимість) для участі в тендерах.

ГРАФІК 10.2.3. ЧАСТКА ПОСЛУГ, ОТРИМАНИХ У МАКСИМАЛЬНИЙ ТЕРМІН АБО НЕВЧАСНО

Джерело: опитування та розрахунки BRDO

Корумпований чиновник

Якщо ініціатива щодо корупції походить від чиновника, електронний формат знижує таку ймовірність завдяки прозорості процедури – зокрема, завдяки можливості згодом відстежити заявку в системі та встановити, чи користувач дійсно виконав вимоги для отримання послуги. Ми зафіксували тільки два повідомлення щодо хабаря замість факту надання послуги онлайн, в інших випадках мотивом було лише прискорення.

У п'яти з восьми випадків корупції під час використання онлайн-формату все ж ішлося про безпосередній контакт. Три повідомлення стосувалися призначення допомоги при народженні дитини, утім, це єдина послуга, в якій передбачено проміжний онлайн-формат (попереднє подання заяви без повноцінної ідентифікації з наступним поданням документів у паперовому вигляді). Ще два – подання декларації про відповідність вимогам пожежної безпеки в разі високого рівня ризику. У цьому разі до декларації потрібно додавати висновок за результатами додаткових очних обстежень, які й можуть стати джерелом корупції. Отже, основний корупційний ризик електронних послуг все-таки лежить у площині офлайн-контакту.

Економія на хабарях

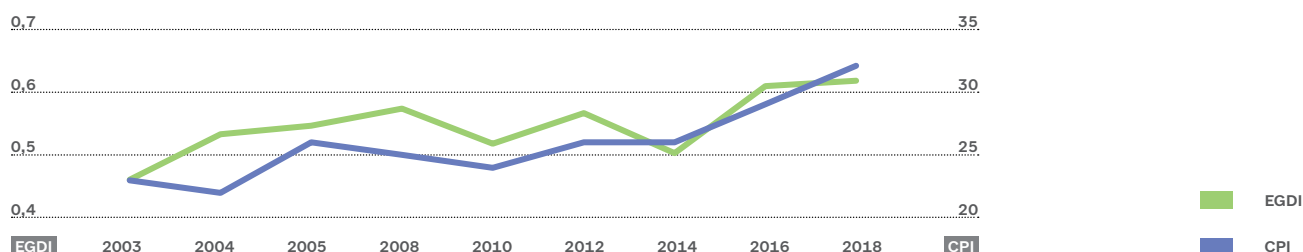
Маючи дані про частоту та суми хабарів, ми розрахували економію на хабарях унаслідок переходу на онлайн-формат. Загальна потенційна економія за всіма послугами становить **841 млн грн** (зменшення витрат на хабарі у понад 60 разів), реальна – **32 млн грн** (або 4% від витрат офлайн-формату).

Потенційна економія на хабарях більша, ніж економічний ефект від запровадження електронних послуг. Значна частка цієї суми припадає на послуги ДАБІ, де зафіксовано найбільші розміри хабарів. Нагадуємо, що через невелику кількість повідомлень про хабарі та їх суми точність цих розрахунків нижча, ніж точність розрахунків економічного ефекту.

Індекси

І хоча ми вирішили не використовувати індексів корупції як дослідницький інструмент, таки варто вказати на те, як наші результати співвідносяться з такими індексами. Зокрема, згідно з індексом сприйняття корупції, який розраховується Transparency International, Україна покращила свої показники у 2018 році: здобула 2 бали індексу та піднялася на 10 місць. Її результат – 32 бали та 120-те місце серед 180 країн¹. Отже, загальне сприйняття антикорупційного ефекту впровадження електронних послуг збігається із загальними тенденціями сприйняття корупції в країні. Нижче можна подивитися на індекси розвитку електронного урядування та сприйняття корупції в Україні. Коефіцієнт кореляції – 78%.

ГРАФІК 10.2.4. EGDІ ТА СРІ В УКРАЇНІ

Джерело: ООН, Transparency International

1 Індекс сприйняття корупції – 2018.
<https://ti-ukraine.org/research/index-sprinyattya-koruptsiyi-2018/>

11. Висновки та рекомендації

11.1. Висновки

Результати опитувань та подальших розрахунків дають можливість говорити про значний економічний ефект від електронних адміністративних послуг. Потенційний економічний ефект від запровадження таких послуг у семи сферах становить майже **495 млн грн на рік**, або зниження витрат майже на дві третини порівняно з офлайн-форматом. В абсолютному вимірі це економія близько **514 людино-років на рік**.

Так було б, якби всі користувалися лише онлайн-форматом. Поточний рівень користування онлайн-послугами наразі не дає змоги отримати більшість цієї економії. Реальна економія в 13,5 раза менша – **36,7 млн грн на рік**.

Зафіксовано і значний антикорупційний ефект. Потенційна економія на хабарях становить **841 млн грн на рік**, що більше за економічний ефект, реальна – **32 млн грн на рік**. Більшість (дві третини) зафіксованих випадків ймовірних корупційних ситуацій стосуються класичного (офлайн) способу надання адміністративної послуги. Крім того, суттєва більшість користувачів (78% тих, хто визначився) вважає, що корупції стало менше, з них 52% – що значно менше.

Зазначені ефекти тією чи іншою мірою стосуються всіх без винятку послуг, але в кожній є й свої особливості. Детальніше про них можна подивитися в розділах, що присвячені окремим послугам, а тут назовемо найголовніші з них.

- **Реєстрація ФОП.**

Наймасовіша послуга серед досліджуваних (майже 900 тис. операцій на рік), тож потенційна економія найбільша – 255 млн грн, понад половина від загальної суми за всіма послугами. 80% економії припадає на витрати часу користувачів, 20% – на додаткові матеріальні витрати (насамперед транспорт).

- **Призначення допомоги при народженні дитини.**

Друга за масовістю послуга (327 тис. на рік), потенційна економія становить 140 млн грн (або на 72% відносно офлайн-витрат, що є найвищим показником). Послуга з найбільшою часткою матеріальних витрат (понад 50%) в економії.

- **Надання довідки про несудимість.**

Третя за масовістю послуга (318 тис. на рік) і перша за кількістю користувачів, які отримують її онлайн (21%). Потенційна економія становить 20 млн грн, повністю припадає на час користувачів. Саме тут найбільша частка респондентів (89%), які оцінили антикорупційну динаміку як позитивну.

- **Початок та завершення будівництва.**

Четверта за масовістю послуга (183 тис. операцій на рік) та третя за обсягом потенційної економії (53 млн грн). Більша частина економії (90%) припадає на час користувачів. Але реальна економія наразі невелика (понад 1,5 млн грн), оскільки частка користування онлайн-форматом становить лише 3%. За послугами ДАБІ зафіксовані найбільші хабарі та відповідно найбільша потенційна економія на хабарях.

- **Декларація відповідності вимогам пожежної безпеки.**

Технічно одна з найскладніших послуг (за процедурою в цілому, безвідносно до формату), тож за нею зафіксована найменша відносна потенційна економія – 28%. Увесь обсяг потенційної економії (1,7 млн грн) припадає на час користувачів. Залучення посередників теж скоротилося, але для розрахунку економії на цьому не вистачило даних.

- **Ліцензування автомобільних перевізників.**

Єдина серед досліджуваних послуга, що пов'язана з ліцензуванням та не є безплатною. Потенційна економія становить 4,7 млн грн, повністю завдяки часу користувачів.

- **Дозвіл на спеціальне водокористування.**

Цю послугу запроваджено найпізніше серед досліджуваних, тож тут найнижча частка користувачів, які вважають, що рівень корупції знизився (53%). Але це може пояснюватись і тим, що він і не був високим. Послуга одна з найменш масових серед усіх (7,8 тис. операцій на рік) і технічно найскладніша. Тут найвищий рівень залучення посередників та обсягів витрат на них. І все ж онлайн-формат дав змогу дещо знизити ці показники – на посередників припадає 40% потенційної економії (яка становить 20,35 млн грн). У цілому відносна потенційна економія найменша, 28%.

11.2. Рекомендації

З огляду на чинники, які впливають на економічний та антикорупційний ефект запровадження електронних адміністративних послуг, під час планування кроків щодо подальшого розвитку електронного урядування ми рекомендуємо Уряду України та Міністерству цифрової трансформації враховувати таке:

1.

З огляду на низький поточний рівень використання онлайн-послуг, паралельно із запровадженням нових адміністративних послуг в електронному вигляді, потрібно докласти додаткових зусиль у справі **популяризації наявних послуг**. Це має призвести до значного економічного та антикорупційного ефекту. Додатково треба акцентувати увагу на антикорупційних перевагах онлайн-формату, це знизить частку користувачів, які априорі вважають адміністративні послуги корупційними.

2.

У виборі наступних послуг для переведення в онлайн-формат пріоритет потрібно надавати послугам, що мають **найширше охоплення**. Насамперед, це послуги для населення (наприклад, це може стосуватися процедур реєстрації місця проживання громадян), а також послуги для бізнесу, що не мають галузевої специфіки та стосуються широкого підприємницького загалу. Оскільки реєстраційні процедури вже переведено у формат онлайн, наприклад, тепер можна звернути увагу на послуги у фіскальній сфері (включно з митницею).

3.

За можливості модифікувати наявні та розробляти нові електронні послуги **максимально автоматичними** – тобто таким чином, щоб мінімізувати людський чинник (з точки зору й антикорупційного ефекту, і швидкості надання послуги). Як наявна література, так і результати цього дослідження свідчать про те, що найбільший корупційний ризик створюють особистий контакт і дискреція (ухвалення чиновником рішення на власний розсуд). Згодом також можна **відмовитися від очного формату** взагалі, принаймні для послуг для юридичних осіб.

4.

Оптимізувати внутрішні процедури у відповідальних відомствах з метою **зменшення максимального часу надання послуг** та дотримання термінів у принципі. У половині зафіксованих випадків корупції йшлося про прискорення надання послуги. Річ у тім, що навіть в електронному форматі максимальний термін для деяких послуг – 30 днів. Цей термін стосується навіть такої технічно простої послуги, як надання довідки про несудимість – яка фактично є лише випискою з відповідного реєстру. Додатково можна розраховувати та публікувати середній термін надання послуги – це створить у користувачів розуміння, що їм не обов'язково доведеться чекати максимальний термін.

5.

Провести ретельний аналіз **загальних процедур** отримання адміністративних послуг, безвідносно до формату, та за потреби модифікувати їх. Окремі недоліки процедури (що підвищують як адміністративний тиск, так і корупційні ризики) притаманні послугі в цілому та не залежать від формату її надання.

6.

Необхідно почати збір даних, які б у подальшому дали змогу оцінити **економічний ефект для державних органів**, які надають адміністративні послуги. Міжнародний досвід свідчить про те, що адміністративні витрати держави (тобто платників податків) можуть бути зіставними з витратами користувачів. Наразі неможливо точно розрахувати, скільки держава витрачає на надання адміністративних послуг, доступні лише окремі компоненти цих витрат.

**Додаток 1.
Список використаних джерел**

-
- Andersen, Thomas Barnebeck (2009). "E-government as an anti-corruption strategy", *Information Economics and Policy* vol. 21, no. 3, p. 201-210
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167624509000110?via%3Dihub>
  - Arendsen, Rex and Tom van Engers (2004). Reduction of the Administrative Burden: An e-Government Perspective. Conference Paper in Lecture Notes in Computer Science · January 2004
<https://www.researchgate.net/publication/220266362>
  - Bhatnagar, S. C., Rao, T. P., Singh, N., Vaidya, R., & Mandal, M. (2007). Impact Assessment study of e-government projects in India. Ahmedabad, India: Center for e-Governance, Indian Institute of Management, Ahmedabad.
<https://www.eldis.org/document/A36818>
  - Cho, Yong Hyo, & Choi, Byung-Dae (2004). E-Government to Combat Corruption: The Case of Seoul Metropolitan Government. *International Journal of Public Administration*, 27(10), 719–735.
https://www.researchgate.net/publication/233050498_E-Government_to_Combat_Corruption_The_Case_of_Seoul_Metropolitan_Government
  - Csáki, Csaba, & Gelléri, Péter (2005). Conditions and benefits of applying decision technological solutions as a tool to curb corruption within the procurement process: The case of Hungary. *Journal of Purchasing & Supply Management*, 11(5–6), 252–259.
https://www.researchgate.net/publication/247117183_Conditions_and_benefits_of_applying_decision_technological_solutions_as_a_tool_to_curb_corruption_within_the_procurement_process_The_case_of_Hungary
  - e-government development index
<https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>
  - EU eGovernment Action Plan 2016–2020. Accelerating the digital transformation of government
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0179>
  - Gallo, Claudia, Michele Give, Jeremy Millard, Rasmus Kåre Valvik Thaarup (2014). Study on eGovernment and the Reduction of Administrative Burden.
https://ec.europa.eu/esf/transnationality/filedepot_download/1671/1686
  - Heeks, Richard (1999). Information Technology and the Management of Corruption. *Development in Practice*, 9(1/2), 184–189.
<https://www.jstor.org/stable/4029721?seq=1>
  - International Standard Cost Model Manual
<https://www.oecd.org/regreform/regulatory-policy/34227698.pdf>
  - Iqbal, M. Sohel, & Seo, Jin-Wan (2008). E-Governance as an anti-corruption tool: Korean Cases. *Journal of Korean Association for Regional Information Society*, 11(2), 51–78.
<https://www.eldis.org/document/A61288>

-
- Karv, Jaanus (2015). eGovernment and its ability to reduce corruption. The case of Estonia. Lund University, Department of Political Science, MA Thesis. <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=5425282&fileId=5425287>
  - Lee, Eunhee (2017). The impact of eGovernment on Anti-Corruption Control. MARTIN School of Public Policy & Administration, Graduate Capstone http://martin.uky.edu/sites/martin.uky.edu/files/Capstone_Projects/Capstones_2017/Lee.pdf
  - Linhartová, Veronika (2017). The role of e-government in mitigating corruption. Scientific papers of the University of Pardubice. Series D, Faculty of Economics and Administration. 40/2017 <https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/67932/Linhartov%C3%A1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
  - Mistral. A Model to Measure the Administrative burden of Businesses https://www.researchgate.net/profile/Nico_Vellinga/publication/5012553_Mistral/links/55e3ffc08ae6abe6e8e8746/Mistral.pdf?origin=publication_detail
  - OECD (2012), Cutting Administrative Burdens on Citizens: Implementation Challenges and Opportunities <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/50444905.pdf>
  - Ojha, Amitabh, Shailendra Palvia and M. P. Gupta (2008). A Model for Impact of E-Government on Corruption: Exploring Theoretical Foundations https://www.researchgate.net/publication/228369790_A_Model_for_Impact_of_E-Government_on_Corruption_Exploring_Theoretical_Foundations
  - Pathak, R. D., & Prasad, R. S. (2006). Role of E-governance in tackling corruption: The Indian Experience. In Raza Ahmad (Ed.), The role of public administration in building a harmonious society (p. 434–463). Philippines: Asian Development Bank. <https://www.semanticscholar.org/paper/Role-of-E-Governance-in-Tackling-Corruption-and-Pathak-Prasad/eeb4e0b1beae0bed72dac3d1a5c876ea6336f712>
  - Seo, Jin-Wan, Mehedi, Hasan Md Golam (2016). E-government Efforts against Corruption in Bangladesh: What We Have Done and What We Have to Do, International Journal of Political Science & Diplomacy, 2 (107), pp. 1–6, DOI 10.15344/ijpsd/2016/107. <https://www.graphyonline.com/archives/archivedownload.php?pid=IJPSD-107>
  - Shukhova, Anastasiia (2017). Measurement of Validity of Corruption Indices, Higher School of Economics Research Paper, University of Mannheim https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2901307
  - Transparency International. Corruption Perceptions Index (CPI) <https://www.transparency.org/cpi2018>
  - Вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України. Національний банк України https://bank.gov.ua/files/Procentlastb_DEP.xls
  - Водний кодекс України № 213/95-ВР від 6 червня 1995 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>
  - Дійсні ліцензії станом на 25 січня 2019 року. Державна служба України з безпеки на транспорті. <http://dsbt.gov.ua/storinka/25012019-diysni-licenziyi-ta-vydy-gospodarskoyi-diyalnosti>

-
- Довідка про судимість: безкоштовна чи платна, залежить тільки від вас. 20 хвилин, 12 березня 2015 р.
<https://vn.20minut.ua/Podii/dovidka-pro-sudimist-bezkoshtovna-chi-platna-zalezhit-tilki-vid-vas-10439294.html>
  - ДП «Документ», довідка про несудимість
<https://passport.org.ua/poslugi/dovidka-pro-nesudimist>
  - Е-дозвіл – від дати запуску порталу видано вже понад 1700 дозволів.
Державне агентство водних ресурсів України, 16 липня 2019 р.
https://www.davr.gov.ua/news/edozvil_-_vid-dati-zapusku-portalu-vidano-vzhe-ponad-1700-dozvoliv
  - Експертний центр. Отримання Дозволу на спеціальне водокористування
<https://expertcentr.com.ua/uk/ohorona-vodnih-resursiv/dozvil-na-specialne-vodokoristuvannya/>
  - Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.
Набір даних
<https://data.gov.ua/dataset/1c7f3815-3259-45e0-bdf1-64dca07ddc10>
  - Закон «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» № 2811-XII від 21 листопада 1992 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>
  - Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» № 755-IV від 15 травня 2003 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
  - Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» № 222-VIII від 2 березня 2015 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
  - Закон України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25 грудня 2015 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19>
  - Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» № 3038-VI від 17 лютого 2011 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
  - Звіти Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України
<http://hsc.gov.ua/pro-gsc/zviti/>
  - Індекс сприйняття корупції – 2018
<https://ti-ukraine.org/research/indeks-sprinyattya-koruptsiyi-2018/>
  - «Київпастрас» відмовився від дешевших трамваїв через довідки про несудимість.
Лівий берег, 21 березня 2019 р.
https://ukr.lb.ua/economics/2019/03/21/422598_kiivpastrans_vidmovivsyia_vid.html
  - Кількість суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності.
Державна служба статистики України
http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/fin/pssg/pssg_u/ksg_ek_2010_2018_u.xlsx
  - Кодекс цивільного захисту України № 5403-VI від 2 жовтня 2012 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5403-17>

-
- Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров: «Виправимо те, що всіх дратує». Сьогодні, 28 вересня 2019 р. <https://www.segodnya.ua/ua/politics/ministr-cifrovoy-transformacii-ukrainy-mihail-fedorov-ispravim-to-cto-vseh-besit-1336862.html>
-
- Моніторинг програм соціальної підтримки населення за 2017 рік. Міністерство соціальної політики України http://www.msp.gov.ua/files/monitoring/m_2017.doc
-
- Наказ Міністерства внутрішніх справ «Про організацію доступу до відомостей персонально-довідкового обліку єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України» № 1256 від 29 листопада 2016 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-17>
-
- Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження форми дозволу на спеціальне водокористування та форми нормативного розрахунку водокористування і водовідведення» № 234 від 23 червня 2017 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0887-17>
-
- Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження форми заяви для отримання дозволу на спеціальне водокористування» № 116 від 12 квітня 2018 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0567-18>
-
- Наказ Міністерства юстиції «Про затвердження Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи» № 359/5 від 9 лютого 2016 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0200-16>
-
- Начальник відділу ГУ Нацполіції Львівщини погорів на \$600 хабаря. ZIK, 15 серпня 2018 р. https://zik.ua/news/2018/08/15/nachalnyk_viddil_u_gu_natspolitsii_lvivshchyni_pogoriv_na_600_habara_1386829
-
- Не за місцем проживання. Центр інформації про права людини, 22 березня 2019 р. https://humanrights.org.ua/material/jiaki_vidnosini_ukrajinciv_z_institutom_rejestraciji_miscjia_prozhivannja
-
- Підполковник взяв хабар. Рівне вечірнє, 1 грудня 2016 р. <https://rivnepost.rv.ua/news/pidpolkovnik-vzyavkhabar>
-
- Показники структурної статистики за суб'єктами господарювання з розподілом за їхніми розмірами. Державна служба статистики України http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/osp_u/osp_u.htm
-
- Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт» № 466 від 13 квітня 2011 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-%D0%BF>
-
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом» № 1001 від 2 грудня 2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2015-%D0%BF>

-
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» № 308 від 11 березня 2004 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2004-%D0%BF#n199>

  - Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» № 321 від 10 серпня 1992 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-92-%D0%BF>

  - Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки» № 440 від 5 червня 2013 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2013-%D0%BF>

  - Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям із дітьми» України № 1751 від 27 грудня 2001 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF>

  - Природний рух населення. Державна служба статистики України
http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ds/pp/pp_u/pp0419_u.html

---

  - Про Головний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ України
<http://hsc.gov.ua/pro-gsc/about/>

  - Реєстр декларацій відповідності вимогам пожежної безпеки. Державна служби України з надзвичайних ситуацій
<https://e-services.dsns.gov.ua/site/dec-register>

  - Реєстр дозвільних документів. Державна архітектурно-будівельна інспекція України
<https://dabi.gov.ua/declare/list.php>

  - Реєстр дозволів на спеціальне водокористування. Державне агентство водних ресурсів України
<https://e-services.davr.gov.ua/site/permit-registry>

  - Самостійна реєстрація ФОП онлайн у 2017 році. DOU, обговорення на форумі, 29 травня 2017 р.
<https://dou.ua/forums/topic/20781/>

  - Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за період з початку року. Державна служба статистики України
http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/gdn/Zarp_ek_p/Zarp_ek_p2019_u.xlsx

---

  - Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України. Державна служба статистики України
http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_sdhdu2018xl.zip

---

  - Цивільний Кодекс України № 435-IV від 16 січня 2003 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>

  - Частка хабарів у собівартості будівництва в Україні становить від 10 до 30%, – Олена Шуляк, експерт BRDO і соратниця прем'єра. Новое время, 16 вересня 2019 р.
<https://nv.ua/ukr/biz/consmarket/olena-shulyak-interv-yu-deputat-vid-partiji-sluga-narodu-novini-ukrajini-50042500.html>

Додаток 2. Модельна анкета користувача адміністративної послуги¹

ЗАГАЛЬНИЙ БЛОК

Яким способом вам було надано адміністративну процедуру?

- Офлайн (особисте відвідування уповноваженого органу)
- Онлайн (через вебсайт уповноваженого органу)
- Обидва способи

Чи передувала цьому невдача в отриманні послуги іншим способом?

- Так
- Ні

ОЦІНКА СПОСОБУ

Економічний ефект

З якого разу вам вдалося отримати послугу?

- 1
- 2
- 3+

Чи були залучені спеціалізовані компанії-посередники?

- Так, усе робив посередник
- Так, але посередник лише здійснював контакт із держорганом
- Ні

Якщо були залучені, яким був розмір комісії?

Скільки вашого часу або часу всіх залучених співробітників вашої компанії забрала безпосередня робота з підготовки та отримання послуги? (у годинах)

Скільки часу минуло від подання заявки до отримання послуги? (у днях).

Чи були суттєві матеріальні витрати, не пов'язані з посередниками, зайнятістю співробітників та корупцією (транспорт, закупівля інших послуг та товарів)?

- Так
- Ні

Якщо так, зазначте розмір витрат:

Корупційний ефект

Чи довелося вам дати хабар для отримання адміністративної послуги?

- Ні
- Так, в обмін на пришвидшення надання послуги
- Так, в обмін на сам факт успішного надання послуги

Яким був розмір хабаря?

З вашого досвіду, чи змінився рівень корупції під час отримання адміністративної послуги онлайн-формату порівняно з офлайн-форматом (у паперовому вигляді)?

- Корупції стало суттєво менше
- Корупції стало дещо менше
- Нічого не змінилося
- Корупції стало дещо більше
- Корупції стало значно більше

Власний коментар

1 Повна анкета, яка використовувалася для опитування, доступна за посиланням: <http://brdo.com.ua/opytuvannya-otsinka-efektyvnosti-elektronnoyi-protsedury/>

Додаток 3. Детальний опис послуг

ТАБЛИЦЯ ДЗ.1. РЕЄСТРАЦІЯ, ВНЕСЕННЯ ЗМІН ТА ПРИПИНЕННЯ ФОП

АДМІНІСТРАТИВНА ПОСЛУГА	ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ФОП	ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ЗМІН ДО ВІДОМОСТЕЙ ПРО ФОП, ЩО МІСТЯТЬСЯ В ЄДР	ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ПРИПИНЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФОП ЗА ЇЇ РІШЕННЯМ
Чому необхідна адміністративна послуга	Фізична особа, яка має намір стати підприємцем, повинна отримати державну реєстрацію як ФОП, із внесенням відомостей до ЄДР	У разі зміни відомостей про ФОП, що містяться в ЄДР, державний реєстратор має отримати оновлені дані	ФОП позбавляється статусу підприємця від дати внесення до ЄДР відповідного запису
Опис електронної послуги	Онлайн-подання заяви: 1. Про державну реєстрацію ФОП 2. На застосування спрощеної системи оподаткування (за бажанням)	Онлайн-подання заяви на зміну в ЄДР деяких відомостей про ФОП, а саме: • паспортних даних, • громадянства, • видів економічної діяльності, • реєстраційного номера облікової картки платника податків, • контактної інформації	Онлайн-подання заяви про державну реєстрацію припинення ФОП її підприємницької діяльності
Місце надання електронної послуги	Незалежно від місця перебування фізичної особи в межах України		
Спосіб ідентифікації	Кваліфікований електронний підпис, MobileID		
Як отримати електронну послугу	Особисто подати документи в електронній формі через сайт Міністерства юстиції		
Строки надання електронної послуги	Протягом 24 годин від моменту надходження заяви та документів		
Вартість	Безплатно		
Результат електронної послуги	Державна реєстрація фізичної особи підприємцем (або відмова у такій реєстрації за наявності відповідних підстав) та реєстрація застосування спрощеної системи оподаткування. Виписку з ЄДР можна завантажити в персональному кабінеті «Онлайн-будинку юстиції» або скориставшись пошуком у розділі «Інформація з реєстрів», а також – за допомогою онлайн-сервісу отримання відомостей із ЄДР	Державна реєстрація змін до відомостей про фізичну особу-підприємця, що містяться в ЄДР. Якщо ці відомості належать до таких, що включені до виписки з ЄДР, – нову виписку можна завантажити в персональному кабінеті «Онлайн-будинку юстиції» або скориставшись пошуком у розділі «Інформація з реєстрів», а також – за допомогою онлайн-сервісу отримання відомостей із ЄДР	Державна реєстрація припинення підприємницької діяльності фізичною особою
Відповідальні органи	Міністерство юстиції України, Державне підприємство «Національні інформаційні системи» (НаІС)		
Порядок оскарження	У судовому порядку		
Нормативна база	<ul style="list-style-type: none"> Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» № 755-IV від 15 травня 2003 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15 Наказ Міністерства юстиції «Про затвердження Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи» № 359/5 від 9 лютого 2016 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0200-16 		

ТАБЛИЦЯ Д3.2. ПРИЗНАЧЕННЯ ДОПОМОГИ ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ

АДМІНІСТРАТИВНА ПОСЛУГА	ПРИЗНАЧЕННЯ ДОПОМОГИ ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ
Чому необхідна адміністративна послуга	Згідно із законодавством, право на отримання соціальної допомоги має один із батьків або опікун, з яким постійно проживає дитина, незалежно від матеріальних статків, за умови постійного перебування на території України разом із дитиною. Для призначення допомоги майбутній отримувач має подати відповідне звернення до органів соцзахисту, не пізніше 12 місяців від дати народження дитини.
Опис електронної послуги	Заповнення та подання електронної заяви або подання на попередній розгляд заяви на призначення допомоги при народженні дитини.
Місце надання електронної послуги	Незалежно від місця перебування фізичної особи в межах України.
Спосіб ідентифікації	Діють два способи електронної ідентифікації: <ul style="list-style-type: none"> • Кваліфікований електронний підпис (повноцінна послуга) • Електронна пошта (дає можливість лише подати заяву на попередній розгляд; знадобиться візит до органів соціального захисту для особистого підписання документів)
Як отримати електронну послугу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заповнити електронну форму заяви про призначення допомоги при народженні дитини через вебсайт Міністерства соціальної політики України https://e-services.msp.gov.ua/. Зазначаються відомості про дитину, матір, батька, місце реєстрації та фактичного проживання, спосіб отримання виплат (банківський рахунок або відділення «Укрпошти»). Система автоматично підкаже територіальний орган соціального захисту, який має розглянути запит. Заяву необхідно засвідчити кваліфікованим електронним підписом та подати її на розгляд. У разі авторизації через електронну пошту заява вважається поданою для попереднього розгляду, з подальшим особистим відвідуванням органів соцзахисту. Завдяки налагодженій взаємодії між реєстрами Мінсоцполітики та Мін'юсту скорочено кількість документів, які мають подати заявники. 2. Заява потрапляє автоматично через виплатну систему Мінсоцполітики до кабінету працівника Управління соціального захисту за місцем реєстрації заявника. 3. Працівник соцзахисту перевіряє подані документи і призначає допомогу. Якщо заявник використовував для ідентифікації КЕП, результати розгляду заявки надходять онлайн – на електронну пошту.
Строки надання електронної послуги	Розгляд документів щодо призначення допомоги відбувається протягом одного дня від моменту отримання документів у електронній формі. Рішення про призначення допомоги надсилається заявникові електронною поштою (або надається особисто – під час візиту) протягом п'яти днів після ухвалення відповідного рішення.
Вартість	Безплатно
Результат електронної послуги	Призначення допомоги при народженні дитини.
Відповідальний орган	Міністерство соціальної політики України, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.
Нормативна база	<ul style="list-style-type: none"> • Закон «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» № 2811-ХІІ від 21 листопада 1992 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12 • Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям із дітьми» України № 1751 від 27 грудня 2001 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF

ТАБЛИЦЯ ДЗ.3. НАДАННЯ ДОВІДКИ ПРО НЕСУДИМІСТЬ

АДМІНІСТРАТИВНА ПОСЛУГА	НАДАННЯ ДОВІДКИ ПРО НЕСУДИМІСТЬ
Чому необхідна	Довідка про несудимість може знадобитися у багатьох випадках, більшість яких обумовлена вимогами законодавства (зокрема, участь у публічних закупівлях, здійснення усиновлення, встановлення опіки, оформлення дозволу на зброю та інше).
Опис	Заповнення та подання електронної заяви на оформлення довідки про несудимість, із можливістю самостійного відстеження статусу готовності довідки.
Місце надання	Електронний кабінет заявника на сайті Головного сервісного центру МВС hsc.gov.ua
Спосіб ідентифікації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кваліфікований електронний підпис 2. BankID. BankID дає змогу отримати Довідку про несудимість лише в паперовому вигляді в сервісному центрі МВС. КЕП дає змогу замовити Довідку як у паперовому, так і в електронному вигляді. Паперову Довідку можна отримати в сервісному центрі МВС. Електронна Довідка надходить на зазначену в запиті адресу електронної пошти.
Як отримати	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зареєструватися в електронному кабінеті заявника на сайті Головного сервісного центру МВС hsc.gov.ua (через КЕП фізичної особи або BankID). 2. Заповнити електронну форму заяви на отримання довідки про несудимість, із зазначенням: <ul style="list-style-type: none"> • способу отримання довідки (у якому вигляді бажано отримати довідку) – <ul style="list-style-type: none"> • електронний варіант – довідка надійде на вказану у формі заповнення електронну адресу; • паперовий варіант – довідку можна забрати в бажаному сервісному центрі МВС (у разі замовлення через BankID отримати довідку можна лише в паперовому варіанті); • сервісного центру МВС, у якому буде зручно забрати готову довідку в паперовому вигляді; • виду довідки («повну» або «скорочену») та інше. 3. Отримати на вказану в запиті адресу електронної пошти повідомлення про готовність документа (є можливість перевірки статусу готовності довідки). 4. Отримати паперову довідку в обраному сервісному центрі МВС, надавши документ, що посвідчує особу представника. У разі замовлення електронного варіанта довідки вона надійде на електронну пошту. <p>Електронна Довідка складається з двох файлів: кваліфікованого електронного підпису (з розширенням .p7s), що затверджує легітимність наданої довідки, та зображення довідки (з розширенням .pdf), яке дає змогу перевірити правильність зазначеної в довідці інформації.</p> <p>Електронний варіант довідки найчастіше використовується учасниками тендерних торгів на вебсайті публічних закупівель Prozorro.</p>
Строки надання	Протягом 30 календарних днів з дня надходження запиту.
Вартість	Безплатно
Результат	Довідка про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості або обмежень, передбачених кримінально-процесуальним законодавством України.
Відповідальний орган	Міністерство внутрішніх справ України
Нормативна база	Наказ Міністерства внутрішніх справ «Про організацію доступу до відомостей персонально-довідкового обліку єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України» № 1256 від 29 листопада 2016 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-17

ТАБЛИЦЯ ДЗ.4. ДЕКЛАРАЦІЯ ВІДПОВІДНОСТІ ВИМОГАМ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

АДМІНІСТРАТИВНА ПОСЛУГА	ДЕКЛАРАЦІЯ ВІДПОВІДНОСТІ ВИМОГАМ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ
Чому необхідна	Щоб повідомити контрольним органам, що будівлі та споруди, які вводяться в експлуатацію після будівництва, реконструкції або капітального ремонту, відповідають вимогам пожежної безпеки.
Опис	Користувач передає декларацію одним із доступних каналів. Декларація містить інформацію згідно із затвердженим переліком.
Місце надання	<ul style="list-style-type: none"> Портал електронних послуг ДСНС Єдиний державний портал адміністративних послуг України Адміністратор центру надання адміністративних послуг або центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки (дозвільного органу)
Спосіб ідентифікації	Кваліфікований електронний підпис
Як отримати	Декларація заповнюється суб'єктом господарювання і подається ним або надсилається рекомендованим листом за місцем розташування об'єкта (об'єктів) нерухомості до адміністратора центру надання адміністративних послуг або територіального органу ДСНС, або через Єдиний державний портал адміністративних послуг, через інтегровану з ним інформаційну систему ДСНС
Строки надання	5 робочих днів
Вартість	Безплатно
Результат	Реєстрація декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки: <ul style="list-style-type: none"> Особисто або рекомендованим листом за місцем розташування об'єкта нерухомості На офіційному вебсайті ДСНС
Відповідальний орган	Державна служба з надзвичайних ситуацій
Нормативна база	<ul style="list-style-type: none"> Кодекс цивільного захисту України № 5403-VI від 2 жовтня 2012 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5403-17 Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки» № 440 від 5 червня 2013 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2013-%D0%BF

ТАБЛИЦЯ ДЗ.5. ЛІЦЕНЗУВАННЯ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

АДМІНІСТРАТИВНА ПОСЛУГА	ОТРИМАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ	РОЗШИРЕННЯ ЛІЦЕНЗІЇ	ЗМІНА ДАНИХ ПЕРЕВІЗНИКА
Чому необхідна	Для отримання права здійснювати перевезення	Для отримання права здійснювати додаткові види перевезень	Для повідомлення регулятора про зміну даних (адреси тощо)
Опис	Користувач повідомляє, що виконав ліцензійні умови, з відповідними документами	Користувач повідомляє, що виконав додаткові ліцензійні умови, з відповідними документами	Користувач повідомляє про зміну даних
Місце надання	<ul style="list-style-type: none"> Портал електронних послуг ДСБТ Єдиний державний портал адміністративних послуг України Адміністратор центру надання адміністративних послуг або центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері безпеки на транспорті (дозвільного органу) 		
Спосіб ідентифікації	Кваліфікований електронний підпис		
Строки надання	10 робочих днів		
Вартість	Прожитковий мінімум для працездатних осіб	Безплатно	
Результат	Наказ ДСБТ про видачу (розширення) ліцензій або залишення заяв без розгляду	Зміна даних перевізника	
Відповідальний орган	Державна служба з безпеки на транспорті		
Нормативна база	<ul style="list-style-type: none"> Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» № 222-VIII від 2 березня 2015 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19 Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом» № 1001 від 2 грудня 2015 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2015-%D0%BF 		

ТАБЛИЦЯ ДЗ.6. ДОЗВІЛ НА СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ

АДМІНІСТРАТИВНА ПОСЛУГА	ВИДАЧА ДОЗВОЛУ НА СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ	АНУЛЮВАННЯ ДОЗВОЛУ НА СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ
Чому необхідна	Видача дозволу надає суб'єкту права здійснювати спеціальне водокористування, якщо обсяг перевищує 5 куб. м на добу	У разі відсутності подальшої потреби у спеціальному водокористуванні
Місце надання	Портал електронних послуг Державного агентства водних ресурсів України https://e-services.davr.gov.ua/	
Спосіб ідентифікації	1. Кваліфікований електронний підпис 2. BankID 3. MobileID	
Необхідні документи	1. Заява на видачу дозволу 2. Обґрунтування потреби у воді з помісячним нормативним розрахунком водокористування і водовідведення 3. Опис та схема місць забору води та скидання зворотних вод 4. Нормативи гранично допустимого скидання забруднювальних речовин у водні об'єкти із зворотними водами (з розрахунком на кожний випуск (скидання) окремо) 5. Затверджені індивідуальні технологічні нормативи використання питної води 6. Копія правовстановлювальних документів на водні об'єкти (для орендарів водних об'єктів)	1. Заява на анулювання дозволу 2. Дозвіл, який анулюється
Строки надання	Протягом 30 календарних днів від дня надходження заяви та необхідних документів.	
Результат	Виданий в електронному вигляді дозвіл	Наказ ДАВР про анулювання дозволу
Відповідальний орган	Державне агентство водних ресурсів України	
Нормативна база	<ul style="list-style-type: none"> Водний кодекс України № 213/95-ВР від 6 червня 1995 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80 Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» № 321 від 10 серпня 1992 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-92-%D0%BF Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження форми дозволу на спеціальне водокористування та форми нормативного розрахунку водокористування і водовідведення» № 234 від 23 червня 2017 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0887-17 Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження форми заяви для отримання дозволу на спеціальне водокористування» № 116 від 12 квітня 2018 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0567-18 	

ТАБЛИЦЯ ДЗ.7. ДЕЯКІ ЕЛЕКТРОННІ ПОСЛУГИ ДАБІ

ЧОМУ НЕОБХІДНА

Реєстрація повідомлення про початок виконання підготовчих робіт	За наявності права на земельну ділянку замовник будівництва може розпочати підготовчі роботи, але перед їх початком замовник має подати повідомлення до відповідного органу. До підготовчих робіт належать роботи з підготовки земельної ділянки, влаштування огороження будівельного майданчика та знесення будівель та інших споруд, зміни елементів благоустрою в межах відведеної земельної ділянки, вишукувальні роботи, роботи зі спорудження тимчасових виробничих та побутових споруд, необхідних для організації та обслуговування будівництва, улаштування під'їзних шляхів, складування будівельних матеріалів, підведення тимчасових інженерних мереж, а також – із винесення інженерних мереж та видалення зелених насаджень.
Реєстрація повідомлення про початок виконання будівельних робіт щодо об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із незначними наслідками (СС1)	За наявності права на земельну ділянку замовник будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із незначними наслідками (СС1), може розпочинати будівельні роботи, але перед їх початком замовник має подати повідомлення до відповідного органу. До будівельних робіт належить нове будівництво, реконструкція, технічне переобладнання, реставрація, капітальний ремонт.
Реєстрація повідомлення про початок виконання будівельних робіт щодо об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта	За наявності права на земельну ділянку замовник будівництва об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта, може розпочинати будівельні роботи, але перед їх початком замовник має подати повідомлення до відповідного органу. До будівельних робіт належить нове будівництво, реконструкція, технічне переоснащення, реставрація, капітальний ремонт.
Реєстрація декларації про готовність до експлуатації об'єкта, що за класом наслідків (відповідальності) належить до об'єктів із незначними наслідками (СС1)	Замовник завершеного об'єкта будівництва, що за класом наслідків (відповідальності) належить до об'єктів із незначними наслідками (СС1), може здати такий об'єкт в експлуатацію. Для цього замовник завершеного об'єкта будівництва має зареєструвати декларацію про готовність об'єкта до експлуатації у відповідному органі.
Реєстрація декларації про готовність до експлуатації об'єкта, будівництво якого здійснено на підставі будівельного паспорта	Замовник завершеного об'єкта будівництва, будівництво якого здійснюється на підставі будівельного паспорта, може здати такий об'єкт в експлуатацію. Для цього замовник завершеного об'єкта будівництва має зареєструвати декларацію про готовність об'єкта до експлуатації у відповідному органі.
Спосіб ідентифікації	Кваліфікований електронний підпис.

Строки надання

Реєстрація повідомлення про початок виконання підготовчих робіт

Реєстрація повідомлення про початок виконання будівельних робіт щодо об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із незначними наслідками (СС1)

Три робочі дні від надходження повідомлення

Реєстрація повідомлення про початок виконання будівельних робіт щодо об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта

ЧОМУ НЕОБХІДНА

Реєстрація декларації про готовність до експлуатації об'єкта, що за класом наслідків (відповідальності) належить до об'єктів із незначними наслідками (СС1)

Десять робочих днів від дня надходження декларації.
Датою прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта є дата реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації.

Реєстрація декларації про готовність до експлуатації об'єкта, будівництво якого здійснено на підставі будівельного паспорта

Вартість	Безплатно
Результат	<p>Результатом електронних послуг є створення документа одного з таких видів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зареєстрованого повідомлення про початок виконання підготовчих або будівельних робіт, • зареєстрованої декларації про готовність об'єкта до експлуатації, • відомості про повернення на доопрацювання, відмову у видачі, скасування та анулювання зазначених вище документів. <p>Одночасно відбувається внесення даних до єдиного реєстру документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт і засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, відомостей про повернення на доопрацювання, відмову у видачі, скасування та анулювання зазначених документів (реєстр є у відкритому доступі в інтернеті за посиланням https://dabi.gov.ua/declare/list.php). Водночас дата реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації вважається датою прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта.</p>
Відповідальний орган	Державна архітектурно-будівельна інспекція України (ДАБІ) та органи місцевого самоврядування
Нормативна база	<ul style="list-style-type: none"> • Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» № 3038-VI від 17 лютого 2011 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17 • Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт» № 466 від 13 квітня 2011 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-%D0%BF

